

WÓJT GMINY RAKÓW

**ZMIANA NR 1
STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY RAKÓW**

**Załącznik nr 1
do Uchwały Rady Gminy Raków
Nr XXVIII/182/2013
z dnia 18 września 2013 roku**

Zespół autorski:

mgr Wiktor Głowacki
mgr Janusz Komenda
mgr Magdalena Zalaśńska

Opracowanie graficzne:

mgr Magdalena Zalaśńska

Współpraca:

Paulina Gadowska

Kierownik Zespołu
mgr Wiktor Głowacki

Dyrektor Instytutu
dr inż. Ireneusz Jędrychowski

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	1
2.	UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY	3
2.1.	POŁOŻENIE GMINY W REGIONIE	3
2.1.1.	Powiązania strukturalno-przestrzenne	3
2.1.2.	Powiązania transportowe	5
2.1.3.	Powiązania infrastrukturalne	7
2.1.4.	Powiązania przyrodnicze	8
2.1.5.	Powiązania społeczno-gospodarcze	10
2.2.	STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO, DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU	10
2.2.1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego	10
2.2.2.	Zabudowa mieszkaniowa	12
2.2.3.	Zabudowa usługowa, produkcyjna, infrastrukturalna i inna	15
2.2.4.	Ruch budowlany	16
2.3.	STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I JEGO OCHRONA	18
2.3.1.	Położenie fizyczno-geograficzne	18
2.3.2.	Charakterystyka elementów środowiska przyrodniczego	19
2.3.3.	Zasoby przyrodnicze oraz ich ochrona prawna	37
2.3.4.	Inne zasoby przyrodnicze w gminie	49
2.4.	STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I JEGO OCHRONA	51
2.4.1.	Rozwój osadnictwa, układy przestrzenne	51
2.4.2.	Zespoły i obiekty zabytkowe oraz ich ochrona prawna	53
2.5.	WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	60
2.5.1.	Uwarunkowania demograficzne	60
2.5.2.	Warunki mieszkaniowe	65
2.5.3.	Infrastruktura społeczna	66
2.6.	BEZPIECZEŃSTWO LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	68
2.7.	POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	69
2.8.	STAN SYSTEMÓW TRANSPORTU I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	72
2.8.1.	System transportowy	72
2.8.2.	Systemy infrastruktury technicznej	73
2.9.	ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	83
3.	KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY	87
3.1.	GŁÓWNE KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY	87
3.1.1.	Cel rozwoju Gminy Raków	87
3.1.2.	Główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy	88
3.1.3.	Skala planowanych zmian w strukturze przestrzennej gminy	90
3.1.4.	Polityka ponadlokalna na obszarze Gminy Raków	93
3.2.	ZASADY ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY	98
3.3.	KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW, PARAMETRY, WSKAŹNIKI ORAZ WARUNKI ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA	99
3.3.1.	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej (MN)	99
3.3.2.	Tereny zabudowy historycznego centrum Rakowa (MU1)	102
3.3.3.	Tereny zabudowy historycznego centrum Dębna (MU2)	104
3.3.4.	Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej (MU3)	107
3.3.5.	Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy usługowej (MW)	109
3.3.6.	Tereny usług publicznych (UP)	111
3.3.7.	Tereny usług komercyjnych i rozwoju aktywności gospodarczej (U1)	113
3.3.8.	Tereny obiektów kultu religijnego (UK)	115
3.3.9.	Tereny przestrzeni publicznej (PM)	117
3.3.10.	Tereny obiektów produkcyjnych (P)	118
3.3.11.	Tereny indywidualnej zabudowy rekreacyjnej i letniskowej z dopuszczeniem obiektów usług turystycznych (UT1)	119
3.3.12.	Tereny usług turystycznych (UT2)	122
3.3.13.	Tereny usług sportu i rekreacji (US)	124
3.3.14.	Tereny zespołów dworsko-parkowych (ZP1)	125
3.3.15.	Tereny zieleni urządzonej (ZP2)	127
3.3.16.	Tereny cmentarzy (ZC)	127
3.3.17.	Tereny rolne bez prawa zabudowy (R1)	128
3.3.18.	Tereny rolne z możliwością wyznaczenia zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej (R2)	129
3.3.19.	Tereny rolne z możliwością powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych (R3)	131
3.3.20.	Tereny rolne zmeliorowane (R4)	131

3.3.21.	Tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych (RU)	132
3.3.22.	Tereny rolne z możliwością zalesień (R/ZL)	133
3.3.23.	Tereny lasów (ZL1)	133
3.3.24.	Tereny ogólnodostępnych lasów rekreacyjnych (ZL2)	134
3.3.25.	Tereny obsługi gospodarki leśnej (ZL3)	135
3.3.26.	Tereny wód powierzchniowych śródlądowych (WS)	135
3.3.27.	Tereny gospodarki rybackiej (RR1)	136
3.3.28.	Tereny stawów rekreacyjnych (RR2)	136
3.3.29.	Tereny infrastruktury technicznej (W, K)	137
3.3.30.	Tereny stacji paliw (KU)	138
3.3.31.	Tereny parkingów (KP)	138
3.3.32.	Tereny tras komunikacyjnych (KDG, KDZ, KDL/P, KDL, KDD)	139
3.3.33.	Tereny infrastruktury technicznej – komunikacja drogowa (IT/KDG)	139
4.	ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	141
4.1.	OBIEKTY I TERENY OBJĘTE OCHRONĄ NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	141
4.2.	POLITYKA OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	144
5.	ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	149
5.1.	OBIEKTY I TERENY OBJĘTE OCHRONĄ NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	149
5.2.	POLITYKA OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I KRAJOBRAZU	152
6.	KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI	155
7.	KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	161
7.1.	ZAOPATRZENIE W WODĘ	161
7.2.	ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	162
7.3.	GOSPODARKA ODPADAMI	164
7.4.	ZAOPATRZENIE W GAZ	165
7.5.	ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ	165
7.6.	TELEKOMUNIKACJA	167
8.	KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I GOSPODARKI GRUNTAMI	169
8.1.	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	169
8.2.	GOSPODARKA GRUNTAMI	171
9.	INWESYCJE CELU PUBLICZNEGO	173
10.	OBSZARY NA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZADZANIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁÓW NIERUCHOMOŚCI	175
10.1.	PLANY MIEJSCOWE	175
10.2.	DOPUSZCZALNY ZAKRES ZMIAN W PLANACH MIEJSCOWYCH	177
11.	OBSZARY ROZMIESZCZENIA WIELKOPOWIERZCHNIOWYCH OBIEKTÓW HANDLOWYCH	181
12.	OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEN, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI	183
13.	OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH	185
14.	OBSZARY I TERENY GÓRNICZE, UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN	187
15.	POTENCJALNE OBSZARY OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA I TERENY ZAMKNIĘTE	189
15.1.	OBSZARY OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA	189
15.2.	TERENY ZAMKNIĘTE	189
16.	UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ, SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM	191

1. WPROWADZENIE

W dniu 28 czerwca 2010 roku Rada Gminy Raków podjęła Uchwałę Nr XLIII/242/2010 o przystąpieniu do sporządzenia Zmiany Nr 1 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Raków, uchwalonego Uchwałą Nr XXXII/219/2002 Rady Gminy Raków z dnia 8 października 2002 roku.

Studium jest dokumentem mającym na celu określenie polityki przestrzennej gminy oraz lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

Ustalenia Studium składają się z:

- Uchwały Rady Gminy w sprawie uchwalenia Studium;
- Tekstu Ustaleń Studium – Załącznik Nr 1 do Uchwały Rady Gminy;
- Rysunku: „Uwarunkowania rozwoju” – Załącznik Nr 2 do Uchwały Rady Gminy – mapa w skali 1:10 000;
- Rysunku: „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” – Załącznik Nr 3 do Uchwały Rady Gminy – mapa w skali 1:10 000.

Ponadto Załącznik nr 4 do Uchwały Rady Gminy stanowi rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag dotyczących projektu studium wyłożonego do wglądu publicznego.

Dotychczas obowiązujące *Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Raków* zostało sporządzone w 2002 roku. Zasadniczymi powodami dla zmiany studium są zmiany regulacji prawnych w zakresie planowania przestrzennego oraz zmiany lokalnych i ponadlokalnych uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego następujące w okresie po uchwaleniu dotychczasowego studium oraz wnioski społeczności lokalnej dotyczące istotnych potrzeb w zakresie rozwoju budownictwa mieszkaniowego oraz aktywności gospodarczej na terenie gminy.

Podstawowe akty prawne, które wprowadziły nowe wymogi odnośnie studium to Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. 03.80.717 z późniejszymi zmianami) oraz wydane na podstawie tejże ustawy Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 roku *w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* (Dz. U. 04.118.1233). Niniejsza zmiana studium ma na celu dostosowanie studium do wymogów wyżej wymienionych aktów prawnych.

Ze względu na fakt iż tekst dotychczasowego studium został zredagowany w sposób uniemożliwiający uwidocznienie w nim dokonywanych zmian studium

w sposób zapewniający spójność całości tekstu jak również ze względu na konieczność uwzględnienia zmieniających się uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego Gminy Raków konieczna była nowa redakcja tekstu studium.

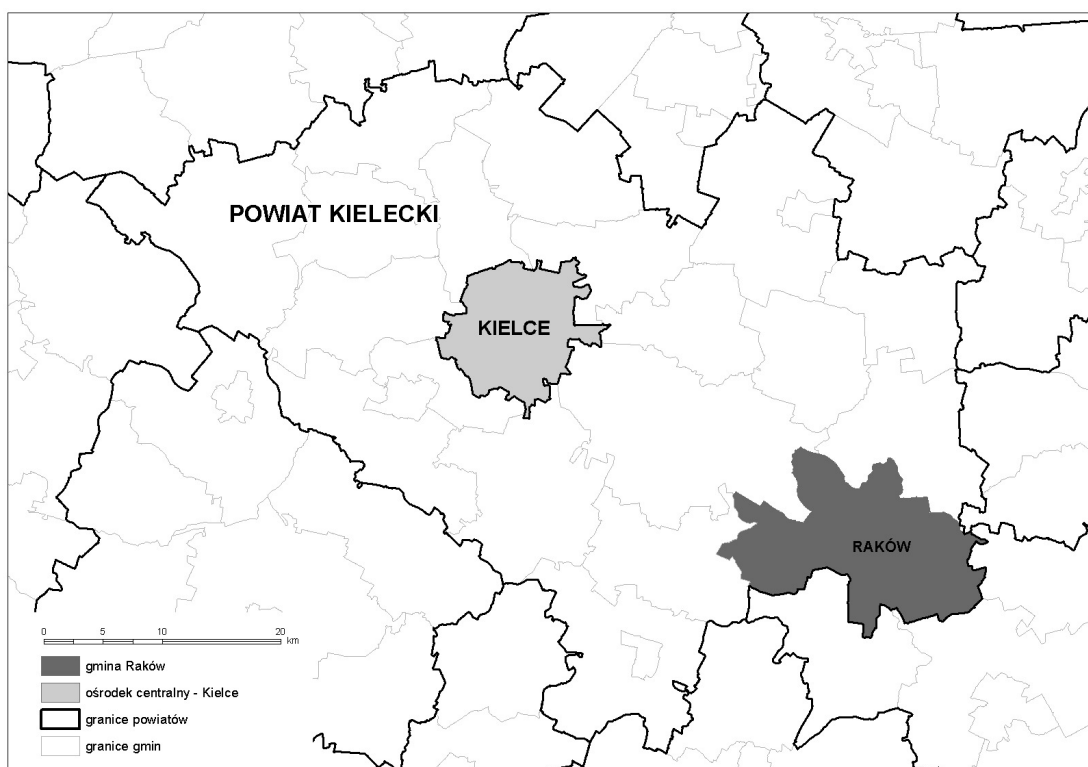
2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY

2.1. POŁOŻENIE GMINY W REGIONIE

2.1.1. Powiązania strukturalno-przestrzenne

Gmina Raków położona jest w południowo-wschodniej części województwa świętokrzyskiego. Jest jedną z dziewiętnastu gmin tworzących powiat kielecki, zlokalizowaną w jego południowej części. Powierzchnia gminy wynosi 19108,7 ha. W grudniu 2012 roku zamieszkiwało w gminie 5 902 osób. Gmina Raków graniczy od północnego-wschodu z Gminą Łągów, od północnego-zachodu z Gminą Daleszyce, od zachodu z Gminą Pierzchnica (powiat kielecki), od południa i południowego-wschodu z gminami: Szydłów, Staszów i Bogoria (powiat staszowski), od wschodu – z Gminą Iwaniska (powiat opatowski).

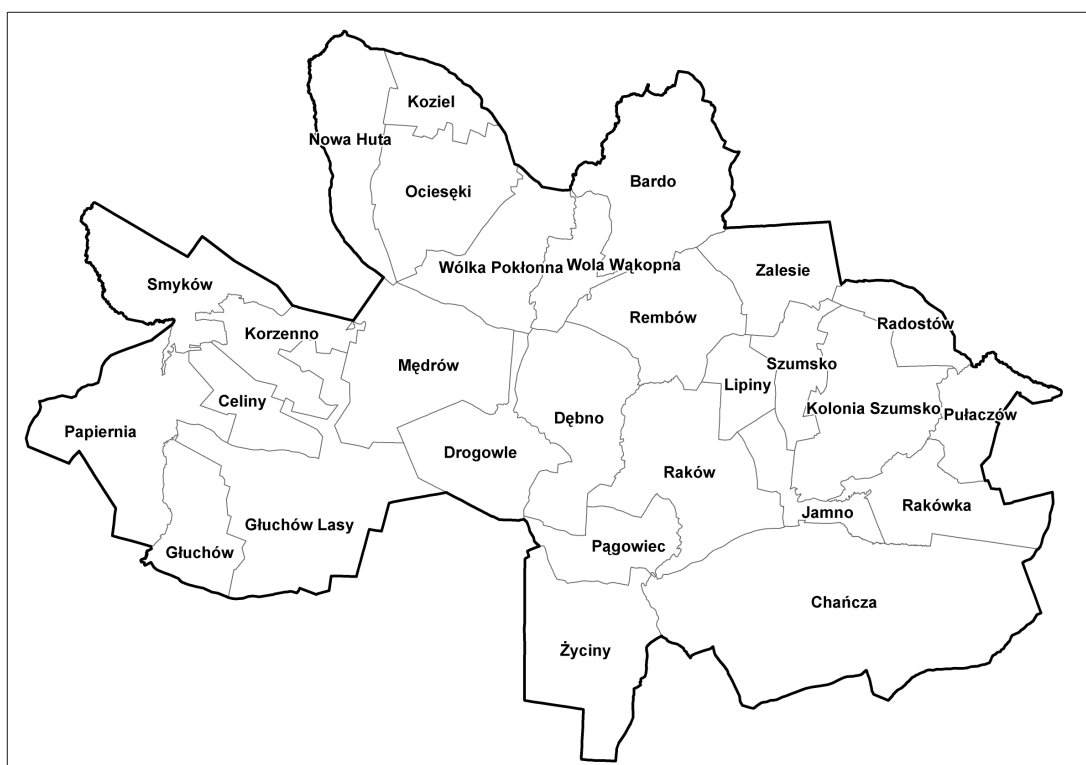
Rycina 1. Gmina Raków na tle podziału administracyjnego powiatu kieleckiego.

Źródło: opracowanie własne.

W skład gminy wchodzi 28 wsi sołeckich, z których Raków jest siedzibą gminnych władz samorządowych. Są to: Bardo, Celiny, Chańcza, Dębno, Drogowle, Głuchów, Jamno, Kolonia Szumsko, Korzenno, Koziel, Głuchów Lasy, Lipiny, Mędrów, Nowa Huta, Ociesęki, Pagowiec, Papiernia, Pułaczów, Radostów, Raków, Rakówka, Rembów, Smyków, Szumsko, Wola Wąkopna, Wólka Pokłonna, Zalesie, Życiny. Podział administracyjny Gminy Raków przedstawiono na poniższej mapie oraz w tabeli nr 1.1.

Rycina 2. Podział administracyjny Gminy Raków.

Źródło: opracowanie własne.

Pod względem powierzchni największymi sołectwami w gminie są Bardo, Chańcza, Głuchów Lasy, Mędrów, Papiernia, Raków i Życiny. Te siedem obrębów zajmuje łącznie prawie 45 % powierzchni gminy. Z kolei do najmniejszych powierzchniowo zaliczają się Celiny, Jamno, Koziel, Lipiny, Pułaczów, Radostów, Szumsko i Wola Wąkopna. Wymienione wcześniej osiem sołectw zajmuje łącznie tylko niecałe 15 % powierzchni gminy.

Tabela 1.1. Podział administracyjny Gminy Raków.

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni gminy [%]
1	Bardo	995,4	5,21
2	Celiny	328,2	1,72
3	Chańcza	2407,7	12,60
4	Dębno	831,5	4,35
5	Drogowle	642,8	3,36
6	Głuchów	452,8	2,37
7	Głuchów Lasy	1322,9	6,92
8	Jamno	280,3	1,47
9	Kolonia Szumsko	850,2	4,45
10	Korzenno	437,1	2,29
11	Koziel	302,9	1,59
12	Lipiny	243,3	1,27
13	Mędrów	942,2	4,93
14	Nowa Huta	621,9	3,25
15	Ociesęki	765,1	4,00
16	Papiernia	974,3	5,10
17	Pągowiec	384,7	2,01
18	Pułaczów	371,0	1,94
19	Radostów	300,9	1,57
20	Raków	952,7	4,99
21	Rakówka	609,8	3,19
22	Rembów	700,2	3,66
23	Smyków	696,8	3,65
24	Szumsko	339,5	1,78
25	Wola Wąkopna	308,2	1,61
26	Wólka Pokłonna	628,3	3,29
27	Zalesie	500,8	2,62
28	Życiny	917,2	4,80
RAZEM		19108,7	100,00

Źródło: Urząd Gminy w Rakowie i obliczenia własne.

2.1.2. Powiązania transportowe

Sieć drogowa

Układ podstawowy stanowiący zewnętrzny system transportu drogowego tworzą przebiegające przez gminę dwie drogi wojewódzkie: droga nr 756 (relacji: Starachowice - Łągów - Szydłów - Stopnica) oraz droga nr 764 (relacji: Kielce - Suków - Raków - Staszów - Połaniec).

Przebiegająca z północy na południe gminy droga wojewódzka nr 756 przecina sołectwa Zalesie, Rembów, Lipiny, Raków, Pągowiec i Życiny, łącząc się w kierunku

północnym w miejscowości Łągów z drogą krajową nr 74, a na południu w miejscowości Szydłów z inną drogą wojewódzką łączącą się następnie w miejscowości Chmielnik z drogą krajową nr 73 oraz drogą krajową nr 78, które z kolei łączą się na północ od Kielc i w Jędrzejowie z drogą krajową – trasą europejską S7 (E77).

Przebiegająca z północnego-zachodu na południowy-wschód gminy droga wojewódzka nr 764 przecinając sołectwa Nowa Huta, Ociesęki, Wólka Pokłonna, Wola Wąkopna, Dębno, Raków i Chańcza łączy się w Kielcach z drogą krajową nr 73 a na południowym-wschodzie w miejscowości Staszów z innymi drogami wojewódzkimi, i dalej - w Połańcu - z drogą krajową nr 79.

Układ wspomagający - uzupełniający sieć podstawową tworzą:

- drogi powiatowe:
 - nr 0337T (relacji: Makoszyn – Widełki – Wólka – Nowa Huta);
 - nr 0338T (relacji: Łągów – Pustka – Bielawa – Sądek – Czyżów – Wola Wąkopna);
 - nr 0339T (relacji: Bardo – Sadków);
 - nr 0346T (relacji: Sadków – Zbelutka – Szumsko – Lipiny);
 - nr 0349T (relacji: Pierzchnica – Ujny – Holendry – Smyków – Korzenno – Drogowle – Ruda – Raków – Rakówka – gr. pow. Kieleckiego);
 - nr 0350T (relacji: Korzenno – Krośle – Celiny – Głuchów – Rudki);
 - nr 0351T (relacji: przez wieś Chańcza);
 - nr 0352T (relacji: Chańcza – Zapora – droga powiatowa nr 0828T);
 - nr 0828T (relacji: droga wojewódzka nr 756 – Korytnica – Katuszów – Kurozwęki);
 - nr 0022T (relacji: Chmielnik – Potok – Życiny).
- drogi gminne
 - nr 1557005 (relacji: przez wieś Celiny);
 - nr 1557008 (relacji: Nowa Huta – Koziel – Czyżów – Bardo);
 - nr 1557011 (relacji: Górki Radostowskie – Józefów Rakowski);
 - nr 1557021 (relacji: Szumsko – Mocha – Chańcza);
 - nr 1557025 (relacji: Łukawa – Smyków).

Pozostałe drogi powiatowe i gminne mają charakter dróg lokalnych i dojazdowych.

Komunikacja kolejowa

Obecnie przez teren Gminy Raków nie przebiegają linie kolejowe, ani nie są projektowane. Istniejąca od 1917 roku kolej wąskotorowa relacji Jędrzejów - Bogoria, została zlikwidowana (w 1987 roku – zawieszono ruch pasażerski, w 1993 roku – ruch

towarowy). Pozostały jedynie ostatnie relikty tej kolejki – dworzec oraz torowisko z szynami w Rakowie.

Najbliższą Gminie Raków czynną stacją kolejową jest dziś stacja w Staszowie (około 17 km na południowy-wschód od Rakowa) oraz stacja w Chmielniku, zlokalizowane przy linii kolejowej relacji Kielce – Włoszczowa – Połaniec.

2.1.3. Powiązania infrastrukturalne

Elektroenergetyka

Infrastruktura elektroenergetyczna Gminy Raków jest ściśle związana z infrastrukturą sąsiednich i pobliskich gmin oraz całego regionu. Jest to zawsze występująca, charakterystyczna cecha systemu elektroenergetycznego, bowiem system elektroenergetyczny Polski nie tylko stanowi spójną całość, lecz także jest już od szeregu lat sprzęgnięty z systemem elektroenergetycznym Unii Europejskiej oraz jest powiązany z systemem elektroenergetycznym niemal całego kontynentu europejskiego. Więzy te, w najbliższym otoczeniu Gminy Raków, mają różnoraki charakter:

- z północy na południe Gminy Raków przebiega trasa jednotorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia, mającej znaczenie ponadlokalne, jest to linia 220 kV, relacji Tarnów - Połaniec - Starachowice - Radom (Rożki);
- źródła zaopatrzenia Gminy Raków w energię elektryczną są usytuowane wyłącznie poza obszarem gminy - energia elektryczna z tych źródeł (GPZ Staszów i GPZ Chmielnik) jest doprowadzana liniami napowietrznymi średniego napięcia 15 kV do stacji transformatorowych 15/0,4 kV, rozmieszczonych w poszczególnych sołectwach gminy, a następnie dostarczana odbiorcom siecią rozdzielczą niskiego napięcia 0,4 kV.

Zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Główne przewody wodociągowe przebiegające przez teren gminy w układzie promienisto-równoleżnikowym są połączone z siecią wodociagową tylko jednej sąsiedniej gminy – Daleszyce. W gminie tej z wodociągu zbiorowego „Ociesęki” zaopatrywane w wodę są miejscowości Cisów i Widelki.

Obszar Gminy Raków w stosunkowo niedużym stopniu jest objęty systemami odprowadzania i oczyszczania ścieków; tylko sołectwa Raków, Dębno, Pagowiec, Życiny oraz Chańcza wyposażone są w zbiorowe systemy odprowadzania ścieków doprowadzające ścieki komunalne z ich terenu do oczyszczalni ścieków zlokalizowanych w sołectwach Raków i Chańcza. Systemy te nie są połączone z systemami odprowadzania i oczyszczania ścieków w gminach sąsiednich. Zgodnie z koncepcją programową kanalizacji i oczyszczalni ścieków dla gmin położonych w

zlewni rzek Czarnej Staszowskiej i Wschodniej przewiduje się wspólne systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków dla obrębów położonych w północnej części Gminy Raków i południowej części Gminy Łagów.

Telekomunikacja

Abonenci telefonii przewodowej we wszystkich sołectwach gminy dysponują w pełni zautomatyzowanymi połączeniami w sieci ACMM (Automatycznych Central Między Miastowych). Wszyscy abonenci telefonii przewodowej w gminie należą w chwili obecnej do kieleckiej strefy numeracyjnej.

Każda z działających w kraju sieci bezprzewodowej telefonii komórkowej posiada swe centrum regionalne m. in. w Kielcach. Abonenci telefonii komórkowej z terenu Gminy Raków powiązani są z kieleckimi ośrodkami – niezależnie od tego z usług której sieci korzystają.

2.1.4. Powiązania przyrodnicze

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski J. Kondrackiego Gmina Raków leży na pograniczu dwóch mezoregionów Wyżyny Kieleckiej: południowa część gminy należy do Pogórza Szydłowskiego, natomiast północna do Gór Świętokrzyskich. Według szczegółowego podziału Gór Świętokrzyskich M. Balwierczak-Jakubowskiej i R. Czarneckiego północna część gminy położona jest w mikroregionie Pasma Orłowińskiego. Główną rzeką jest Czarna Staszowska.

Wielkopowierzchniowe obszary chronione

Tereny gminy oraz sąsiadujące z nią obszary charakteryzują się dużymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Potrzeba ochrony przyrody stała się bodźcem do działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego na tych terenach.

W granicach gminy znajduje się **Cisowsko-Orłowski Park Krajobrazowy** (utworzony w 1988 roku). Park jest położony w obrębie Wyżyny Kieleckiej i obejmuje wschodni fragment Gór Świętokrzyskich. Teren Parku przecinają pasma: Orłowińskie, Cisowskie i Ociesęckie oraz Wzgórza Bardziańskie. Największą wartością naturalnego środowiska przyrodniczego jest szata roślinna, a szczególnie lasy. Lasy charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem typologicznym siedlisk, składu gatunkowego drzewostanów i ich struktury wiekowej. Występuje tu 13 typów siedliskowych lasu od boru suchego do olsu. Dużemu zróżnicowaniu siedlisk towarzyszy bogactwo zespołów roślinnych, zarówno roślinności leśnej (15 zespołów, wśród których dominują lasy mieszane wyżynne, bory i lasy świeże oraz bory mieszane) jak i torfowiskowej. Pod względem zróżnicowania roślinności oraz bogactwa flory teren parku należy do najciekawszych w Krainie Świętokrzyskiej i przewyższa w tym zakresie nawet

Świętokrzyski Park Narodowy. Obejmuje on północno-wschodnią część gminy na styku z gminami Daleszyce i Łagów.

Drugim obszarem chronionym na terenie gminy jest Cisowsko-Orłowski Obszar Chronionego Krajobrazu, który utworzono w 2001 roku na obszarze otuliny Cisowsko-Orłowskiego Parku Krajobrazowego. Obejmuje on tereny rolnicze i leśne. Na jego obszarze znajduje się 10 pomników przyrody oraz 2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Oprócz walorów przyrodniczych znajduje się tu wiele zabytków świadczących o bogactwie kulturowym tego regionu. Zachowało się tu wiele form antropogenicznych dokumentujących istnienie historycznego górnictwa rud metali, zwłaszcza w okolicach Daleszyc, Łagowa, Szczecna. Zachowały się również zespoły obiektów świadczące o bogactwie dziedzictwa kulturowego od czasów prehistorycznych. Cennym elementem są zabytkowe układy urbanistyczne Łagowa, Rakowa, Daleszyc i Dębna.

Trzeci chroniony obszar znajdujący się na terenie gminy to Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu położony generalnie w środkowej części województwa świętokrzyskiego, łączy się od zachodu z Włoszczowsko-Jędrzejowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu, w okolicach Szydłowa z Jeleniowsko-Staszowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu, zaś na południowym-wschodzie z Solecko-Pacanowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Należący do niego teren leży w gminach Gnojno i Szydłów a częściowo także w gminach: Morawica, Pierzchnica, Kije, Chmielnik, Raków, Łagów, Busko Zdrój, Stopnica i Tuczępy. Jest to obszar o charakterze rolniczo-leśnym. W jego szacie roślinnej dominują lasy występujące zwarcie na większym terenie w rejonie między Włoszczowicami a Piotrkowicami, na zachód od Chmielnika i na południe od Drugni. Pod względem siedliskowym przeważają tu bory sosnowe i bory mieszane, sporadycznie występują fragmenty borów trzcinnikowych, olsów i łągów. Ważnym elementem szaty roślinnej są zbiorowiska nieleśne: głównie torfowiska z udziałem takich rzadkich roślin jak: przygielka biała, sesleria błotna, turzyca Davalla, storczyki: kruszczyk błotny, storczyk szerokolistny. Na wychodniach skał węglanowych porastają murawy kserotermiczne znacznie jednak uboższe niż nad dolną Nidą. Liczne stawy i zbiornik Chańcza tworzą biotopy dla wielu gatunków ptaków wodno-bagiennych. Tradycje osadnicze na terenie tego obszaru chronionego krajobrazu sięgają czasów neolitycznych. Wśród zabytków ważną rolę o znaczeniu krajowym przedstawia gotycki układ urbanistyczny Szydłowa zamknięty murami warownymi oraz romańsko-barokowy kościół w Kijach. Obszar pełni ważne ekologiczne funkcje łącznikowe pomiędzy Zespołem Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich i Zespołem Parków Krajobrazowych Ponidzia.

Jego pierwszoplanową funkcją jest ochrona wód powierzchniowych głównie rzeki Czarnej Staszowskiej wraz ze zbiornikiem wodnym Chańcza.

Natura 2000

W ramach programu Natura 2000, na terenie Gminy Raków został wyznaczony Obszar **PLH 260040 Lasy Cisowsko-Orłowińskie**. Obejmuje on jeden z większych kompleksów leśnych w Górach Świętokrzyskich. Jest on położony w zlewniach Czarnej Staszowskiej i Nidy. Obejmuje trzy pasma wzgórz zbudowane z dewońskich piaskowców i wapieni oraz z kambryjskich kwarcytów. W ostoi dominują lasy bukowo-jodłowe (żyzne i kwaśne buczyny, wyżynne bory jodłowe), rzadziej grądy łęgi, obejmuje ona także niewielkie płyty łąk trzęślicowych. Występują tu również rozległe torfowiska wysokie i przejściowe otoczone borami bagiennymi i bagiennymi lasami olszowymi. Bardzo dobrze zachowały się tu również suche bory sosnowe Cladonio-Pinetum.

2.1.5. Powiązania społeczno-gospodarcze

Gmina Raków poprzez swoje położenie w znacznym oddaleniu od miasta wojewódzkiego Kielce oraz innych ośrodków regionalnych jest w stosunkowo niekorzystnej sytuacji powiązań społeczno-gospodarczych. Także najbliższy ośrodek subregionalny jakim jest miasto powiatowe Staszów położony jest w odległości około 20 km od terenu gminy.

W związku z powyższym powiązania te rozkładają się w głównej mierze zgodnie z przewagą wyjazdów do pracy, w tym głównie od Kielc i Staszowa, co ma wpływ na możliwość załatwiania wielu spraw w urzędach administracji szczebla ponadlokalnego, zlokalizowanych w miejscu pracy lub jego bezpośrednim otoczeniu.

Główne powiązania funkcjonalne Gminy Raków z otoczeniem są związane z:

- rynkiem pracy;
- korzystaniem z usług ponadpodstawowych;
- lokowaniem działalności gospodarczej (na terenie gminy przez podmioty zlokalizowane poza gminą) oraz miejscem działalności gospodarczej (poza gminą przez podmioty zlokalizowane w gminie);
- ponadlokalnymi systemami komunikacji i infrastruktury technicznej.

2.2. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO, DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU

2.2.1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

Cały obszar Gminy Raków jest w chwili obecnej objęty obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego zatwierdzonym Uchwałą

Nr XXIX/149/2005 Rady Gminy Raków z dnia 29 grudnia 2005 roku, zmienionym Uchwałą Nr XXX/155/2006 Rady Gminy Raków z dnia 17 lutego 2006 roku oraz zmienionym Uchwałą Nr XXXIII/193/2009 Rady Gminy Raków z dnia 14 sierpnia 2009 roku.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządzony został zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Raków uchwalonym Uchwałą Nr XXXII/219/2002 Rady Gminy Raków z dnia 8 października 2002 roku.

Tabela 2.1. Powierzchnia terenów przeznaczonych pod zainwestowanie w planie miejscowym z 2005 roku.

Sołectwo	Powierzchnia terenów do zainwestowania* w projekcie planu (ha)
Bardo	56,0
Celiny	40,2
Chańcza	146,4
Dębno	12,1
Drogowle	27,8
Głuchów	53,7
Jamno	15,8
Korzenno	42,9
Koziel	40,4
Głuchów Lasy	26,5
Lipiny	18,6
Mędrów	25,3
Nowa Huta	77,1
Ociesęki	121,8
Pągowiec	41,2
Papiernia	18,4
Pułaczów	10,9
Radostów	18,8
Raków	123,1
Rakówka	71,7
Rembów	35,0
Smyków	14,4
Szumsko	22,1
Kolonia Szumsko	40,3
Wola Wąkopna	18,5
Wólka Pokłonna	43,3
Zalesie	45,0
Życiny	114,0
GMINA RAZEM	1321,3

* dane nie obejmują powierzchni istniejących i projektowanych tras komunikacyjnych

Źródło: Obliczenia własne.

W planie tym przeznaczono łącznie około 1321 ha terenów pod utrzymanie lub rozwój różnego rodzaju zainwestowania (dane nie obejmują powierzchni istniejących

i projektowanych tras komunikacyjnych). Najwięcej terenów do zainwestowania wyznaczono w sołectwie Chańcza (146 ha) – tu w większości tereny pod usługi turystyki, rekreacji i sportu) oraz w Rakowie (123 ha) i Ociesękach (122 ha) – głównie pod zabudowę zagrodowo-mieszkaniową.

Obecnie obowiązujący miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego był próbą stworzenia warunków przestrzennych dla rozwoju funkcji osadniczych, a w przypadku terenów nadbrzeżnych zbiornika „Chańcza” także funkcji rekreacyjnych.

Największe zmiany dotyczyły:

- wyznaczenia nowych terenów do zainwestowania (pod zabudowę mieszkaniową (MN): głównie zagrodową oraz mieszkaniową jednorodzinną, a także pod usługi (U));
- rozszerzenie możliwości rekreacyjnego wykorzystania terenów wokół zbiornika „Chańcza” poprzez wyznaczenie terenów usług turystyki i rekreacji (U4, U5); terenów leśnych pełniących funkcje lasów rekreacyjnych (ZL2) oraz ogólnodostępnych lasów rekreacyjnych (ZL3), przy zachowaniu szczególnych regulacji w zakresie gospodarki ściekowej ze względu na ochronę jakości wód zbiornika. Ustalenia planu dotyczące wymienionych wyżej terenów mają również za zadanie wprowadzenie ładu przestrzennego w dotychczasowym zainwestowaniu, nierzadko wymykającemu się spod kontroli, powstającemu w sposób beładny i spontaniczny;
- umożliwienie tworzenia nowych zalesień na dotychczasowych gruntach rolnych (R/ZL) o słabej przydatności dla rolnictwa.

2.2.2. Zabudowa mieszkaniowa

Zabudowa mieszkaniowa w Gminie Raków jest wynikiem wielowiekowej tradycji osadnictwa tego rejonu. Tereny zabudowy historycznego centrum Rakowa oraz zabudowa historycznego centrum Dębna – to najbardziej czytelne dziś historycznie ukształtowane układy urbanistyczne wsi. Kolejną cechą charakterystyczną struktury osadniczej gminy jest to, iż w wielu sołectwach jeszcze dziś można wyraźnie odczytać zabudowę rozlokowaną w sposób tradycyjny, wzdłuż istniejących głównych dróg, w skupiskach wokół centrów wsi, zatem na terenach z reguły korzystnych dla inwestowania. Dotyczy to zwłaszcza układów osadniczych wymienionych wyżej sołectw, a także między innymi takich sołectw jak Bardo, Rakówka czy Drogowle.

Nowa zabudowa będąca rezultatem wzrastających potrzeb mieszkaniowych (zarówno pod względem ilościowym – liczba nowych budynków mieszkalnych jak i jakościowym – wyższy standard życia, w tym zamieszkiwania), nierozzerwalnie wiąże się z coraz to

większym zapotrzebowaniem na grunty budowlane i lokalizowana jest głównie wzdłuż dróg, coraz częściej w oddaleniu od istniejących historycznych układów osadniczych.

Tabela 2.2. Wielkość rezerw terenowych w obszarach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w stosunku do obowiązującego planu z 2005 roku.

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia istniejących terenów zainwestowanych ogółem [ha]	Powierzchnia istniejących terenów budownictwa mieszkaniowego bądź zagrodowo-mieszkaniowego [ha]	Powierzchnia terenów pod budownictwo mieszkaniowe bądź zagrodowo-mieszkaniowe wg obowiązującego planu [ha]	Powierzchnia terenów zainwestowanych w terenach pod budownictwo mieszkaniowe bądź zagrodowo-mieszkaniowe wg obowiązującego planu [ha]	Rezerwa	
						[ha]	[%]
1	Bardo	23,0	22,4	49,5	11,5	38,0	76,8
2	Celiny	5,6	5,4	39,9	4,5	35,4	88,7
3	Chańcza	32,4	31,4	65,5	24,4	41,1	62,7
4	Dębno	5,7	5,7	11,2	5,1	6,1	54,5
5	Drogowle	8,4	8,3	27,5	7,2	20,3	73,8
6	Głuchów	9,7	9,7	53,7	8,0	45,7	85,1
7	Jamno	4,7	4,7	15,4	3,3	12,1	78,6
8	Korzenno	10,4	10,0	42,2	7,6	34,6	82,0
9	Koziel	7,2	7,2	39,9	6,6	33,3	83,4
10	Głuchów Lasy	7,8	7,4	25,3	3,3	22,0	86,9
11	Lipiny	4,8	4,7	18,6	3,9	14,7	79,0
12	Mędrów	6,7	6,7	25,3	5,2	20,1	79,4
13	Nowa Huta	16,3	16,3	76,8	14,1	62,7	81,6
14	Ociesęki	33,4	32,0	104,0	19,4	84,6	81,3
15	Pagowiec	3,0	3,0	8,6	2,2	6,4	74,4
16	Papiernia	2,6	2,6	18,4	2,4	16,0	54,3
17	Pułaczów	5,1	5,1	10,9	2,1	8,8	80,7
18	Radostów	9,8	9,8	18,8	6,1	12,7	67,5
19	Raków	42,9	36,1	92,0	25,5	66,5	72,3
20	Rakówka	9,2	9,2	71,5	7,6	63,9	89,4
21	Rembów	15,0	14,2	33,7	7,1	26,6	78,9
22	Smyków	5,4	5,4	11,2	3,1	8,1	72,3
23	Szumsko	8,9	7,9	21,0	7,1	13,9	66,2
24	Kolonia Szumsko	11,6	11,4	37,9	8,0	29,9	78,9
25	Wola Wąkopna	6,2	6,2	18,5	4,2	14,3	77,3
26	Wólka Pokłonna	12,4	12,4	43,3	10,6	32,7	75,5
27	Zalesie	17,2	17,2	45,0	9,6	35,4	78,7
28	Życiny	18,3	18,1	61,5	14,0	47,5	77,2
RAZEM		343,7	330,5	1087,1	233,7	853,4	78,5

Źródło: Obliczenia własne.

W efekcie zacieiera się coraz bardziej odrębność poszczególnych sołectw. Coraz częściej nowe budynki mieszkaniowe lokalizowane są na terenach dotychczas niezainwestowanych, w oderwaniu od istniejących struktur osadniczych, nierzadko spontanicznie, bez logicznego związku z układem transportowym, często w kolizji ze

środowiskiem przyrodniczym. Na terenie gminy – głównie w pobliżu zbiornika wodnego „Chańcza”, niezwykle widoczny jest negatywny dla struktury przestrzennej gminy trend – zabudowa letniskowa, często wznoszona spontanicznie, bezładnie, w oderwaniu od jakiegokolwiek związku z otoczeniem, która w krótkim czasie stała się problemem mającym negatywny wpływ na ład przestrzenny gminy.

Na terenie gminy przeważa zabudowa zagrodowa związana z produkcją rolną, choć w ostatnich latach przybywa zdecydowanie więcej zabudowy typowo mieszkalnej. Można tu wyróżnić w głównej mierze układ osadniczy Rakowa, który przekształca się w kierunku zabudowy miejskiej. Inną cechą charakterystyczną nowo powstającej zabudowy jest zdecydowana poprawa jej walorów estetycznych, począwszy od projektowania architektonicznego, poprzez materiały budowlane, a skończywszy na ostatecznym urządzeniu całych posesji (ogrody, mała architektura).

Wielkość istniejących rezerw terenowych w obszarach przeznaczonych w obowiązującym planie pod zabudowę mieszkaniową przedstawiono w tabeli nr 2.2.

Analiza istniejącego zainwestowania w Gminie Raków oraz rezerw terenowych przeznaczonych w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę mieszkaniową wskazuje, że w obszarach przeznaczonych w tym planie pod zabudowę mieszkaniową znajduje się 853,4 ha terenów wolnych, możliwych do zainwestowania, co stanowi 78,5 % powierzchni tych obszarów. W poszczególnych sołectwach udział ten waha się od 54 % w Dębnie i Papierni do około 89 % w Rakówce, Celinach, czy 87 % w Głuchowie Lasy, co ilustruje zamieszczona powyżej tabela.

Ponadto na podstawie danych z powyższej tabeli wynika, że:

- **Powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową bądź zagrodowo-mieszkaniową wg obowiązującego planu stanowi 5,7 % ogólnej powierzchni gminy.**
- **Powierzchnia terenów obecnie zainwestowanych wynosi 1,8% ogólnej powierzchni gminy.**

Na podstawie przeprowadzonych analiz zaobserwowano również stałe zmniejszanie się dynamiki przyrostu rozproszonego zainwestowania w terenach otwartych, szczególnie od momentu uchwalenia obecnie obowiązującego planu miejscowego. Jest to niezwykle korzystne zjawisko, mające wpływ na ogólne postrzeganie ładu przestrzennego w gminie, jak również pośrednio na stan finansów publicznych gminy.

2.2.3. Zabudowa usługowa, produkcyjna, infrastrukturalna i inna

Zabudowę usługową na terenie gminy można podzielić na zabudowę spełniającą funkcje usług publicznych oraz usług o charakterze komercyjnym.

W ramach usług publicznych mieszczą się obiekty administracji publicznej, oświaty i wychowania, ochrony zdrowia i opieki społecznej, kultury, sportu i rekreacji. Zabudowa spełniająca funkcje administracyjne zlokalizowana jest w sołectwie Raków, gdzie mieści się siedziba gminnych władz samorządowych oraz Urząd Gminy obsługujący jej mieszkańców. Zabudowa spełniająca funkcje oświatowo-wychowawcze to obiekty: Gimnazjum w Rakowie, Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rakowie oraz szkół podstawowych mieszczących się w Bardzie, Ociesękach i Szumsku.

W Gminie Raków obiektami spełniającymi funkcję ochrony zdrowia są: Gminny Ośrodek Zdrowia w Rakowie oraz jego filia - w Ociesękach.

W zakresie opieki społecznej funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – obiekt ten zlokalizowany jest w Rakowie.

Obiektami, w których prowadzona jest działalność kulturalna jest Gminna Biblioteka Publiczna w Rakowie z Filią w Szumsku, świetlica wiejska w Rakowie i Chańczy oraz pomieszczenia świetlicowe w Celinach, Nowej Hucie, Ociesękach oraz Szumsku.

Realizację funkcji sportowo-rekreacyjnych zapewniają następujące obiekty i urządzenia: pełnowymiarowa hala sportowa oraz kompleks rekreacyjno-sportowy przy Gimnazjum w Rakowie, małe boiska przyszkolne w Rakowie i Ociesękach, boiska w Chańczy i Szumsku oraz sale szkolne, w których odbywają się zajęcia wychowania fizycznego (w szkołach w Ociesękach, Szumsku, Bardzie i Rakowie).

Większość obiektów spełniających funkcje komercyjne (usługi, handel) zlokalizowanych jest w centrum Rakowa, a także sporadycznie w innych sołectwach. Zlokalizowane są one w dużej mierze w połączeniu z zabudową mieszkaniową, co wynika z charakteru prowadzonej działalności oraz na wydzielonych działkach w obrębie tej zabudowy. Są to zarówno obiekty handlu detalicznego jak i hurtowego, obiekty świadczące różnego rodzaju usługi, a także place składowe i obiekty magazynowe.

Obiekty infrastruktury technicznej to w głównej mierze: stacje wodociągowe w Pagowcu i Ociesękach oraz ujęcia wody (w Pagowcu i Mędrowie) i zbiorniki wodne (w Pagowcu, Lipinach, Zalesiu, Kolonii Szumsko, Korzennie i Ociesękach) przepompownie wody w Drogowlach i Chańczy, oczyszczalnie ścieków w Rakowie i Chańczy oraz przepompownia ścieków (1 w Chańczy, 3 w Rakowie, 1 w Życinach oraz 1 w Dębnie).

Wydzielone w obowiązującym planie tereny pod zabudowę usługową, produkcyjną, infrastrukturalną i inną o podobnym charakterze obejmują około 37,3 ha i znajdują się w przeważającej mierze w sołectwach Raków (19 ha) i Ociesęki (8 ha). Na pozostałe 26 obrębów w gminie przypada około 10 ha tego rodzaju terenów.

2.2.4. Ruch budowlany

Na przestrzeni lat 2008 - 2010 Starostwo Powiatowe w Kielcach na terenie Gminy Raków wydawało rocznie około 45 decyzji o pozwoleniu na budowę. Łącznie w analizowanym okresie wydano 135 decyzji. Największe potrzeby budowlane wynikały z niedoinwestowania w sferze infrastruktury – około 80 % wszystkich decyzji wydawanych w analizowanym okresie dotyczyło kwestii związanych z zaopatrzeniem w wodę bądź odprowadzeniem ścieków. Jeśli chodzi o dynamikę zmian na rynku budowlanym w gminie to w badanym okresie wystąpił trend rosnący o niewielkim stopniu zmian.

W poniższej tabeli umieszczono dane dotyczące wydawanych decyzji o pozwoleniach na budowę w poszczególnych latach.

Tabela 2.3. Decyzje o pozwoleniu na budowę wydawane na terenie Gminy Raków w latach 2008-2010.

Rok	Zabudowa jednorod.	Zabudowa letniskowa	Zabudowa gospod.	Infrastruktura, zbiorniki na ścieki, studnie	Zjazdy	Rozbudowa, przebudowa	Inne	Wydanych decyzji ogółem
2008	27	4	3	39	0	6	6	43
2009	21	6	14	30	1	10	6	45
2010	23	10	9	37	2	8	6	46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Raków.

Ponadto, w większości przypadków decyzje dotyczyły nowo lokowanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z wewnętrzną instalacją elektryczną, wodno-kanalizacyjną, centralnego ogrzewania, zbiornikami na ścieki i studniami kopanymi. Świadczy to o dużym ruchu budowlanym, jeśli chodzi o nowo zakładane siedliska – ponad 50 % ogółu wydanych decyzji dotyczyło zabudowy jednorodzinnej. Najwięcej z nich dotyczyło sołectw: Nowa Huta – około 15 % wszystkich pozwoleń wydanych na zabudowę jednorodzinna, Wólka Pokłonna – około 13 %, oraz Raków – około 10 %. Tabela nr 2.4 przedstawia rozkład przestrzenny wydawanych pozwoleń na budowę sumarycznie dla całego analizowanego okresu.

Łącznie najwyższą liczbę wydanych pozwoleń na budowę odnotowano na terenie sołectw położonych wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 764 Kielce – Staszów.

Tabela 2.4. Pozwolenia na budowę wydane na terenie Gminy Raków w latach 2008 – 2010.

Lp.	Sołectwo	Zabudowa jednorod.	Zabudowa letnisk.	Zabudowa gospod.	Infrastruktura, zbiorniki na ścieki, studnie ¹	Zjazdy	Rozbudowa przebudowa	Inne	Razem
1	Bardo	1		1	4		2	1	9
2	Celiny	2		3	7		2	2	16
3	Chańcza		3	1	7		1		12
4	Dębno	2		1	1				4
5	Drogowle	1			3				4
6	Głuchów								0
7	Głuchów Lasy								0
8	Jamno	1			2			1	4
9	Korzenno								0
10	Koziel	2		2	2				6
11	Lipiny	3			3				6
12	Mędrów	2		1	4				7
13	Nowa Huta	10	1	5	11	1	1	1	30
14	Ociesęki	5		2	5	1	2		15
15	Papiernia	1			2				3
16	Pągowiec								0
17	Pułaczów								0
18	Radostów	1						1	2
19	Raków	7		5	6		7	4	29
20	Rakówka	4			6				10
21	Rembów	1			1				2
22	Smyków	1			2			1	4
23	Szumsko	3			4		1	4	12
24	Kolonia Szumsko	3			5		2	1	11
25	Wola Wąkopna	1		2	2			4	9
26	Wólka Pokłonna	9		1	11		1	2	24
27	Zalesie	2		2	5				9
28	Życiny	5	16	2	17	1	2		43
OGÓLEM		67	20	28	110	3	21	22	271

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Raków.

Natomiast w kilku sołectwach położonych w dużej odległości od centrum gminy nie odnotowano żadnych wniosków o pozwolenie na budowę bądź była to ilość minimalna (sołectwa: Głuchów, Głuchów Lasy, Radostów, Pułaczów).

¹ w tym 7 sieci wodociągowe i 1 sieć elektroenergetyczna, pozostałe to zbiorniki na ścieki sanitarne, studnia wiercona i studnie kopane

W analizowanym okresie wydano również dużą ilość decyzji o pozwoleniu na budowę dotyczących zabudowy letniskowej w pobliżu zbiornika wodnego „Chańcza” – w sołectwach Chańcza oraz Życiny. Świadczy to o znacznym zainteresowaniu inwestorów tym terenem i prawdopodobnym wzroście zainwestowania gruntami w okolicy zbiornika w ciągu kilku najbliższych lat.

Znacznie niższa była liczba wydanych decyzji o pozwoleniu na przebudowę bądź rozbudowę już istniejących budynków, najwięcej z nich udzielono dla nieruchomości położonych w Rakowie.

2.3. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I JEGO OCHRONA

2.3.1. Położenie fizyczno-geograficzne

Pod względem fizjograficznym obszar objęty opracowaniem położony jest w obrębie (Kondracki 2002):

- podprovincji – Wyżyna Małopolska (342);
 - makroregionu – Wyżyna Kielecka (342.3);
 - mezoregionów:
 - Góry Świętokrzyskie (342.34-35)
 - Pogórze Szydłowskie (342.37)

Góry Świętokrzyskie – obejmują kaledońskie i hercyńskie struktury fałdowe odsłonięte w całości lub częściowo spod warstw młodszych. Mimo niewielkiej wysokości nad poziom morza warunki klimatyczne są tu nieco surowsze od otaczających nizin, średnia temperatura jest o 1-2 °C niższa a opady wynoszą ponad 600 mm rocznie. Według szczegółowego podziału Gór Świętokrzyskich M. Balwierczak-Jakubowskiej i R. Czarneckiego północna część gminy położona jest w mikroregionie Pasma Orłowińskiego. Pasma to rozciąga się pomiędzy przełomowymi dolinami Belnianki i Łagowianki, osiągając wysokość 462 m n.p.m. na wzgórzu Kiełki.

Pogórze Szydłowskie – rozciąga się pomiędzy Górami Świętokrzyskimi a dolinami Bobrzy i Nidy. Stanowi ono mezoregion przejściowy do Niecki Nidziańskiej. We wschodniej części (w tym w Gminie Raków) zalegają morskie osady miocenu na podłożu struktur paleozoicznych. Wysokości bezwzględne są tu znacznie niższe i rzadko przekraczają 300 m n.p.m. Mezoregion obejmuje łącznie powierzchnię 1030 km².

Przez obszar Gminy Raków przebiegają dwa piesze szlaki turystyczne:

- żółty szlak turystyczny (Szydłów – Widelki);
- niebieski szlak turystyczny (Chęciny – Łagów, im. E. Padechowicza).

Łączna długość tych szlaków na terenie gminy wynosi nieco ponad 31 km (z czego szlak żółty 27,7 km, szlak niebieski 3,4 km).

2.3.2. Charakterystyka elementów środowiska przyrodniczego

Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym Gmina Raków usytuowana jest na pograniczu dwóch dużych jednostek geologicznych: trzonu paleozoicznego Gór Świętokrzyskich na północy i zapadliska przedkarpackiego na południu. Odzwierciedla się to w bardzo zróżnicowanej budowie geologicznej gminy tak pod względem stratygraficznym, litologicznym jak i tektonicznym. Granica pomiędzy tymi jednostkami na większości obszaru gminy przebiega mniej więcej wzdłuż doliny rzeki Czarnej, tylko na południowo-wschodnim krańcu gminy, w sołectwie Chańcza ma przebieg równoleżnikowy. W północnej części gminy przeważnie skały paleozoiczne przykryte są bezpośrednio czwartorzędowymi utworami lodowcowymi i wodnolodowcowymi oraz peryglacjalnymi. Z okresu zlodowacenia bałtyckiego pochodzą występujące tu lessy.

Podłoże geologiczne zapadliska przedkarpackiego budują głównie osady morza mioceńskiego wykształcone jako wapienie litotamniowe. Poniżej tych osadów zalegają na znacznej głębokości sfałdowane osady kambru wykształcone jako iłupki, łupki i piaskowce. Utwory te odsłaniają się jedynie na bardzo małej powierzchni w Chańczy. Na wapieniach litotamniowych zalegają plejstoceńskie osady lodowcowe i wodnolodowcowe. Są to gliny zwałowe i ich residua; piaski i żwiry z głazami pochodzące z rozmytych moren; piaski i mułki lodowcowe i wodnolodowcowe. Najmłodszymi osadami są piaski eoliczne (częściowo zwydmione) a także holocenne piaski i żwiry wyściełające współczesne doliny rzeczne; torfy i namuły oraz osady deluwialne. Budowa zbiornika zaporowego na rzece Czarnej spowodowała, że współcześnie tworzą się stożki napływowe w miejscach gdzie cieki wodne uchodzą do zbiornika.

Trzon paleozoiczny Gór Świętokrzyskich buduje podłoże północnej części gminy. Na terytorium gminy znajduje się fragment mniejszej jednostki zwanej antyklinorium klimontowskim. Obszar ten ma budowę fałdową. Osie fałdów przebiegają z północnego zachodu na południowy wschód. W granicach gminy znajdują się fragmenty następujących antyklin i synklin: synklina bardziańska, antyklina Nowej Huty, synklina ociesęcka, antyklina ociesęcka, synklina cisowska, antyklina cisowska. Fałdy te budują głównie piaskowce, piaskowce kwarcytowe, mułowce iłowce i łupki kambru dolnego.

Ponadto synklinę bardziańską budują łupki i szarogłazy sylurskie a także piaskowce i piaskowce kwarcytowe dewonu dolnego. Na terenie gminy występują również skały wulkaniczne. Są to diabazy, których powstanie wiąże się z orogenezą waryscyjską. Szereg odsłoneń diabazów znajduje się na zboczach wąwozów w sołectwach Zalesie i Bardo. Ze względu na długotrwały okres wypiętrzenia masywu Gór Świętokrzyskich brak jest tu osadów mezozoicznych a osady trzeciorzędowe wykształcone jako wapienie litotamniowe występują na niewielkich obszarach w okolicy Rakowa. Przeważnie zatem, w północnej części gminy, skały paleozoiczne przykryte są bezpośrednio czwartorzędowymi utworami lodowcowymi i wodnolodowcowymi oraz peryglacialnymi. Osady te wykształcone są najczęściej jako piaski i żwiry oraz gliny zwałowe i ich residua. Z okresu zlodowacenia bałtyckiego pochodzą lessy występujące w rejonie Barda, Szumska i Ociesek. Najmłodsze holocenijskie osady to piaski pochodzenia eolicznego (częściowo w wydmach) oraz współczesne osady rzeczne oraz torfy.

Złóża surowców mineralnych

Pomimo bardzo urozmaiconej budowy geologicznej na terenie gminy dotychczas stwierdzono występowanie niewielkiej ilości surowców mineralnych. Dotychczas udokumentowano trzy złoża piasków: „Dębno” (ID 1310); „Chańcza” (ID 1329) oraz „Rembów” (ID 5573). Dwa pierwsze z tych złóż zostały skreślone z bilansu zasobów. A zatem tylko złożo „Rembów” ma pewne znaczenie gospodarcze.

Ponadto w gminie znajdują się dwa perspektywiczne złoża piasków przydatnych dla budownictwa: „Raków” i „Pągowiec”.

„W Ociesekach znajduje się obszar występowania glin zwietrzelinowych wytworzonych z łupków kambryjskich. Gliny te zawierają okruchy zwięzłych łupków i piaskowców i w związku z tym jedynie niewielkie płyty tego surowca posiadają jakość odpowiednią dla produkcji ceramiki budowlanej. Mało prawdopodobne jest zatem udokumentowanie złoża surowca ilastego w ilości wystarczającej dla podjęcia eksploatacji na skalę przemysłową.

Rzeźba terenu

Rzeźba obszaru Gminy Raków pozostaje w bezpośrednim związku z budową geologiczną. Na terytorium Gminy Raków można wyróżnić dwie części wyraźnie różniące się pod względem geomorfologicznym.

Północna część gminy położona w Górach Świętokrzyskich jest wyraźnie wyższa i posiada urozmaiconą rzeźbę terenu. W rzeźbie tej części gminy dominują wydłużone pasma o lekko falistej linii grzbietowej nawiązujące swym przebiegiem do wychodni odpornych piaskowców kambryjskich, porozdzielane szerokimi dolinami. Stoki

wzniesień porożcinane są wąskimi dolinami o charakterze parowów, wąwozów lub wciósów. Charakterystyczne formy erozji wąwozowej wykształciły się w utworach lessowych okolic Barda, Szumska i Ociesek.

Południowa niższa część terytorium gminy jest oddzielona od części północnej wyraźną krawędzią morfologiczną o przebiegu mniej więcej z północnego zachodu na południowy wschód w rejonie Szumska, Woli Wąkopnej i Ociesek. Powierzchnia ziemi jest tu wyrównana, urozmaicona wciętymi dolinami rzek Czarnej i jej dopływów a także piaszczystymi pagórami wydmy.

Z występowaniem trzeciorzędowych wapieni związany jest rozwój zjawisk krasowych w rejonie na północ od Rakowa. Jest to kras reprodukowany w zalegających na wapieniach osadach plejstoceniowych. Formami pochodzenia krasowego są wertoby. Na powierzchni są one widoczne jako niewielkie zabagnione zagłębienia w miejscach gdzie znajdują się leje krasowe wypełnione gliną i piaskiem pochodzenia lodowcowego.

Rozpiętość wysokości bezwzględnych na terenie gminy wynosi ponad 200 m. Najwyższym wzniesieniem jest góra Zamczysko wznosząca się nad Nową Hutą na wysokość 420,8 m n.p.m. Natomiast najniżej położone są brzegi zbiornika Chańcza znajdujące się na wysokości około 217 m n.p.m.

Powierzchnia ziemi w Gminie Raków jest współcześnie modelowana przez trzy grupy procesów geomorfologicznych. Są to procesy erozji, transportu i akumulacji. Spośród procesów występujących na omawianym terenie, a mających istotne znaczenie w kształtowaniu rzeźby terenu należy wymienić:

- **spłukiwanie powierzchniowe** występuje powszechnie na całym obszarze gminy. Polega ono na spłukiwaniu wierzchniej warstwy gleby w czasie opadów, zwłaszcza nawałnych. Efektem tego procesu jest zagrożenie erozją gleb. Najbardziej narażone są grunty rolne położone na dużych spadkach terenu. Grunty położone na spadkach w przedziale 6° – 10° są narażone na erozję intensywną, silną i bardzo silną. Wody powierzchniowe spływające po powierzchni terenu powodują jej zmywanie. Zmywana jest najwyższa część profilu glebowego, najważniejsza dla rozwoju roślin. Degradowane są zwłaszcza gleby na terenach gruntów ornyczych. Na erozyjne stoki należy wprowadzać uprawy sadownicze, krzewy jagodowe, rośliny motylkowe i trwałe użytki zielone.
- **erozja wodna rzeki i potoków** występuje najsilniej podczas silnych wezbrań doprowadzając do podcinania i niszczenia brzegów (erozja boczna) oraz do poszerzania dolinnych den i pogłębiania ich (erozja wgłębna). Intensywność tych procesów zależy od objętości przepływu i jego zmienności, od spadku

podłużnego cieką wodnego, od odporności na erozję skał podłoża, a także wielkości materiału niesionego przez rzekę. W obrębach położonych w wąskich dnach dolin potoków erozja potoków stanowi zagrożenie dla dróg i zabudowy usytuowanej w sąsiedztwie koryta potoku.

- **osuwanie** - proces ten ma pewne znaczenie w północno-zachodniej części gminy położonej w Górach Świętokrzyskich. Występują tu stoki o znacznych nachyleniach pokryte utworami lessopodobnymi lub utworami zwietrzelinowymi o znacznej miąższości.
- **spelzowanie** jest procesem podobnym do osuwania, który zazwyczaj rozwija się w obrębie pokryw zwietrzelinowych na stokach. Jest to proces powolny, niemal niezauważalny, o którym świadczą charakterystyczne pnie drzew wygięte w górę stoku, tworzące tzw. „haki”. Często spotyka się na takim stoku zabagnienia, a jego powierzchnia złaziskowa jest zawsze nierówna, pełna zagłębień i nabrzmień.
- **transport rumowiska** przez wody płynące. Jest to proces przemieszczania luźnego materiału skalnego w dół cieków wodnych. W zależności od wielkości okruchów skalnych materiał ten jest unoszony przez wody rzeczne lub wleczony po dnie rzeki. Proces ten odbywa się skokowo. Materiał skalny jest intensywnie przemieszczany w okresie wezbrań, po czym jest deponowany w obrębie koryta cieką. W Gminie Raków efektem tego procesu są stożki napływowe powstające przy ujściach cieków wodnych do zbiornika „Chańcza”.
- **działalność człowieka** również powoduje zmiany w rzeźbie terenu. Antropogeniczne formy rzeźby to między innymi wcięcia i sztuczne nasypy drogowe, wyrobiska poeksploatacyjne terasy rolnicze, wysypiska gruzu, ziemi i odpadów.

Warunki geologiczno-inżynierskie

Zróznicowane warunki gruntowe na obszarze gminy rzutujące w istotny sposób na geotechniczne warunki posadowienia obiektów budowlanych. Warunki te określa się na etapie projektowania obiektów budowlanych. Wtedy też wykonywane będą szczegółowe analizy warunków gruntowych. Na etapie niniejszego opracowania można jedynie stwierdzić, iż proste warunki gruntowe występować będą głównie w środkowej i południowej części gminy w obrębie gdzie występują jednorodne grunty piaszczysto-żwirowe i gliny zwałowe a zwierciadło wody gruntowej występuje głębiej niż 2 m poniżej poziomu terenu. Podobnie korzystne warunki gruntowe występują w obrębie wyrównanych wierzchołków wzniesień w części północnej obszaru tam gdzie odsłaniają się na powierzchni piaskowce kambryjskie i dewońskie. Natomiast złożone warunki

gruntowe będą występować głównie na pozostałym obszarze północnej części gminy ze względu na występujące nieciągłości oraz zmienność genetyczną i litologiczną utworów powierzchniowych. Złożone warunki gruntowe pojawiać się mogą również na całym obszarze gminy na zboczach dolin i stokach o znacznym nachyleniu oraz w dnach dolin tam gdzie płytko zalega zwierciadło wody gruntowej. Zmienne warunki gruntowe mogą występować również na wydmach piaszczystych.

Na obszarze Gminy Raków występują niektóre niekorzystne zjawiska geologiczne, które decydują o powstaniu skomplikowanych warunków gruntowych. Zjawiska sufozyjne rozwijają się w utworach lessowych zalegających w rejonie sołectw Szumsko, Bardo i Ociesęki. Zjawiska krasowe rozwijają się w skałach węglanowych (wapienie, dolomity). Intensywny rozwój zjawisk krasowych stwierdzono w rejonie na północ od Rakowa. Ponadto występują one również w sołectwach Chańcza i Życiny. Krasowe źródła występują na zachodnim brzegu zbiornika Chańcza. Osuwanie i spelzwanie to zjawiska, które mogą wystąpić wszędzie na stokach i zboczach o znacznym nachyleniu. Najbardziej podatne są jednakże zbocza zbudowane z lessów oraz z innych utworów luźnych a także z utworów niejednorodnych z udziałem skał łupkowych i ilastych. Ponadto zagrożone osuwaniem są zbocza podcinane przez rzeki i potoki.

Z oczywistych względów najgorsze warunki gruntowe występują na współcześnie tworzących się stożkach napływowych Czarnej Staszowskiej i Łagowicy przy ujściach do zbiornika Chańcza.

W przypadku realizacji obiektów budowlanych na obszarach o skomplikowanych warunkach gruntowych konieczne będzie każdorazowe wykonanie oprócz dokumentacji geotechnicznej także dokumentacji geologiczno-inżynierskiej, w której szczegółowo określa się parametry gruntów budujących podłoże geologiczne projektowanej inwestycji z uwzględnieniem tektoniki, morfologii, stratygrafii, wpływu inwestycji na środowisko, itp. Dokumentacje tego typu stosuje się obligatoryjnie dla trzeciej kategorii geotechnicznej, a więc tam, gdzie występują skomplikowane warunki gruntowo-wodne lub/i gdy konstrukcja obiektu kwalifikuje go do tej kategorii.

Wody podziemne

Wody podziemne na terenie Gminy Raków występują w utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych. Czwartorzędowy poziom występuje na znacznych obszarach gminy. Wodonoścem są piaski, żwiry i pospółki. Wody te mają mniejsze znaczenie użytkowe ze względu na znaczną możliwość zanieczyszczenia. Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę w gminie są wody występujące w wapieniach trzeciorzędowych (w południowej części gminy). Północny fragment

gminy pozbawiony jest wód podziemnych o znaczeniu użytkowym. Zaopatrzenie ludności w wodę odbywa się poprzez wodociągi grupowe bazujące na ujęciach wody zlokalizowanych w sołectwach Raków Pagowiec i Ociesęki.

Wody podziemne na terenie gminy są podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę pitną gminnych systemów zaopatrzenia w wodę. Na terenie gminy funkcjonują dwa systemy wodociągowe.

Wodociąg grupowy „Ociesęki” korzysta z ujęcia „Grodno” położonego w Ociesękach. Ujęcie składa się z dwóch studni wierconych o wydajnościach eksploatacyjnych 36 m³/h i 19 m³/h. Dla tego ujęcia wojewoda kielecki decyzją OS.I. – 6210/233/94 z dnia 16.01.1995 roku ustanowił strefy ochrony sanitarnej. Bezpośrednie strefy ochrony sanitarnej dla poszczególnych studni obejmują:

- dla studni nr 1 obszar wokół studni w kształcie kwadratu o boku 20,0 m;
- dla studni nr 2 obszar wokół studni w kształcie prostokąta o wymiarach 18,5 x 18,0 m.

W obrębie strefy ochrony pośredniej wyznaczono wewnętrzne tereny ochrony pośredniej, oddzielne dla każdej studni, przylegające do stref ochrony bezpośredniej a także zewnętrzny teren ochrony pośredniej wspólny dla obu studni.

Wewnętrzne tereny ochrony pośredniej to:

- dla studni nr 1 obszar o promieniu 33 m wokół studni;
- dla studni nr 2 obszar o promieniu 25 m wokół studni.

Wspólny zewnętrzny teren ochrony pośredniej to koło o promieniu 582 m wokół obu studni, zaznaczone na załączonej mapie.

Bezpośrednie strefy ochrony są ogrodzone a na ich terenie wyklucza się jakiegokolwiek użytkowanie terenu na cele inne niż ściśle związane z pracą ujęcia.

Na całym obszarze strefy ochrony pośredniej (tak w terenie wewnętrznym jak i zewnętrznym) obowiązują następujące zakazy:

- lokalizacji nowych ujęć;
- wprowadzania ścieków do wód powierzchniowych i do ziemi;
- rolniczego wykorzystywania ścieków (w tym gnojowicy);
- stosowania nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin;
- lokalizowania wysypisk i wylewisk komunalnych i przemysłowych;
- lokalizowania cmentarzy i grzebania zwierząt;
- wznoszenia urządzeń i wykonywania robót lub czynności, które mogą zmniejszyć przydatność wody lub wydajność ujęcia.

Na wewnętrznych terenach ochrony pośredniej oprócz powyższych obowiązują dodatkowo następujące zakazy:

- urządzania parkingów i obozowisk;
- lokalizowania zakładów przemysłowych i ferm chowu zwierząt;
- zakładania pastwisk;
- zakładania gospodarstw ogrodniczych i sadowniczych;
- lokalizowania magazynów produktów ropopochodnych i innych substancji chemicznych oraz rurociągów do ich transportu.

Wodociąg grupowy „Raków” korzysta z ujęcia „Pagowiec” zlokalizowanego w Pagowcu. Ujęcie składa się z dwóch studni wierconych. Udokumentowane zasoby eksploatacyjne studni nr 1 wynoszą 93 m³/h a zasoby studni nr 2 wynoszą 70 m³/h. Ujęcie posiada strefę ochrony bezpośredniej ustanowioną decyzją wojewody kieleckiego ROS.IX – 6210/222/98 z dnia 16.11.1998 roku. W strefie tej obowiązują następujące zakazy:

- budownictwa nie związanego ściśle z pracą wodociągu;
- zajmowania terenu na inne cele poza ujmowaniem wody i pracą urządzeń z tym związanych;
- przebywania osób nie zatrudnionych przy urządzeniach służących do poboru wody;
- wprowadzania i pobytu zwierząt;
- wjazdu pojazdów za wyjątkiem niezbędnych przy usuwaniu awarii i wykonywaniu remontów.

Dla ujęcia „Pagowiec” dotychczas nie ustanowiono strefy ochrony pośredniej.

Główne zagrożenie dla jakości wód podziemnych na terenie gminy wynika z dysproporcji pomiędzy długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. W latach 2004 – 2007 na terenie gminy oddano do użytku 27,96 km sieci wodociągowej. Z wodociągu korzystają sołectwa Chańcza, Szumsko, Rembów, Raków, Dębno. Ociesęki, Nowa Huta, Wólka Pokłonna, Pagowiec, Zalesie, Rembów, Kolonia Szumsko, Celiny, Smyków, Mędrów, Drogowle, Radostów. Wodociąg bazuje na ujęciu wodnym w Pagowcu i Mędrowie. Koszt inwestycji wyniósł około 2 000 tys. zł. Jednocześnie w tym samym czasie wykonano 20,24 km sieci kanalizacji sanitarnej. Prace związane z poprawą gospodarki ściekami prowadzone były etapowo:

- etap 1 - budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji w Chańczy – 2004 rok;
- etap 2 - budowa kanalizacji w Życinach – 2005 rok;
- etap 3- budowa kanalizacji w Dębnie – 2006 rok.

Sołectwa Życiny i Dębno podłączone zostały do oczyszczalni ścieków w Rakowie. Łączny koszt wybudowania oczyszczalni i sieci kanalizacji sanitarnej wyniósł 3 155 tys. zł.

Mimo znacznych nakładów stan gospodarki wodno-ściekowej jest w dalszym ciągu niezadawalający. Poprawa w tym zakresie jest szczególnie istotna na terenie Gminy Raków, ponieważ na przeważającej części Gminy występują płytko zalegające wody czwartorzędowe, często zanieczyszczone, natomiast północny fragment gminy pozbawiony jest wód podziemnych o znaczeniu użytkowym.

Gmina Raków znajduje się poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Wody powierzchniowe

Prawie cały obszar Gminy Raków znajduje się w zlewni Czarnej Staszowskiej, która jest lewym dopływem Wisły. Jedynie wschodni kraniec sołectwa Rakówka znajduje się w zlewni Kacanki a zachodni kraniec sołectwa Papiernia znajduje się w zlewni Nidy. Główną rzeką gminy jest Czarna Staszowska. Charakterystykę hydrologiczną tej rzeki w profilach wodowskazowych Raków i Staszów przedstawiono w tabeli nr 2.5.

Tabela 2.5. Przepływy charakterystyczne Czarnej Staszowskiej 1971-1990 [m³/s].

Wodowskaz	Pow. zlewni [km²]	Przepływ najwyższy	Przepływ średni wysoki	Przepływ średni roczny	Przepływ średni niski	Przepływ najniższy
Raków	220.6	50.0	19.0	1.26	0.49	0.18
Staszów	572.9	108	44.1	3.24	1.27	0.75

Źródło: „Atlas Posterunków Wodowskazowych dla Potrzeb Państwowego Monitoringu Środowiska” PIOŚ BMS 1995-96.

Przy najwyższym zanotowanym w powyższym okresie stanie wody rzędna zwierciadła wody w profilu Raków wynosiła 221,91 m n.p.m.

Ponadto na terenie gminy znajduje się posterunek wodowskazowy Mocha w sołectwie Rakówka na rzece Łagowica, która uchodzi do zbiornika Chańcza w Rakowie. Dla tego posterunku dostępne są jedynie dane o stanach wody w okresie 1964-90. Najwyższy zanotowany w tym okresie stan wody to 410 cm co oznacza rzędną zwierciadła wody 220,69 m n.p.m. Najniższy stan wyniósł 170 cm (rzędna 217,29 m n.p.m.).

Na rzece Czarna Staszowska wybudowano w latach 1974-84 i przekazano do użytku w roku 1986 sztuczny zbiornik wodny „Chańcza”. Oprócz zapory, która znajduje się na terenie Gminy Szydłów zbiornik znajduje się w Gminie Raków oraz Gminie Staszów. Jego powierzchnia przy maksymalnym poziomie piętrzenia wynosi 455 ha. Pojemność całkowita zbiornika wynosi 23,8 mln m³ a pojemność powodziowa 9,6 mln m³. Pierwotnie celem budowy zbiornika była potrzeba regulacji przepływów Czarnej

poniżej zapory i możliwość rozcieńczania zanieczyszczonych wód pochodzących z kopalni siarki „Grzybów”. Obecnie głównym zadaniem zbiornika „Chańcza” jest wyrównanie przepływów w korycie Czarnej Staszowskiej dla zapewnienia przepływu nienaruszalnego w korycie rzeki, zabezpieczenie potrzeb wodnych użytkowników poniżej zbiornika oraz ochrona przed powodzią doliny rzeki poniżej zapory. Ponadto zbiornik wykorzystywany jest do celów rekreacji i wypoczynku.

Jakość wód rzek Czarnej Staszowskiej i Łagowicy jest przedmiotem monitoringu. W roku 2002 wody Czarnej Staszowskiej zakwalifikowano do III klasy czystości według klasyfikacji ogólnej. O klasie zdecydowały zawartość zawiesiny, azotynów i miano Coli. Wody Łagowicy również zakwalifikowano do III klasy z tym, że o takiej kwalifikacji zdecydowały zawartość azotynów i miano Coli. Na jakość wód oddziałują przede wszystkim ścieki komunalne z nieskanalizowanych terenów osadniczych. Do Łagowicy odprowadzane są po oczyszczeniu ścieki z oczyszczalni w Łagowie i Rakowie.

Przedmiotem monitoringu jest również jakość wód w zbiorniku „Chańcza”. W roku 2002 wody zbiornika zakwalifikowano do III klasy czystości, o czym zdecydowały zawartość azotynów i miano Coli. Natomiast wody zalewu badane na tamie sklasyfikowane zostały w klasie IV (niezadawalającej jakości). Rok wcześniej woda w zbiorniku spełniała wymogi II klasy czystości. Na jakość wody w zbiorniku oddziałuje nie tylko jakość wód w rzekach zasilających zbiornik tj. Czarnej Staszowskiej i Łagowicy, ale również dopływ substancji zanieczyszczających z obrzeży zbiornika poprzez spływ powierzchniowy lub podziemny. Niekorzystnym jest tu spontaniczny rozwój zabudowy lotniskowej nie wyposażonej w odpowiednie urządzenia odprowadzania i oczyszczania ścieków.

W rejonach o rozproszonej zabudowie, dobrym rozwiązaniem problemu oczyszczania ścieków mogą być oczyszczalnie przydomowe, które są bardziej korzystne w przypadku gospodarstw położonych w znacznej odległości od głównej sieci kanalizacyjnej.

Nieregularność przepływów głównych rzek gminy sprawia, że obszary położone w dnach dolin rzecznych są zagrożone zalaniem w czasie powodzi. Rzeka Czarna Staszowska jest obwałowana jedynie na bardzo krótkim odcinku w Rakowie. Rzeka Łagowica nie jest obwałowana. Zgodnie z art. 88f, ust.1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo Wodne Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej sporządza mapy zagrożenia powodziowego, na których zgodnie z art. 88d, ust. 2 wymienionej wyżej ustawy przedstawia się obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Dotychczas nie wykonano takich map dla Gminy Raków. W związku z tym dla potrzeb niniejszym opracowaniu przyjęto granice terenów zalewowych na podstawie rozporządzenia

województwa kieleckiego z dnia 21 grudnia 1992 roku w sprawie określenia nieobwałowanych obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi uszczegółowione na podstawie analizy ukształtowania powierzchni terenu w dolinach rzecznych z uwzględnieniem zakoli, przewężeń, mostów i przepustów oraz innych przeszkód, jakie napotyka płynąca woda.

W zasięgu bezpośredniego zagrożenia powodziowego znajdują się stosunkowo nieliczne zabudowania mieszkalne. Najwięcej w Pułaczowie w zakolach Łagowicy wskutek utrudnionego odpływu, a ponadto dwa gospodarstwa w Jamnie, po jednym gospodarstwie w Smykowie i w Korzennie. Poza tym w terenach zalewowych znajdują się głównie łąki, zadrzewienia i lasy a także pewna ilość stawów rybnych.

Warunki klimatyczne

Gmina Raków znajduje się w częstochowsko-kieleckiej dzielnicy klimatycznej. Podstawowe charakterystyki klimatyczne tej dzielnicy przedstawiono w tabeli nr 2.6.

Tabela 2.6. Klimat Częstochowsko-kieleckiej dzielnicy klimatycznej.

Temperatura średnia roczna	od 7.3 do 7.6 °C
Średnia temperatura lipca	od 17.7 do 18.5 °C
Średnia temperatura stycznia	od -3.5 do -4.9 °C.
Średnia ilość dni bez przymrozków	od 140 do 180
Średnia roczna suma opadów	600 l/m ²
Średnia prędkość wiatru	Od 2.3 do 3.0 m/s

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Raków.

Położenie Gminy na pograniczu dwóch makroregionów znajduje odzwierciedlenie w zróżnicowaniu warunków klimatycznych. W północnej części, leżącej w Górach Świętokrzyskich, opady atmosferyczne są wyższe. Średnie temperatury tego regionu są niższe, występuje również słabsze nasłonecznienie. Przeważają słabe wiatry zachodnie i północno-zachodnie.

Średnia liczba dni z pokrywą śnieżną w roku wynosi około 100. Przymrozki wiosenne występują do maja, niekiedy czerwca, a jesienne rozpoczynają się we wrześniu. Okres wegetacyjny (średnia temperatura dobowa powyżej 5°C) trwa około 210 dni. Południowa część gminy, leżąca w obrębie Pogórza Szydłowieckiego, pozostaje w klimacie cieplejszym. Wynika to przede wszystkim z niższych wysokości nad poziomem morza i mniejszego zróżnicowania morfologii terenu.

Urozmaicona rzeźba terenu części północnej powoduje również zróżnicowanie kierunku i prędkości wiatru.

W południowej części gminy na klimat lokalny oddziałuje zbiornik wodny Chańcza. Wpływ zbiornika przejawia się głównie zmniejszeniem kontrastów termicznych w otoczeniu zbiornika zarówno w skali dobowej jak i rocznej. Duża

pojemność cieplna mas wody zgromadzonych w zbiorniku sprawia, iż w nocy zbiornik łagodzi spadki temperatury natomiast w ciągu dnia działa ochładzająco. Podobnie w przekroju rocznym zbiornik działa ochładzająco wiosną i latem natomiast jesienią w otoczeniu zbiornika zaznacza się lokalny wzrost temperatury. Różnice w szybkości nagrzewania i ochładzania powierzchni wodnej i lądu oraz brak przeszkód terenowych na tafli zbiornika powodują wzrost średniej rocznej prędkości wiatru na brzegach zbiornika.

Duże kompleksy leśne występujące na terenie gminy również mają nieco inny klimat niż tereny rolne czy tereny osiedli. Wpływ lasu na klimat lokalny również polega na łagodzeniu dobowych kontrastów termicznych a ponadto las powoduje spadek prędkości wiatru w przy powierzchniowej warstwie powietrza oraz dłuższe zaleganie pokrywy śnieżnej na wiosnę.

Różnice klimatu lokalnego występujące na terenie gminy są niewielkie i w związku z tym nie stanowią istotnego uwarunkowania determinującego możliwości zagospodarowania przestrzennego terenów gminy.

Pokrywa glebowa

Jakość pokrywy glebowej ma istotne znaczenie w procesie produkcji rolnej, co jest szczególnie ważne w przypadku gmin wiejskich, posiadających znaczne zasoby gruntów rolnych oraz ludności utrzymującej się z jej plonów.

Powierzchnię użytków rolnych w poszczególnych sołectwach gminy z rozbiciem na poszczególne klasy bonitacyjne przedstawiono w tabeli nr 2.7.

Tabela 2.7a. Grunty rolne według klas bonitacyjnych [powierzchnia w ha].

Klasa bonitacyjna		Bardo	Celiny	Chańcza	Dębno	Drogowle	Głuchów
GRUNTY ORNE							
I							
II		3,48					
III a		61,4		0,24		2,27	
III b		114,11		1,04		4,8	2,12
IV a		154,74	13,32	50,231	1,06	16,82	52,92
IV b		107,38	69,85	262,018	12,78	43,5	80,55
V		127,91	135,22	192,256	91,96	68,31	77,54
VI		40,64	2,11	54,9381	62,02	96,1658	11,44
UŻYTKI ZIELONE							
I	Ł						
	Ps						
II	Ł	0,77					
	Ps						
III	Ł	8,44					
	Ps	7,88		4,15			
IV	Ł	22,305			15,03		59,5848
	Ps	17,685	0,78	9,779		1,49	9,27
V	Ł	19,248	1,15		31,89	11,05	26,65
	Ps	16,805	0,14	8,12	4,3	5,8532	6,68
VI	Ł	0,05			1,6	4,1	3,5
	PS	4,46		5,3948	4,68	9,5991	0,12

Źródło: Urząd Gminy Raków. Opracowanie własne.

Gmina Raków charakteryzuje się wysokim udziałem powierzchni użytków rolnych, których obszar 8339 ha stanowi około 44 % powierzchni gminy.² W strukturze użytków rolnych grunty orne stanowią zdecydowaną większość (około 80 %), łąki i pastwiska to około 19 %, natomiast powierzchnia sadów to obszar poniżej 1 % wszystkich użytków rolnych.

² Bank Danych Regionalnych, www.stat.gov.pl.

Tabela 2.7b. Grunty rolne według klas bonitacyjnych [powierzchnia w ha].

Klasa bonitacyjna		Głuchów Lasy	Jamno	Korzenno	Koziel	Lipiny	Mędrów
GRUNTY ORNE							
I							
II							
III a					3,74		
III b			0,63		3,8	6,91	
IV a		23,21	20,81	9,8075	16,305	14,72	3,72
IV b		74,4571	7,04	126,807	33,437	39,55	43,154
V		135,4988	23,34	100,8634	42,27	43,86	146,574
VI		176,0635	35,772	9,559	5,69	31,61	20,11
UŻYTKI ZIELONE							
I	Ł						
	Ps						
II	Ł						
	Ps						
III	Ł		2,5				
	Ps						
IV	Ł	35,03	13,69	9,4464	16,66	1,02	
	Ps	2,04	5,06	0,73	1,5	4,9217	
V	Ł	6,41	5,9465	5,29	39,59	12,631	19,8067
	Ps	7,49	6,49	11,29	7,19	13,55	12,492
VI	Ł	0,13	0,3815	1,21	6,34	1,62	13,384
	PS	8,11	4,32	3,5156	0,75	4,55	10,0301

Źródło: Urząd Gminy Raków. Opracowanie własne.

Gleby na terenie gminy są generalnie słabo urodzajne. Obszary występowania gleb dobrych i bardzo dobrych znajdują się w północnej i północno - wschodniej oraz częściowo północno - zachodniej części gminy (sołectwa Bardo, Koziel, Ociesęki, Radostów, Szumsko, Kolonia Szumsko, Zalesie). Są to gleby brunatne właściwe oraz bielice właściwe i pseudobielice. Zostały one sklasyfikowane w przedziale II – IIIb klas bonitacyjnych.

Tabela 2.7c. Grunty rolne według klas bonitacyjnych [powierzchnia w ha].

Klasa bonitacyjna		Nowa Huta	Ociesęki	Papiernia	Pągowiec	Pułaczów	Radostów
GRUNTY ORNE							
I							
II							
III a			5,8				20,52
III b			18,06				105,7299
IV a		0,2674	45,2435		7,2		33,13
IV b		7,4982	113,0615	15,74	18,5	28,9	39,21
V		58,1618	114,2326	54,95	33,15	55,01	11
VI		119,3528	60,6299	11,03	56,6213	125,939	11,44
UŻYTKI ZIELONE							
I	Ł						
	Ps						
II	Ł						
	Ps						
III	Ł		1,82				2,88
	Ps						1,28
IV	Ł	5,5873	70,9	10,78		42,96	6,82
	Ps		17,9202	1,2086	0,07	1,22	0,58
V	Ł	46,4291	39,03	18,44	0,08	14,72	7,69
	Ps	14,6516	25,15	19,19	0,59	16,03	2,85
VI	Ł	4,9767	2,28	0,77		4,04	0,05
	PS	12,7	22,45	0,26	0,73	5,75	

Źródło: Urząd Gminy Raków. Opracowanie własne.

Na obszarach występowania lessów ulegających silnej erozji, oraz piasków, piasków gliniastych i glin, czyli w południowej części gminy, występują gleby klas IVa i IVb (sołectwa Chańcza, Głuchów). Gleby słabe i bardzo słabe występują na znacznym obszarze gminy, w pasie północno – zachodniej, środkowej i południowo - wschodniej części gminy.

Tabela 2.7d. Grunty rolne według klas bonitacyjnych [powierzchnia w ha].

Klasa bonitacyjna		Raków	Rakówka	Rembów	Smyków	Szumsko	Kolonia Szumsko
GRUNTY ORNE							
I							
II							2,16
III a						3,55	27,3839
III b						6,63	50,6596
IV a		29,06		5,1		28,963	35,5402
IV b		43	7,49	98,27	11,32	33,7761	42,464
V		128,4	82,952	188,86	32,5038	51,2951	32,2998
VI		149,3	141,3045	47,42	58,5433	14,11	16,7554
UŻYTKI ZIELONE							
I	Ł						
	Ps						
II	Ł						
	Ps						
III	Ł	7,365	41,92				1,68
	Ps						5,77
IV	Ł	7,946	27,104	15,64	14,4089	3,08	4,43
	Ps	4,25	0,09	7,76	1,42	2,8422	2,16
V	Ł	17,62	12,26	8,58	9,58	3,17	4,2705
	Ps	2,15	9,685	16,99	6,85	20,34	2,0522
VI	Ł		0,58	0,1	8,2	0,11	
	PS	2,966	5,135	2,91	2,77	6,02	8,4945

Źródło: Urząd Gminy Raków. Opracowanie własne.

Są to gleby lekkie, suche i jałowe, wytworzone z piasków i piasków gliniastych, zaliczane do klas V i VI (sołectwa Drogowle, Dębno, Głuchów Lasy, Mędrów, Nowa Huta, Pągowiec, Pułaczów, Raków, Rakówka, Smyków, Wola Wąkopna).

Tabela 2.7e. Grunty rolne według klas bonitacyjnych [powierzchnia w ha].

Klasa bonitacyjna		Wola Wąkopna	Wólka Pokłonna	Zalesie	Życiny
GRUNTY ORNE					
I					
II					
III a				147,645	
III b			0,31	41,5153	
IV a		4,91	22,91	47,1416	5,32
IV b		1,99	49,907	73,2623	140,6668
V		55,8	76,47	33,6924	236,0163
VI		62,015	57,3706	1,5	186,5529
UŻYTKI ZIELONE					
I	Ł				
	Ps				
II	Ł				
	Ps				
III	Ł			6,37	
	Ps			0,56	
IV	Ł	2,0387	23,95	17,71	0,34
	Ps	0,78	3,45	8,04	4,832
V	Ł	1,03	19,78	9,55	2,23
	Ps	6,58	46,0478	3,65	18,87
VI	Ł	1,72	1,72	1,55	
	PS		10,6622	0,94	1,9056

Źródło: Urząd Gminy Raków. Opracowanie własne.

Roślinność

Obszar Gminy Raków charakteryzuje się wyjątkową różnorodnością gatunkową roślin. Fakt ten wynika ze znacznego udziału lasów – 44,8 % powierzchni gminy i znacznego zróżnicowania warunków siedliskowych a także niskiej gęstości zaludnienia 31 os/km².

Rozmieszczenie lasów na terenie gminy jest nierównomierne. Największe kompleksy lasów znajdują się na północny zachód od Rakowa pomiędzy sołectwami Dębno, Mędrów i Ociesęki oraz w południowo wschodniej części gminy pomiędzy sołectwami Chańcza i Rakówka. Zbliżonej wielkości, choć mniej zwarty kompleks znajduje się w sołectwie Papiernia. Nieco mniejsze kompleksy znajdują się pomiędzy sołectwami Głuchów Lasy a Życiny oraz pomiędzy Szumskiem a rzeką Łagowicą a także na południe od Barda. Na północnych krańcach gminy lasów jest zdecydowanie mniej ze względu na występujące tu urodzajne gleby. Lasy porastają tam jedynie

stromie stoki wniesień Gór Świętokrzyskich oraz zbocza dolin potoków. Dlatego też mimo zróżnicowanych warunków fizjograficznych powierzchniowo dominują nizinne siedliska leśne. Siedliska borowe z dominującym borem świeżym zajmują 44 % powierzchni zalesionej, siedliska lasu mieszanego świeżego 13,8 %. Natomiast las mieszany wyżynny zajmuje tylko 4,7 %, a bór mieszany wyżynny zaledwie 1,6 %.

Stopień rozpoznania szaty roślinnej gminy jest zróżnicowany. Najlepiej rozpoznana jest ona w obszarach podlegających ochronie tj. w Cisowsko-Orłowińskim Parku Krajobrazowym i obszarze Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”, które w znacznej części się pokrywają. Granice tych obszarów nie pokrywają się z granicami administracyjnymi gminy. Niemniej jednak ze względu na znaczny udział terenu gminy w powierzchni tych obszarów chronionych, informacje dotyczące roślinności obszarów chronionych w znacznej mierze dotyczą również Gminy Raków. Drzewostan lasów Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego budują głównie sosna i jodła, takie gatunki jak olsza, dąb, buk, brzoza mają kilkuprocentowy udział. Z kolei osika, wiąz, grab, jesion, i klon stanowią jedynie domieszkę. Oprócz zbiorowisk leśnych na terenie parku występują zespoły roślinności torfowiskowej i turzycowiska. Zarówno na terenie parku jak i w obszarze Natura 2000 stwierdzono występowanie około 700 gatunków roślin naczyniowych, z czego ponad 50 to gatunki podlegające ochronie prawnej (ściślej lub częściowej). Na terenie parku krajobrazowego stwierdzono występowanie 5 gatunków wpisanych do Polskiej Czerwonej Księgi Roślin. Są to wiśnia karłowata, wątlík błotny, sasanka wiosenna, wierzba borówkolistna i storczyk błotny.

Według standardowego formularza danych obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie” w granicach obszaru występują następujące typy siedlisk wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- **2330** - Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi;
- **3270** - Zalewane muliste brzegi rzek;
- **5130** - Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych;
- **6230** - Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion - płaty bogate florystycznie);
- **6410** - Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (Molinion);
- **7110** - Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe);
- **7140** - Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea);
- **9110** - Kwaśne buczyny (Luzulo-Fagenion);
- **9130** - Żyzne buczyny (Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion);

- **9170** - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum);
- **9190** - Pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy (Betulo-Quercetum);
- **91D0** - Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino);
- **91E0** - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion);
- **91P0** - Wyżynny jodłowy bór mieszany (Abietetum polonicum);
- **91T0** - Sosnowy bór chrobotkowy (Cladonio-Pinetum i chrobotkowa postać Peucedano-Pinetum).

Świat zwierząt

Bogaty gatunkowo jest również świat zwierząt Gminy Raków. Informacje na temat składu gatunkowego fauny nie pokrywają się ściśle z granicami gminy. Najlepiej rozpoznany jest świat zwierząt występujących na terenie obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”. Według Standardowego Formularza Danych obszaru występuje tu 29 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG a ponadto 11 gatunków regularnie występujących ptaków migrujących niewymienionych w wyżej wymienionym załączniku. Spośród ssaków występują tu gatunki zwierzyny grubej jak dzik, jeleń, sarna, a spośród zwierzyny drobnej 3 gatunki wymienione w załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG: bóbr europejski, wydra europejska i nietoperz nocek duży. Ponadto występuje tu 5 innych gatunków nietoperzy: mroczek późny, nocek rudy, borowiaczek, borowiec wielki i gacek brunatny. Inne ważne gatunki ssaków występujące w tym obszarze to borsuk, popielica i orzesznica. Spośród gadów odnotowano występowanie padalca, jaszczurki zwinki, jaszczurki żyworodnej, zaskrońca zwyczajnego i żmii zygzakowatej. Dwa spośród występujących tu gatunków płazów są wymienione w załączniku II wyżej wymienionej Dyrektywy Rady. Są to traszka grzebieniasta i kumak nizinny. Występują tu jeszcze inne gatunki płazów: traszka zwyczajna, traszka górską, ropucha szara i rzekotka drzewna.

Świat ryb został sztucznie wzbogacony w wyniku budowy zbiornika „Chańcza”. Na terenie gminy występują między innymi miętus, lipień, płoć, leszcz, krap, jazgarz, okoń, szczupak. W obszarze natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie” stwierdzono występowanie 2 gatunków minoga: minóg strumieniowy i minóg ukraiński.

Spośród bezkręgowców 7 gatunków z załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG występuje w „Lasach Cisowsko-Orłowińskich”. Są to: małż – skójka gruboskorupowa;

ważki – trzepla zielona i zalotka większa oraz motyle – modraszek telejus, czerwończyk nieparek, czerwończyk fioletek i przeplotka aurinia.

2.3.3. Zasoby przyrodnicze oraz ich ochrona prawna

Gmina Raków z uwagi na swoje usytuowanie w środowisku, na pograniczu dwóch regionów fizyczno-geograficznych, Pogórza Szydłowskiego na południu i Gór Świętokrzyskich na północy prezentuje znaczne zróżnicowanie elementów środowiska przyrodniczego i należy do terenów o bogatej różnorodności biologicznej. Sprzyjają temu rozległe kompleksy leśne w gminie oraz niska gęstość zaludnienia. Dodatkowy wpływ na walory przyrodnicze tego terenu i jego wartość biologiczną, posiada bez wątpienia zbiornik wodny „Chańcza” na rzece Czarna Staszowska.

W strukturze przyrodniczej gminy można wyodrębnić następujące elementy przestrzenne:

- kompleksy leśne i zadrzewienia;
- tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- zbiornik „Chańcza”;
- tereny zwartej zabudowy Rakowa.

■ Sieć ekologiczna ECONET-PL

Polska część europejskiej sieci ekologicznej ECONET-PL obejmuje tereny o najwyższych walorach przyrodniczych, tworzących wyodrębnione obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym (M) lub krajowym (K) połączone ze sobą korytarzami ekologicznymi, również o znaczeniu krajowym lub międzynarodowym.

W granicach Gminy Raków podstawowym elementem tej sieci są lasy Cisowsko-Orłowińskie (Obszar Cisowsko-Orłowiński 20K) stanowiące obszar węzłowy o znaczeniu krajowym, który jest częścią większego obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym (Obszar Świętokrzyski 31M). Funkcje regionalnych korytarzy ekologicznych zapewniających powiązania ekologiczne obszaru węzłowego z pozostałymi elementami sieci pełnią doliny Czarnej Staszowskiej i Łagowicy.

■ Sieć Natura 2000

Jednym z elementów procesów integracji europejskiej jest współpraca w dziedzinie ochrony środowiska przyrodniczego Europejska sieć obszarów ekologicznych ma spełniać rolę systemu nadrzędnego w odniesieniu do obecnie podejmowanych działań w zakresie ochrony przyrody. W oparciu o zalecenia Dyrektywy Ptasiej i Dyrektywy Siedliskowej utworzono system obszarów połączonych korytarzami ekologicznymi, tworzącymi spójną funkcjonalnie sieć ekologiczną. Jej

zadaniem będzie utrzymanie różnorodności biologicznej poprzez ochronę najcenniejszych i najrzadszych elementów przyrody, a także najbardziej typowych i nadal jeszcze powszechnych układów przyrodniczych, charakterystycznych dla poszczególnych regionów biogeograficznych. Sieć składa się z obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) i specjalnych obszarów ochrony (SOO), wyznaczonych zgodnie z zaleceniami wyżej wymienionych Dyrektyw UE.

Zatwierdzony przez Komisję Europejską decyzją KE2012/14/UE z 18 listopada 2011 roku (Dz. U. UE Nr 11 z 13 stycznia 2012 roku) projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk – obszar Natura 2000 **PLH 260040 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”**, obejmuje obszar o powierzchni 10 406,9 ha, w tym na terenie Gminy Raków około 2 146,06 ha. Obszar Lasów Cisowsko-Orłowińskich obejmuje jeden z większych kompleksów leśnych w Górach Świętokrzyskich. Jest on położony w zlewniach Czarnej Staszowskiej i Nidy. Obejmuje trzy pasma wzgórz zbudowane z dewońskich piaskowców i wapieni oraz z kambryjskich kwarcytów. W ostoi dominują lasy bukowo-jodłowe (żywne i kwaśne buczyny, wyżynne bory jodłowe), rzadziej grądy łęgi, obejmuje ona także niewielkie płyty łąk trzęślicowych. Występują tu również rozległe torfowiska wysokie i przejściowe otoczone borami bagiennymi i bagiennymi lasami olszowymi. Bardzo dobrze zachowały się tu również suche bory sosnowe *Cladonio-Pinetum*. Celem ochrony obszaru jest zabezpieczenie naturalnego lasu o charakterze Gorskim na niżu. Oszacowano, że w ostoi występuje około 700 gatunków roślin naczyniowych, w tym 42 gatunki objęte ochroną ścisłą oraz 10 ochroną częściową. Stwierdzono występowanie 19 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Występuje tu wiele rzadkich i zagrożonych gatunków ptaków, kilka gatunków nietoperzy trzy gatunki traszek, trzy chronione gatunki ryb i dwa gatunki minogów z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Świat owadów reprezentują najsilniejsze w regionie populacje przelatki aurinii, modraszka telejusa i czerwończyka nieparka, a także mniejsze populacje czerwończyka fioletka, trzepli zielonej i zalotki większej.

W tabelach nr 2.8 – 2.13 zestawiono gatunki, których dotyczy Artykuł 4 Dyrektywy Rady 79/409/EWG i gatunki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków.

Tabela 2.8. Ptaki wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG.

KOD	NAZWA	POPULACJA			ZNACZENIE OBSZARU
		OSIADŁA	MIGRUJĄCA		
			Rozrodcza	Zimująca	
A021	Botaurus stellaris - bąk		1m		D
A030	Ciconia nigra – bocian czarny		5p		D
A072	Pernis apivorus - trzmiełojad		7p		D
A074	Milvus milvus – kania ruda			1i	D
A075	Haliaeetus albicilla – bielik			2i	D
A080	Circaetus gallicus - gadożer			1i	D
A082	Circus cyaneus - błotniak zbożowy			3i	D
A084	Circus pygargus – błotniak łąkowy		3p		D
A089	Aquila pomarina – orlik krzykliwy		2-3p		D
A092	Aquila pennata - orzełek			1i	D
A094	Pandion haliaetus - rybołów			1i	D
A104	Bonasa bonasia - jarząbek	P	.		D
A120	Porzana parva – kureczka zielonka			1i	D
A122	Crex crex - derkacz		20m		D
A127	Grus grus - żuraw		10p	100i	D
A220	Strix uralensis – puszczyk uralski	min. 1p			D
A223	Aegolius funereus – sowa włochata	5p			D
A224	Caprimulgus europaeus – lelek kozodój	P			D
A229	Alcedo atthis – zimorodek zwyczajny		4p		D
A234	Picus canus - dzięcioł zielonosiwy	3p			D
A236	Dryocopus martius – dzięcioł czarny	min.10p			D
A238	Dendrocopos medius – dzięcioł średni	min.10p			D
A239	Dendrocopos leucotos – dzięcioł białogrzbisty	2p			D
A246	Lullua arborea – skowronek borowy		40p		D
A307	Sylvia nisoria - jarząbatka		R		D
A320	Ficedula parva – muchołówka mała		10p		D
A338	Lanius collurio – dzierzba gąsiorek		60p		D
A409	Tetrao tetrix tetrix - cietrzew	3p			D
A429	Dendrocopos syriacus – dzięcioł białoszyi	0-1p			D

Źródło: Formularz Danych Natura 2000.

Tabela 2.9. Regularnie występujące Ptaki Migrujące niewymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG.

KOD	NAZWA	POPULACJA				ZNACZENIE OBSZARU
		OSIADŁA	MIGRUJĄCA			
			Rozrodcza	Zimująca	Przelotna	
A004	Tachybaptus ruficollis - perkozek		2p			D
A028	Ardea cinerea – czapla siwa			10i		D
A053	Anas platyrhynchos – kaczka krzyżówka		min20p			D
A118	Rallus aquaticus – wodnik zwyczajny		10p			D
A123	Gallinula chloropus – kokoszka zwyczajna		8p			D
A125	Fulica atra – łyska		3p			D
A136	Charadrius dubius – sieweczka rzeczna		8p			D
A142	Vanellus vanellus - czajka		5p			D
A153	Gallinago gallinago – bekas kszyc		10p			D
A155	Scolopax rusticola – słonka zwyczajna		P			D
A165	Tringa ochropus - samotnik		15-20p			D

Źródło: Formularz Danych Natura 2000.

Tabela 2.10. Ssaki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Kod	Nazwa	Populacja				Ocena znaczenia obszaru			
		OSIADŁA	MIGRUJĄCA			Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
			Rozrodcza	Zimująca	Przelotna				
1324	Myotis myotis – nocek duży	P				D			
1337	Castor fiber – bóbr europejski	C				C	A	C	B
1355	Lutra Lutra – wydra europejska	P				D			

Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl>.

Tabela 2.11. Płazy i gady wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Kod	Nazwa	Populacja				Ocena znaczenia obszaru			
		OSIADŁA	MIGRUJĄCA			Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
			Rozrodcza	Zimująca	Przelotna				
1166	Triturus cristatus – traszka grzebieniasta	101-250i				C	B	C	C
1188	Bombina bombina – kumak nizinny	1-5i				D			

Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl>.

Tabela 2.12. Ryby wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Kod	Nazwa	Populacja				Ocena znaczenia obszaru			
		OSIADŁA	MIGRUJĄCA			Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
			Rozrodcza	Zimująca	Przelotna				
1096	Lampetra planeri – minóg strumieniowy (minog strumieniowy)	C				C	B	C	B
1098	Eudontotomyzon mariae – minóg ukraiński (minog ukraiński)	R				C	B	C	B

Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl>.

Tabela 2.13. Bezkręgowce wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Kod	Nazwa	Populacja				Ocena znaczenia obszaru			
		OSIADŁA	MIGRUJĄCA			Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
			Rozrodcza	Zimująca	Przelotna				
1032	Unio Krassus – skójka gruboskorupowa	R				D			
1037	Ophiogomphus cecilia – trzepla zielona	C				C	B	C	C
1042	Leucorrhina pectoralis – zalotka większa	R				C	B	B	C
1059	Maculinea Telesiu – modraszek telejus	501-1000i				C	B	C	B
1060	Lycaena dis par – czerwoczyk nieparek	101-500i				C	B	C	B
1065	Euphydryas aurinia – przepłatka aurinia	251-500i				C	B	A	B
4038	Lycaena Helle – czerwoczyk fioletek	51-100i				C	B	C	C

Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl>.

Pozostałe ważne gatunki roślin i zwierząt zestawiono w tabeli nr 2.14.

Tabela 2.14. Inne ważne gatunki zwierząt i roślin.

Nazwa	Populacja	Motywacja
SSAKI		
Eptesicus serotinus – mroczek późny	P	C
Glis glis – popielica	P	A
Meles meles – borsuk	P	D
Muscardinus avellanarius – orzesznica	P	C
Myotis daubentonii – nocek rudy	P	C
Nyctalus leisleri – borowiaczek	P	A
Nyctalus noctula – borowiec wielki	P	C
Plecotus auritus – gacek brunatny	P	C
PŁAZY		
Bufo bufo – ropucha szara	P	C
Hyla arborea – rzekotka drzewna	P	C
Triturus alpestris – traszka góraska	C	D
Triturus vulgaris – traszka zwyczajna	P	C
GADY		
Anguis fragilis – padalec	P	C
Lacerta agilis – jaszczurka zwinka	P	C
Lacerta vivipara – jaszczurka żyworodna	P	C

Natrix natrix – zaskroniec zwyczajny	P	C
Vipera berus – żmija zygzakowata	P	C
RYBY		
Lota lota - miętus	P	A
Thymallus thymallus - lipień	P	A
BEZKŁĘGOWCE		
Apatura ilia – mieniak strużnik	C	A
Apatura iris – mieniak tęczowiec	C	A
Argynnis laodice – dostojka laodice	P	D
Astacus astacus – rak szlachetny	C	A
Ceruchus chrysomelinus – chrząszcz	R	A
Coenonympha tullia – strzępotek spoleczek	P	A
Colias palaeno – szlaczkoń torfowiec	V	A
Cordulegaster boltonii – szklarnik leśny	V	A
Formica rufa – mrówka rudnica	P	A
Helix pomatia – ślimak winniczek	V	D
Isorhipis mormottani	P	A
Limenitis populi – pokłonnik osinowiec	C	A
Melitaea diamina – przepłotka diamina	P	A
Monochamus saltuarius – żerdzianka plamista	R	D
Nesovitrea petronella – szklarka zielonawa	R	D
Nymphalis xanthomelas – rusałka drzewoszek	P	A
Papilio machaon – paź królowej	R	A
Trichia lubomirskii – ślimak Lubomirskiego	V	D
Xylotrechus ibex Drzeworodek syberyjski	R	A
ROŚLINY		
Aconitum variegatum – tojad dziobaty		A
Allium ursinum – czosnek niedźwiedzi		A
Allium victorialis – czosnek siatkowaty		A
Arnica montana – arnika górską		A
Arunca sylvestris – parzydło leśne		A
Blechnum spicant – podrzeń żebrowiec		A
Carex limosa – turzyca bagienna		A
Dactylorhiza incarnata – kukułka krwista		A
Dactylorhiza maculata – kukułka plamista		A
Dianthus arenarius – goździk piaskowy		A
Diphysastrum complanatum – widlicz spłaszczony		A
Drosera anglica – rosziczka długolistna		A
Epipactis palustris – kruszczyk błotny		A
Epipactis purpurata – kruszczyk siny		A
Equisetum talmateia – skrzyp olbrzymi		A
Galanthus nivalis – śnieżyczka przebiśnieg		A
Gentianella ciliata – gorycz uszka orzęsiona		A
Gentianella germanica – gorycz uszka		A
Goodyera repens – tajeża jednostronna		A
Hammarbya paludosa – wątlak błotny		A
Huperzia selago – wroniec widlasty		A
Iris sibirica – kosaciec syberyjski		A
Lunaria rediviva – miesięcznica trwała		A
Matteuccia struthiopteris – pióropusznik strusi		A
Melica uniflora – perlówka jednokwiatowa		A
Pinguicula vulgaris – tłustosz pospolity		A
Polystichum aculeatum – paprotnik kolczasty		A
Pulsatilla vernalis – sasanka wiosenna		A
Salix myrtilloides – wierzbę borówkolistną		A
Trollius europaeus – pełnik europejski		A
Veratrum lobelianum – ciemiężycę zieloną		A

Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl>.

Zgodnie z art. 33 ust 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 o ochronie przyrody (Dz.U.04.92.880 z późn zm.) zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000. Zgodnie z art. 34 ust 1 ustawy Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska może zezwolić na realizację takich działań jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego zapewniając zarazem wykonanie kompensacji przyrodniczej.

Obecnie trwają prace nad opracowaniem planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie” stosownie do wymogów art. 28 ustawy o ochronie przyrody.

■ **Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy**

Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy został utworzony w 1988 roku. Zajmuje on łączny obszar 20706 ha, z tego na terenie gminy około Raków 6073 ha.

Park jest położony w obrębie Wyżyny Kieleckiej i obejmuje wschodni fragment Gór Świętokrzyskich. Ograniczony jest od północnego zachodu i od północy doliną rzeki Belnianki, od wschodu doliną Łagowicy, od południa doliną Czarnej Staszowskiej i od południowego zachodu doliną Pierzchnianki. Teren Parku przecinają pasma: Orłowińskie, Cisowskie i Ociesęckie oraz Wzgórza Bardziańskie.

Największą wartością naturalnego środowiska przyrodniczego jest szata roślinna, a szczególnie lasy. Zajmują one 63 % powierzchni parku i 28 % otuliny. Lasy charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem typologicznym siedlisk, składu gatunkowego drzewostanów i ich struktury wiekowej. Występuje tu 13 typów siedliskowych lasu od boru suchego do olsu. Dużemu zróżnicowaniu siedlisk towarzyszy bogactwo zespołów roślinnych, zarówno roślinności leśnej (15 zespołów, wśród których dominują lasy mieszane wyżynne, bory i lasy świeże oraz bory mieszane) jak i torfowiskowej. Pod względem zróżnicowania roślinności oraz bogactwa flory teren Parku należy do najciekawszych w Krainie Świętokrzyskiej i przewyższa w tym zakresie nawet Świętokrzyski Park Narodowy.

Obecnie na obszarze parku obowiązują przepisy Rozporządzenia Nr 72/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 roku w sprawie *Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego* zmienione Rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 2/2009 z dnia 28 stycznia 2009 roku. Zgodnie z rozporządzeniem cele ochrony parku są następujące:

- 1) zachowanie cennych biocenoz z chronionymi i rzadkimi gatunkami flory i fauny;
- 2) zachowanie różnorodności geologicznej, w tym obszarów występowania rzeźby lessowej;

- 3) racjonalne wykorzystanie zasobów złóż kopalin;
- 4) zachowanie naturalnych fragmentów ekosystemów wodnych (rozlewisk i starorzeczy);
- 5) zachowanie populacji roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową;
- 6) zachowanie siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin; zwierząt i grzybów, w tym w szczególności torfowisk;
- 7) zachowanie układów i obiektów zabytkowych, a także licznych miejsc pamięci narodowej;
- 8) preferowanie zabudowy nawiązującej do regionalnej tradycji i otaczającego krajobrazu;
- 9) zachowanie wartości historycznych, kulturowych i etnograficznych;
- 10) zachowanie istniejących punktów i ciągów widokowych;
- 11) ograniczanie negatywnego wpływu działalności gospodarczej na krajobraz.

Równocześnie na terenie parku obowiązują następujące zakazy:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późniejszymi zmianami);
- 2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno – błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- 7) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową.

Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy nie posiada aktualnego planu ochrony.

Wokół parku wyznaczono otulinę o powierzchni 23 748 ha, z tego na terenie Gminy Raków około 7682 ha.

■ **Cisowsko-Orłowiński Obszar Chronionego Krajobrazu**

Cisowsko-Orłowiński Obszar Chronionego Krajobrazu utworzono w 2001 roku na obszarze otuliny Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego. Obejmuje on tereny rolnicze i leśne, przy czym lesistość tego obszaru wynosi około 28 % a na jego obszarze znajduje się 10 pomników przyrody oraz 2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Oprócz walorów przyrodniczych znajduje się tu wiele zabytków świadczących o bogactwie kulturowym tego regionu. Zachowało się tu wiele form antropogenicznych dokumentujących istnienie historycznego górnictwa rud metali, zwłaszcza w okolicach Daleszyc, Łagowa, Szczecna. Zachowały się również zespoły obiektów świadczące o bogactwie dziedzictwa kulturowego od czasów prehistorycznych. Cennym elementem są zabytkowe układy urbanistyczne Łagowa, Rakowa, Daleszyc i Dębna. Na terenie Gminy Raków obejmuje on tereny położone na południe od parku krajobrazowego.

Obecnie obowiązują tu przepisy Rozporządzenia Nr 80/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 roku w sprawie *Cisowsko-Orłowińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu* zmienione Rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 10/2009 z dnia 28 stycznia 2009 roku w sprawie Cisowsko-Orłowińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W Rozporządzeniu ustalono następujące zadania w zakresie ochrony czynnej ekosystemów:

- 1) ochrona dużych kompleksów leśnych dla zachowania różnorodności biologicznej lasu;
- 2) zapewnienie bioróżnorodności ekosystemów, a w szczególności najcenniejszych zbiorowisk łąk i torfowisk;
- 3) zachowanie naturalnych fragmentów obszarów wodnych i torfowisk;
- 4) zachowanie tworów i składników przyrody nieożywionej.

Zgodnie z powyższym Rozporządzeniem Na terenie Cisowsko-Orłowińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona

- przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 4) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno - błotnych.

■ **Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu**

Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu (Ch-SzOChK) położony jest w środkowej części województwa świętokrzyskiego, łączy się od zachodu z Włoszczowsko-Jędrzejowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu, w okolicach Szydłowa z Jeleniowsko-Staszowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu, zaś na południowym-wschodzie z Solecko-Pacanowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Zajmuje powierzchnię 59291 ha. Należący do niego teren zlokalizowany jest w gminach Gnojno i Szydłów a częściowo także w gminach: Morawica, Pierzchnica, Kije, Chmielnik, Raków, Łagów, Busko Zdrój, Stopnica i Tuczępy. Jest to obszar o charakterze rolniczo-leśnym. W jego szacie roślinnej dominują lasy występujące zwarcie na większym terenie w rejonie między Włoszczowicami a Piotrkowicami, na zachód od Chmielnika i na południe od Drugni. Pod względem siedliskowym przeważają tu bory sosnowe i bory mieszane, sporadycznie występują fragmenty borów trzcinnikowych, olsów i łągów. W okolicach Drugni na rędzinach jurajskich wykształcił się bogaty subkontynentalny bór mieszany, przechodzący miejscami w grąd wysoki i świetlistą dąbrowę. W rezerwacie Radomice na siedliskach grądu wysokiego występuje ponad 1200 cisów. Ważnym elementem szaty roślinnej są zbiorowiska nieleśne: głównie torfowiska z udziałem takich rzadkich roślin jak: przygielka biała, sesleria błotna, turzyca Davalla, storczyki: kruszczyk błotny, storczyk szerokolistny. Na wychodniach skał węglanowych porastają murawy kserotermiczne znacznie jednak uboższe niż nad dolną Nidą. Liczne stawy i zbiornik Chańcza tworzą biotopy dla wielu gatunków ptaków wodno-bagiennych. Tradycje osadnicze na terenie Ch-SzOChK sięgają czasów neolitycznych. Wśród zabytków ważną rolę o znaczeniu krajowym przedstawia gotycki układ urbanistyczny Szydłowa zamknięty murami warownymi oraz romańsko-barokowy kościół w Kijach. Zachowały się pozostałości budownictwa rezydencjonalnego oraz założenia dworsko-parkowe w Maleszowej, Śladkowie Małym, Piotrkowicach, Gnojnie i w Grabkach (unikatowy dawny harem). Obszar pełni ważne ekologiczne funkcje łącznikowe pomiędzy Zespołem Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich i Zespołem Parków Krajobrazowych Ponidzia. Jego pierwszoplanową funkcją jest ochrona wód powierzchniowych głównie rzeki Czarnej Staszowskiej wraz ze zbiornikiem wodnym Chańcza.

W granicach obszaru obowiązują przepisy Rozporządzenia Nr 89/2005 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 14 lipca 2005 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu zmienione Rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego Nr 17/2009 z dnia 28 stycznia 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów chronionego krajobrazu.

W Rozporządzeniu ustalono następujące działania na terenie obszaru w zakresie czynnej ochrony ekosystemów:

- 1) zachowanie i ochrona zbiorników wód powierzchniowych naturalnych i sztucznych, utrzymanie meandrów na wybranych odcinkach cieków;
- 2) zachowanie śródpolnych i śródleśnych torfowisk, terenów podmokłych, oczek wodnych, polan, wrzosowisk, muraw, niedopuszczenie do ich uproduktywnienia lub też sukcesji;
- 3) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
- 4) zachowanie i ewentualne odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych;
- 5) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- 6) szczególna ochrona ekosystemów i krajobrazów wyjątkowo cennych, poprzez uznawanie ich za rezerваты przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i użytki ekologiczne;
- 7) zachowanie wyróżniających się tworów przyrody nieożywionej.

Równocześnie na terenie omawianego obszaru chronionego krajobrazu zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, od-budowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 4) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy, Cisowsko-Orłowiński Obszar Chronionego Krajobrazu oraz Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu pokrywają łącznie całość obszaru Gminy Raków.

■ Pomniki przyrody i użytki ekologiczne

Na obszarze Gminy Raków znajduje się 5 pomników przyrody nieożywionej (tabela nr 2.15), 4 pomniki przyrody żywej (tabela nr 2.16), oraz 3 użytki ekologiczne (tabela nr 2.17).

Tabela 2.15. Pomniki przyrody nieożywionej w Gminie Raków.

L.p.	Nr rejestru	Obiekt	Sołectwo	Położenie	Rok ustanowienia
1	398	Głaz narzutowy	Bardo	skrzyżowanie (droga Bardo Ugory)	1998
2	41	Profil geologiczny	Zalesie	Zalesie	1954
3	219	Skalka	Koziel	Koziel	1987
4	220	Profil geologiczny	Zalesie	Zalesie	1987
5	221	Odstąpienie geologiczne	Zalesie	Zalesie	1987
6	222	Głaz narzutowy	Chańcza	W środku sołectwa, wśród zabudowy	1987

Źródło: RDOŚ Kielce

Tabela 2.16. Pomniki przyrody żywej w Gminie Raków.

L.p.	Nr rejestru	Obiekt	Sołectwo	Położenie	Rok ustanowienia
1	88	Cis pospolity	Rembów	Rembów	1986
2	749	Dąb szypułkowy	Wola Wąkopna	Wola Wąkopna	2003
3	763	Jałowiec pospolity	Jamno	Jamno Leśnictwo Szumsko	2005
4	764	Sosna pospolita	Jamno	Jamno Leśnictwo Szumsko	2005
5	014	Dąb szypułkowy „Biskup”	Chańcza	Na skraju lasu na północ od wsi	2007

Źródło: RDOŚ Kielce

Tabela 2.17. Użytki ekologiczne w Gminie Raków.

L.p.	Nr rejestru	Obiekt	Sołectwo	Położenie	Rok ustanowienia
1	U-011	Bagno	Smyków	Działka nr 249/272	2002
2	U-012	Bagno	Smyków	Działka nr 251/274; 252/275 cz.	2002
3	U-013	Bagno	Smyków	Działka nr 256/279; 257/280 cz.	2002
4	U-029	Wydma śródlądowa	Pągowiec	W lesie przy granicy z Rakowem	2002

Źródło: RDOŚ Kielce

Lokalizację pomników przyrody nieożywionej, pomników przyrody żywej oraz użytków ekologicznych zaznaczono w części kartograficznej niniejszego opracowania.

2.3.4. Inne zasoby przyrodnicze w gminie

■ Prawnie chronione gatunki roślin

W dostępnej charakterystyce zasobów przyrodniczych gminy brak dokładnej inwentaryzacji przyrodniczej obszaru objętego niniejszym opracowaniem uniemożliwia pełną ocenę występowania gatunków roślin objętych ochroną prawną.

Najlepiej rozpoznana jest szata roślinna obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”. Stwierdzono tu występowanie 23 gatunków roślin objętych ochroną ścisłą według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2012.81). Zestawiono je w tabeli nr 2.18.

Tabela 2.18. Chronione gatunki roślin w obszarze natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”.

Nazwa łacińska	Nazwa polska
<i>Arnica montana</i>	arnika górską
<i>Aruncus sylvestris</i>	parzydło leśne
<i>Blechnum spicant</i>	podrzeń żebrowiec
<i>Carex limosa</i>	turzyca bagienna
<i>Dactylorhiza incarnata</i>	kukułka krwista
<i>Dactylorhiza maculata</i>	kukułka plamista
<i>Dianthus arenarius</i>	goździk piaskowy
<i>Drosera anglica</i>	rosiczka długolistna
<i>Epipactis palustris</i>	kruszczyk błotny
<i>Epipactis purpurata</i>	kruszczyk siny
<i>Equisetum talmateia</i>	skrzyp olbrzymi
<i>Galanthus nivalis</i>	śnieżyczka przebiśnieg
<i>Gentianella ciliata</i>	goryczuszka orzęsiona
<i>Gentianella germanica</i>	goryczuszka Wettsteina
<i>Goodyera repens</i>	tajeża jednostronna
<i>Hammarbya paludosa</i>	wątlík błotny
<i>Iris sibirica</i>	kosaciec syberyjski
<i>Pinguicula vulgaris</i>	tlustosz pospolity
<i>Polystichum aculeatum</i>	paprotnik kolczasty
<i>Pulsatilla vernalis</i>	sasanka wiosenna
<i>Salix myrtilloides</i>	wierzba borówkolistna
<i>Trollius europaeus</i>	pełnik europejski
<i>Veratrum lobelianum</i>	ciemieżyca zielona

Źródło: Formularz Danych Obszaru Natura 2000.

Ponadto stwierdzono występowanie czosnku niedźwiedziego (*Allium ursinum*), który jest objęty ochroną częściową. Na terenie Gminy Raków nie stwierdzono dotychczas występowania gatunków roślin wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi lub stanowisk.

■ Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie

Według standardowego formularza danych obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie” w granicach obszaru występują następujące typy siedlisk wymienione w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- **2330** - Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi;
- **3270** - Zalewane muliste brzegi rzek;
- **5130** - Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych;
- **6230** - Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion - płaty bogate florystycznie);
- **6410** - Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (Molinion);
- **7110** - Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe);
- **7140** - Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea);
- **9110** - Kwaśne buczyny (Luzulo-Fagenion);
- **9130** - Żyzne buczyny (Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion);
- **9170** - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum);
- **9190** - Pomorski kwaśny las brzoźowo-dębowy (Betulo-Quercetum);
- **91D0** - Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino);
- **91E0** - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion);
- **91P0** - Wyżynny jodłowy bór mieszany (Abietetum polonicum);
- **91T0** - Sosnowy bór chrobotkowy (Cladonio-Pinetum i chrobotkowa postać Peucedano-Pinetum).

Siedliska te są również wymienione w załączniku 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 roku w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. 10.77.510 z późniejszymi zmianami).

■ Prawnie chronione gatunki zwierząt

W stosunku do gatunków zwierząt rzadkich lub zagrożonych wyginięciem obowiązują krajowe i międzynarodowe przepisy:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2011, Nr 237, poz. 1419);
- Dyrektywa Ptasia Unii Europejskiej – Załącznik I;
- Dyrektywa Siedliskowa Unii Europejskiej – Załącznik II.

Na obszarze gminy występuje wiele gatunków zwierząt prawnie chronionych, w tym gadów, płazów, ryb, ptaków, ssaków oraz rzadkich i chronionych gatunków bezkręgowców. Wymieniono je w rozdziale dotyczącym obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”.

■ **Lasy ochronne**

Lasy ochronne na terenie Gminy Raków zostały ustanowione decyzją Ministra Środowiska z dnia 19 sierpnia 2003 roku. Znajdują się one w granicach dwóch nadleśnictw: w Nadleśnictwie Łągów ich łączna powierzchnia wynosi około 11 362 ha natomiast w Nadleśnictwie Chmielnik około 8 025 ha, z czego na terenie samej gminy zlokalizowanych jest około 3 922 ha lasów ochronnych. Są to lasy glebochronne, wodochronne, lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej oraz lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody.

2.4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I JEGO OCHRONA

2.4.1. Rozwój osadnictwa, układy przestrzenne

Gmina Raków położona jest w obszarze o zróżnicowanym ukształtowaniu terenu. Przez środek gminy z północnego-zachodu na południowy-wschód przebiega dolina rzeki Czarna Staszowska. Lasy zajmują ponad połowę obszaru gminy.

W Średniowieczu w piaszczystych okolicach Rakowa były tylko puszcze. Był to obszar praktycznie niezamieszkały. Tereny te stopniowo były zaludniane dopiero od czasów reformacji (w drugiej połowie XVI stulecia). Miasto Raków założył w 1567 roku kasztelan żarnowski Jan Sienieński, ogłaszając w nim tolerancję religijną (dokument lokacyjny z dnia 27 marca). W prawach miejskich wzorowano się tu na Krakowie, wytyczono obszerny rynek, na którego licu został wzniesiony drewniany ratusz. Nazwa sołectwa pochodzi od herbu małżonki Jana Sienieńskiego – arianki, jest nim czerwony rak na białym polu. Miasto powstało na uboczu znacznie większych dróg i szlaków handlowych (wiodły tędy drogi do Łągowa przez Szydłów, do Stopnicy oraz z Kielc do Staszowa). Obok Rakowa Jan Sienieński założył również miasta Dębno i Rembów. W 1569 roku przybyła do Rakowa większa grupa osiedleńców, którzy chcieli tu utworzyć Nową Jeruzalem na wzór wczesnochrześcijańskiej wspólnoty apostołskiej. Odtąd nazwa „rakowianie” oznaczała najradykalniejsze społecznie skrzydło braci polskich – arian. W mieście *„skupiało się wielu ludzi z Wielkiej i Małej Polski (...), tak szlachty, mieszczan, jako ministrów (kaznodziejów) i innych ludzi uczonych i cudzoziemców (zwłaszcza Rusinów, Włochów i Niemców) niemało”*.

Rozkwit Rakowa przypada na pierwsze ćwierćwiecze XVII wieku, kiedy to został wybrany za ośrodek organizacyjny zboru ariańskiego. Miasto rozwijało się od tej pory szybko, a całej ludności było około 20 tys. (ówczesne Kielce były nieco mniej ludne). Arianie założyli tu szkołę – Akademię Rakowską (istniejącą w latach 1602-1638), która szybko zaszłyła na całą Europę, a Raków nazywano wtedy „sarmackimi Atenami”. Szkoła prawdopodobnie usytuowana była w północno-zachodniej pierzei Rynku, a plac szkolny – w pobliżu drogi do Nowego Rynku i drogi w stronę mostu. W 1607 roku syn fundatora – arianin Jakub Sienieński wydał przywilej przenoszący centrum miasta w nowe miejsce, gdyż pierwotne założenie urbanistyczne było już niewystarczające. Nowy Rynek powstał przy ówczesnej drodze w kierunku Dębna i Łagowa. Oba rynki miały należeć do jednego organizmu miejskiego. W mieście rozwijał się przemysł tkacki, papierniczy, garncarski, browarniczy, kuśnierski, nożowniczy. Wybudowano wówczas okazały ratusz i most na Czarnej. Centralnym punktem miasta był Stary Rynek. Przeważała zabudowa drewniana, liczne dworki, a w rynku domy z podcieniami. W mieście zamieszkiwali i pracowali liczni rzemieślnicy tworzący cechy, można było tu spotkać tkaczy, szewców, ślusarzy, kołodziei, kowali, stelmachów, krawców, studniarzy, młynarzy, piekarzy, zegarmistrzów, sukienników, złotników, mieczników. Raków był ośrodkiem ruchu drukarskiego i piśmienniczego. W XVIII wieku istniał tu szpital dla ubogich i apteka. Wszystko to stanowiło o świetności miasta.

W wyniku nasilającej się kontrreformacji, pod pretekstem zniszczenia krzyża przez młodzież ariańską, w 1638 roku sąd królewski zakazał dalszej działalności rakowskiego zboru, w tym także drukarni i szkoły. Zburzono obiekty zboru, szkoły, drukarni. Po wygnaniu arian z Polski miasto podupadło i opustoszało, a ślady po budynkach ariańskich zacierały się. Kolejno znikwały dawne domy ariańskie. Pod koniec XVII wieku miasto liczyło zaledwie 700 mieszkańców.

Zabudowa Starego Rynku była w XVII i XVIII wieku stosunkowo zwarta. Domy miejskie miały w tyłu ogrody. Miasto otoczone było palisadą lub obronnym parkanem. Ulice wydostawały się z miasta przez bramy (były tu: Brama Szydłowska, Opatowska, Żydowska i inne).

Na początku XIX wieku dużo działek w mieście było niezabudowanych, a istniejące domy często w złym stanie technicznym. Po południowo-wschodniej stronie Starego Rynku znajdowała się bożnica, łaźnia i szpital żydowski. W 1852 roku nawiedził miasto wielki pożar, niszcząc centrum miasta oraz pochłaniając około 120 domostw. Kolejny wielki pożar nawiedził miasto w 1886 roku (spłonęły wówczas 132 domy).

W 1869 roku Raków podobnie jak wiele innych polskich miast utracił prawa miejskie. Mimo iż był już tylko osadą liczba jego mieszkańców wzrosła (w roku 1880 liczył 1970 mieszkańców – przeważnie Żydów). Od tego momentu coraz bardziej tracił na

znaczeniu. W XIX i XX wieku nastąpiło ożywienie ruchu budowlanego. Dawne domy ariańskie zastępowano nowymi. W 1902 roku osada Raków posiadała kościół parafialny, synagogę, przytułek, szkołę początkową, pocztę, tartak, dwa młyny wodne, trzy garbarnie. W 1917 roku zbudowano tu stację kolejki wąskotorowej relacji Jędrzejów - Bogoria. W czasie II Wojny Światowej przechodziły tędy linie frontu poważnie niszcząc teren Rakowa i okolic. Zniszczone zostały liczne domy i kościół parafialny. W czasie II Wojny Światowej ubyło mieszkańców Rakowa – przede wszystkim Żydów, których wymordowali Niemcy (w 1960 roku było około 1600 mieszkańców). Z końcem lat czterdziestych XX wieku przystąpiono do odbudowy zniszczonych obiektów w tradycyjnych ich formach. Od lat sześćdziesiątych XX wieku zerwano z tradycyjną odbudową, wznosząc odtąd w zunifikowanych „pudełkowych” formach plomby i budynki użyteczności publicznej.

Z dniem 1 stycznia 1973 roku utworzona została Gmina Raków w powiecie staszowskim. Obecnie Raków to siedziba jednej z 19 gmin powiatu kieleckiego oraz jedna z 15 gmin wiejskich tego powiatu. W tradycji Rakowa pozostały dziś jedynie nazwy – łączka na południe od kościoła nazywa się „Drukarnia”, teren przy tartaku – „Papiernia”, a pole na zachód od kościoła – „Bursa”. Z czasów świetności Rakowa jako miasta zachował się jedynie dom ariański przy rynku Nowego Miasta (z przełomu XVI i XVII wieku) oraz mały murowany budynek przy plebani (z XVII wieku). Tzw. Luterska Górka – zapewne dawny cmentarz ariański.

Teren Gminy Raków przecina Monastyczny Szlak Cysterski z XII wieku biegnący z północy na południe, stanowiący powiązanie pomiędzy klasztorami ziemi świętokrzyskiej (Jędrzejów, Wąchock, Koprzywnica) z klasztorami sąsiednimi (Sulejów w woj. łódzkim oraz Mogiła i Szczyrzyc w woj. małopolskim). Jego długość na terenie gminy wynosi 12,1 km.

2.4.2. Zespoły i obiekty zabytkowe oraz ich ochrona prawna

Na terenie Gminy Raków znajduje się dziewięć obiektów lub zespołów zabytkowych wpisanych do **rejestr**u zabytków na mocy Ustawy z dnia 15 lutego 1962 roku o ochronie dóbr kultury i o muzeach.

Są nimi:

- **Zespół kościoła parafialnego p. w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny wraz z cmentarzem przykościelnym w Bardzie, nr rej.: A.451/1-2 z 20.01.2010 r.**
Wzniesiony w 1789 roku; ufundowany przez Barbarę Misiewską, stolnicową braclawską; na antepedium głównego ołtarza umieszczony jest herb Misiewskich - Ciołek.

- Kościół filialny p. w. Św. Andrzeja w Drogowlach, 1620-30 r., nr rej.: A.452 z 20.01.2010 r.
- Układ urbanistyczny i zespół zabudowy małomiasteczkowej z relikwiami architektury sakralnej i mieszczącej innowierców (Braci Polskich) w Rakowie, 2 połowa XVI wieku – 1 połowa XVII wieku oraz XIX/XX wiek, nr rej.: A.453 z 20.01.2010 r.
- Zespół kościoła parafialnego p. w. Świętej Trójcy w Rakowie (ul. Kościelna 3) obejmujący kościół parafialny p. w. Świętej Trójcy, 1640-50 r., 1947 r.; dzwonnice z 1 połowy XVIII wieku; dawną plebanię (obecnie dom pielgrzyma), XVI/XVII wiek, nr rej.: A.454/1-3 z 20.01.2010 r.
Wzniesiony w latach 1640 - 50 z fundacji biskupa krakowskiego. Kościół postawiono na miejscu zburzonego zboru ariańskiego. Wewnątrz wyposażenie w stylu późnobarokowym.
- Kościół reformatów obecnie filialny p. w. Św. Anny w Rakowie, 1641 r., XVIII wiek, nr rej.: A.455 z 20.01.2010 r.
Wybudowany w 1641 roku, przebudowany w połowie XVIII wieku.
- Budynek Wójtostwa w Rakowie, ul. Sienieńskiego 9, XVI/XVII wiek, nr rej.: A.456 z 20.01.2010 r.
- Pozostałości zamku obronnego wraz z fosą w Rembowie, XIV wiek, nr rej.: A.457 z 20.01.2010 r.
- Zespół dworski w Rembowie obejmujący dwór (pozostałości, obecnie dom mieszkalny) oraz pozostałości parku, XVII wiek, nr rej.: A.458/1-2 z 20.01.2010 r.
- Kościół parafialny p.w. Św. Stanisława Biskupa w Koloni Szumsko, 1673 r., 1910 r., 1945-50 r., nr rej.: A.459 z 20.01.2010 r.

Na terenie Gminy Raków znajduje się również szereg obiektów zabytkowych przeznaczonych do ujęcia w **gminnej ewidencji zabytków**. Są to:

BARDO

- Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki; 2 poł. XIX w.

CHAŃCZA

- Kapliczka Matki Boskiej, mur.; XIX w.

DĘBNO

- Układ urbanistyczny; XVIII w.
- Zespół kaplicy p.w. Św. Tekli obejmujący:
 - Kaplica, mur. (kam.); 2 poł. XVIII w.
 - Ogrodzenie z bramką, mur.; 2 poł. XVIII w.

DROGOWLE

- Cmentarz przykościelny w Zespole kościoła filialnego p. w. Św. Andrzeja; po 1620 r.
- Zespół dworski obejmujący:
 - Ruina Dworu, mur.; 3 ćw. XIX w.

- Budynek gospodarczy; 3 ćw. XIX w.
- Pozostałości parku

KOLONIA SZUMSKO

- Zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Stanisława Biskupa obejmujący:
 - Dzwonnica, mur.; 1751 r.
 - Cmentarz przykościelny; po 1637 r. (teren w granicach ogrodzenia)
 - Ogrodzenie, mur.: XIX w.
 - Plebania, mur.; 1845 r. rozbudowana 1927 r.
- Pozostałości zespołu dworskiego obejmujące:
 - Stajnia, mur.; 2 poł. XIX w. przebudowana
 - Spichlerz, mur.; lata 20-te XX w. (obecnie front w częściowej ruinie).

KORZENNO

- Kapliczka Matki Boskiej, mur.; XIX w. (remont)

MĘDRÓW

- Kapliczka, mur.; 1895 r.

NOWA HUTA

- Cmentarz wojenny żołnierzy niemieckich; 1944 - 1945 r. (w zagajniku na terenie przysiółka Podgórze)
- Cmentarz wojenny żołnierzy niemieckich; 1944 - 1945 r. (dwa miejsca), (zgodnie z informacjami uzyskanymi z Urzędu Gminy Raków, na podstawie wywiadów z mieszkańcami, kilka lat temu dokonano ekshumacji mogił i przeniesiono je w inne miejsce, dokładniejsza lokalizacja nie jest możliwa)

OCIESEKI

- Cmentarz przykościelny; po 1617 r.
- Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki; przed 1878 r. (teren w granicach ogrodzenia)

RAKÓW

- Zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Trójcy obejmujący:
 - Cmentarz przykościelny; po 1640 r. (teren w granicach ogrodzenia)
 - Ogrodzenie z bramką, mur.; XVII w. i XIX w., remont XX w.
 - Plebania, mur.; ok. 1920 r.
- Zespół kościoła reformatów, obecnie filialnego p.w. Św. Anny obejmujący:
 - Cmentarz przykościelny
 - Ogrodzenie cmentarza przykościelnego, mur.; 2 poł. XVII w.

- Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki; przed 1831 r. (teren w granicach ogrodzenia)
- Cmentarz ariański; 1 poł. XVII w.
- Cmentarz żydowski; 2 poł. XVIII w.
- Dom Ariański, ul. Sienieńska 2 (obecnie Bar „Arianka”), mur.; XVI/XVII w., przebudowany XX w., zachowane piwnice
- Dom Ariański, Rynek (pl. Wolności 18), mur.; XVII w., przebudowany
- Zabudowa parterowa rynku i przyległych ulic, mur.; XIX i XX w., zniszczona w 1944 r., odbudowana w tradycyjnych formach z wykorzystaniem starych murów obejmująca:
 - Dom, ul. Bużniczna 18
 - Dom, ul. Bużniczna 19
 - Dom, ul. Klasztorna 2
 - Dom, ul. Klasztorna 4
 - Dom, ul. Klasztorna 7
 - Dom, ul. Młyńska 1
 - Dom, Nowy Rynek 2
 - Dom, Nowy Rynek 5
 - Dom, Nowy Rynek 6
 - Dom, Nowy Rynek 12
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 5)
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 6)
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 12)
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 32)
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 33)
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 34)
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 35)
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 36)
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 37)
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 41)
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 42)
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 44)
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 45)
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 46)
 - Dom, Rynek (pl. Wolności 47)

- Dom, Rynek (pl. Wolności 51)
- Dom, Rynek (pl. Wolności 52)
- Dom, Rynek (pl. Wolności 53)
- Dom, Rynek (pl. Wolności 54)
- Dom, Rynek (pl. Wolności 55)
- Dom, Rynek (pl. Wolności 64)
- Dom, Rynek (pl. Wolności 65)
- Dom, Rynek (pl. Wolności 66)
- Dom, Rynek (pl. Wolności 67)
- Dom, Rynek (pl. Wolności 68)
- Dom, Rynek (pl. Wolności 79)

SZUMSKO

- Zespół cmentarza grzebalnego obejmujący:
 - Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki; przed 1857 (teren w granicach ogrodzenia)
 - Kaplica, mur.; XIX/XX w.

Lokalizację obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów zabytkowych przeznaczonych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków (za wyjątkiem obiektu dla którego nie udało się określić jego lokalizacji) zaznaczono na załącznikach graficznych (uwarunkowania i kierunki) do niniejszego studium.

Na terenie Gminy Raków występują także **stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru i do ewidencji zabytków archeologicznych**, które wskazuje się do objęcia ochroną prawem miejscowym, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Są to:

- Chańcza – kopiec/kurhan (brak AZP; prawdopodobnie zalany wodami zbiornika „Chańcza”; na lekkim wzniesieniu lewobrzeżnej trasy zalewowej rzeki Czarna, na łące należącej do Wacława Liznera, położony jest około 200 m na południe od młyna na Czarnej i około 1500 m na zachód od zabudowań wsi Chańcza³);
- Chańcza – znalezisko luźne (epoka kamienia – paleolit), (brak AZP; prawdopodobnie zalane wodami zbiornika „Chańcza”, położone na nadzalewowej trasie rzeki Czarnej; jest to obszar piaszczysty, porośnięty

³ Michalski J., Twarowska E., 1986, *Badania powierzchniowe w dorzeczu rzeki Czarnej*, s. 101, ryc. 1,2, „Światowit”, t. 36

w większości niewielkim laskiem; pozostała część to nieużytek pokryty wydmową trawą; gleby: piasek z wytwarzaną tylko miejscami warstwą humusu⁴);

- Chańcza – osada (mezolit), (brak AZP; nie ustalono lokalizacji);
- Chańcza – pracownia narzędzi krzemienych (epoka kamienia – mezolit/neolit), (brak AZP; w dwóch miejscach, na wschód i na zachód od wsi; mało wyeksploatowana z powodu odległości i złej drogi do Jastrzębca⁵; dokładniejsza lokalizacja nie jest możliwa);
- Chańcza – osada (okres rzymski/wczesne średniowiecze), (brak AZP; położona na łagodnym, południowym stoku wzniesienia opadającego w kierunku wsi Chańcza, wokół źródelka wypływającego u podnóża wzniesienia; gleby: rędziny brunatne.⁶; dokładniejsza lokalizacja nie jest możliwa);
- Chańcza – osada (późne średniowiecze/czasy nowożytne), (brak AZP; położona na skraju wysoczyzny opadającej łagodnie ku południu w kierunku wsi Chańcza /ku południu/; u podnóża wysoczyzny i równoległe do niej przepływa potok Chańcza, wpadający do rzeki Czarnej; w obrębie stanowiska znajdują się dwa czynne źródelka i ślady po trzech wyschniętych⁷; dokładniejsza lokalizacja nie jest możliwa);
- Chańcza – znalezisko luźne (brak AZP; położone w widłach dwóch dróg – asfaltowej biegnącej z Wygody do Chańczy oraz polnej z Wygody na wschód; na południowym stoku wzniesienia opadającym w kierunku polnej drogi a następnie do doliny, którą dawniej płynął strumień; nad miejscem znalezienia przebiega linia wysokiego napięcia; gleby: rędziny brunatne.⁸; dokładniejsza lokalizacja nie jest możliwa);
- Głuchów – osada (neolit), (brak AZP – w karcie stanowiska podano, że może ona być zlokalizowana na AZP 90-65, lecz w wykazie dla tego AZP to stanowisko nie jest ujęte; nie ustalono lokalizacji);
- Głuchów – stanowisko archeologiczne (neolit schyłkowy), (nr 12 na AZP 90-65; lokalizację stanowiska przedstawiono na załączniku graficznym);
- Głuchów – stanowisko produkcji dymarskiej (okres rzymski), (nr 13 na AZP 90-65; lokalizację stanowiska przedstawiono na załączniku graficznym);

⁴ Michalski J., Twarowska E., 1986, *Badania powierzchniowe w dorzeczu rzeki Czarnej*, s. 104, ryc. 1,4:10, „Światowit”, t. 36

⁵ E. Majewski, 1901, *Powiat stopnicki pod względem przedhistorycznym...* s. 161, „Światowit”, t. III

⁶ Michalski J., Twarowska E., 1986, *Badania powierzchniowe w dorzeczu rzeki Czarnej*, s. 101, 102, ryc. 1,3, 4:1,2, „Światowit”, t. 36

⁷ Wiśniowski E., 1965, *Rozwój sieci parafialnej w Prepozyturze Wiślickiej. Studium geograficzno-historyczne*, s. 135, Warszawa

Michalski J., Twarowska E., 1986, *Badania powierzchniowe w dorzeczu rzeki Czarnej*, s. 104, ryc. 1,4:3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, „Światowit”, t. 36

- Głuchów Lasy – stanowisko przemysłowe (brak AZP – w karcie stanowiska podano, że może ono być zlokalizowane na AZP 89/90-65, lecz w wykazie dla AZP 90-65 to stanowisko nie jest ujęte; na północny-wschód od wsi w odległości 0,5 km rozciąga się pole Ob. Pietrasa Józefa na którym w czasie prac ornych natrafił na duże skupiska żużla⁹; dokładniejsza lokalizacja nie jest możliwa);
- Jamno – obozowisko, osada (mezolit/neolit), (brak AZP; nie ustalono lokalizacji);
- Korzenno – znalezisko luźne (okres lateński); (brak AZP; nie ustalono lokalizacji);
- Lipiny – znalezisko luźne (okres wczesno-lateński), (brak AZP; znalezione przy drodze z Łagowa do Rakowa na głębokości 150 cm; dokładniejsza lokalizacja nie jest możliwa);
- Nowa Huta – „Zamczysko”, założenie obronne; XIII/XIV w. (na Górze Zamczysko; lokalizację stanowiska przedstawiono na załączniku graficznym);
- Nowa Huta – „Nowa Huta”, huta szkła; XVI-XVIII w. (lokalizację stanowiska przedstawiono na załączniku graficznym);
- Nowa Huta – „Stara Huta”, huta szkła; XVI-XVIII w. (lokalizację stanowiska przedstawiono na załączniku graficznym);
- Pułaczów – ślad osadnictwa (okres rzymski), (nr 17 na AZP 89-68; lokalizację stanowiska przedstawiono na załączniku graficznym);
- Pągowiec – osada (późny mezolit), (brak AZP – w karcie stanowiska podano, że może ona być zlokalizowana na AZP 89/90-67; nie ustalono lokalizacji);
- Pągowiec – „Ślady rezydencji”, rezydencja Jakuba Sienieńskiego (lokalizację stanowiska przedstawiono na załączniku graficznym);
- Raków – znalezisko luźne (młodsza epoka kamienia), (brak AZP; nie ustalono lokalizacji);
- Raków – znalezisko luźne (okres rzymski), (brak AZP; nie ustalono lokalizacji);
- Raków – znalezisko luźne (wczesne średniowiecze), (brak AZP; nie ustalono lokalizacji);
- Raków – znalezisko luźne (wczesne średniowiecze), (brak AZP; nie ustalono lokalizacji);
- Rakówka – znalezisko luźne (okres rzymski), (brak AZP; nie ustalono lokalizacji);
- Rakówka – „Fryszarka” (relikty kuźnicy z XIX w.), (nad potokiem Łagowica w sołectwie Rakówka; lokalizację stanowiska przedstawiono na załączniku graficznym);

⁸ Michalski J., Twarowska E., 1986, *Badania powierzchniowe w dorzeczu rzeki Czarnej*, s. 104, 105 ryc. 1, „Światowił”, t. 36

⁹ J. Wąsik, Sprawozdanie (w: WKZ w Kielcach)

- Kolonia Szumsko – „Piwnica”, kopiec z piwnicą (w dawnym parku podworskim; lokalizację stanowiska przedstawiono na załączniku graficznym);
- Rembów – znalezisko luźne (neolit), (lokalizację stanowiska przedstawiono na załączniku graficznym);
- **Rembów – „Zamczysko” (ruiny zamku pocz. XIV w.), (nr rej.: Aa 12 z 21.08.1986 r.; lokalizację stanowiska przedstawiono na załączniku graficznym);**
- Tartaki – osada (neolit/wczesny brąz), (brak AZP; nie ustalono lokalizacji);
- Życiny – znalezisko luźne + osada (mezolit/neolit) (brak AZP – w karcie stanowiska podano, że może ono być zlokalizowane na AZP 90-66; nie ustalono lokalizacji);
- Życiny – osada (epoka brązu/okres rzymski/okres nowożytny), (brak AZP – w karcie stanowiska podano, że może ona być zlokalizowana na AZP 90-66/67; położona na terasie nadzalewowej Czarnej, na lekkim piaszczystym wzniesieniu opadającym ku zachodowi, od wschodu podmywane jest przez rzekę Czarną, od południa i południowego-zachodu ograniczone przez zabudowania W. Liznera i przepływający za nimi niewielki strumień bez nazwy, uchodzący opodal do Czarnej, a wypływający ze znajdujących się około 150 m na zachód od stanowiska źródeł zwanych „Stare Stoki”; od północy stanowisko ogranicza lasek i przepływający poza nim strumień biorący swój początek w oddalonych około 1 km na zachód źródłach zwanych „Nowe Stoki”; gleby biellicowe¹⁰; dokładniejsza lokalizacja nie jest możliwa);
- Życiny – osada (okres rzymski), (brak AZP – w karcie stanowiska podano, że może ona być zlokalizowana na AZP 90-66/67; zlokalizowane nad Czarną, u wschodniego krańca wsi; dokładniejsza lokalizacja nie jest możliwa).

2.5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

2.5.1. Uwarunkowania demograficzne

Pod względem liczby ludności Gmina Raków należy do gmin małych.

Wg danych GUS w grudniu 2012 roku gminę zamieszkiwało 5 797 osób (wg danych Urzędu Gminy 5 902 osób).

Rozwój liczby ludności oraz jej strukturę prezentują zamieszczone poniżej tabele i wykresy. Do analiz wykorzystano dane z następujących źródeł:

- Urząd Gminy w Rakowie;

¹⁰ Michalski J., Twarowska E., 1986, *Badania powierzchniowe w dorzeczu rzeki Czarnej*, s. 111, ryc. 8,9:7, „Światowił”, t. 36

- Bank Danych Lokalnych GUS.

Analiza zjawisk i trendów demograficznych w Gminie Raków prowadzi do następujących wniosków:

- na przestrzeni ostatnich trzynastu lat liczba ludności w gminie systematycznie maleje, dopiero w 2011 zauważamy wzrost tej liczby, a już w 2012 znów ponowny jej spadek ;
- w gminie zachowana jest równowaga płci, liczba kobiet jest niewiele mniejsza od liczby mężczyzn – na 100 mężczyzn przypada 96 kobiet;

Tabela 2.19. Dynamika wzrostu liczby ludności w Gminie Raków na przestrzeni lat 1998-2012.

Rok	Liczba ludności*	Dynamika wzrostu (rok 1998 = 100)
2012	5797	90,3
2011	5830	90,9
2010	5 749	89,6
2009	5 757	89,7
2008	5 791	90,2
2007	5 835	90,9
2006	5 861	91,3
2005	5 931	93,2
2004	5 983	93,2
2003	6 081	94,8
2002	6 164	96,1
2001	6 195	96,5
2000	6 263	97,6
1999	6 254	97,5
1998	6 416	100

*wg stanu na dzień 31.XII.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tabela 2.20. Ludność Gminy Raków na tle regionu w 2012 roku.

Wyszczególnienie	Powierzchnia [km ²]	Liczba ludności	Gęstość zaludnienia [l.os./1km ²]	Liczba kobiet na 100 mężczyzn	Przyrost naturalny
Województwo Świętokrzyskie	11 710, 50	1 273 995	109	105	-2 447
gminy wiejskie Województwa Świętokrzyskiego	b.d.	701 859	b.d.	100,5	b.d.
Gmina Raków	191	5 797	30,4	96,2	-21

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

- niekorzystnie dla gminy kształtuje się przyrost naturalny. Za wyjątkiem roku 1998 oraz 2002 w całym analizowanym okresie był on ujemny. Najbardziej

niekorzystnymi były lata 2003-2005 oraz rok 1999 – kiedy to przyrost naturalny wynosił poniżej 40;

- saldo migracji w ciągu ostatnich piętnoastu lat jest niekorzystne, choć podlegało wyraźnym wahaniom. Za wyjątkiem roku 2000 oraz 2010 zawsze było ujemne – najniższą wartość osiągnęło w 1998 roku (-61 osoby) a najwyższą w 2000 roku (12 osób);

Tabela 2.21. Liczba ludności w Gminie Raków w 2012 roku według wsi.

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności	Udział w zaludnieniu gminy [%]	Liczba ludności na 1 km ²
1	Bardo	393	6,66	39
2	Celiny	55	0,93	16
3	Chańcza	426	7,22	17
4	Dębno	72	1,22	8
5	Drogowle	132	2,24	20
6	Głuchów	140	2,37	10
7	Głuchów Lasy	74	1,25	16
8	Jamno	80	1,36	28
9	Kolonia Szumsko	169	2,86	19
10	Korzenno	119	2,02	27
11	Koziel	122	2,07	40
12	Lipiny	107	1,81	44
13	Mędrów	98	1,66	10
14	Nowa Huta	331	5,61	53
15	Ociesęki	407	6,90	53
16	Papiernia	27	0,46	2
17	Pągowiec	87	1,47	22
18	Pułaczów	74	1,25	20
19	Radostów	160	2,71	53
20	Raków	1131	19,16	119
21	Rakówka	124	2,10	20
22	Rembów	258	4,37	36
23	Smyków	39	0,66	5
24	Szumsko	244	4,13	72
25	Wola Wąkopna	115	1,95	37
26	Wólka Pokłonna	254	4,30	40
27	Zalesie	354	5,99	70
28	Życiny	310	5,25	33
RAZEM:		5902	100,00	31

Źródło: Urząd Gminy Raków.

- w związku z ujemnym przyrostem naturalnym i ujemnym saldem migracji, przyrost rzeczywisty w Gminie Raków w całym okresie badawczym (za wyjątkiem roku 2000) był ujemny – co jest niekorzystnym zjawiskiem dla gminy;

- struktura ekonomiczna ludności gminy, charakteryzuje się zbliżonym odsetkiem ludności młodej w wieku przedprodukcyjnym (18,4%) i odsetkiem ludności starszej w wieku poprodukcyjnym (20,0%). Z punktu widzenia rozwoju demograficznego nie są to wartości korzystne;

Tabela 2.22. Ruch naturalny ludności w Gminie Raków.

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Współczynnik przyrostu naturalnego [%]
2012	53	74	-21	-3,6
2011	50	81	-31	-5,3
2010	56	68	-12	-2,1
2009	57	75	-18	-3,1
2008	63	79	-16	-2,7
2007	61	78	-17	-2,9
2006	58	84	-26	-4,4
2005	46	86	-40	-6,7
2004	44	91	-47	-7,8
2003	53	95	-42	-6,9
2002	60	59	1	0,2
2001	62	83	-21	-3,4
2000	67	70	-3	-0,5
1999	64	105	-41	-6,5
1998	85	82	3	0,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, obliczenia własne.

Tabela 2.23. Ruch migracyjny w Gminie Raków.

Rok	Napływ ludności (zameldowania ogółem)	Odływ ludności (wymeldowania ogółem)	Saldo migracji	Przyrost naturalny	Przyrost rzeczywisty
2012	52	56	-4	-21	-25
2011	50	58	-8	-31	-39
2010	58	54	4	-12	-8
2009	49	65	-16	-18	-34
2008	52	80	-28	-16	-44
2007	83	92	-9	-17	-26
2006	52	96	-44	-26	-70
2005	42	54	-12	-40	-52
2004	32	83	-51	-47	-98
2003	41	82	-41	-42	-83
2002	46	78	-32	1	-31
2001	55	102	-47	-21	-68
2000	80	68	12	-3	9
1999	57	85	-28	-41	-69
1998	69	130	-61	3	-58

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, obliczenia własne.

- współczynnik obciążenia demograficznego, tj. liczba osób w wieku nieprodukcyjnym (przed i poprodukcyjnym) przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniósł w gminie 62,3 i jest wyższy niż średnia wojewódzka, ale wynika to z wysokiego odsetku ludności młodej, dlatego nie należy traktować tego zjawiska jako negatywnego;

Tabela 2.24. Struktura wieku ludności w Gminie Raków w 2012 r.

Przedział wieku (lata)	Liczba ludności		
	ogółem	mężczyźni	kobiety
0-4	275	136	139
5-9	260	126	134
10-14	300	166	134
15-19	409	231	178
20-24	478	244	234
25-29	429	229	200
30-34	374	199	175
35-39	374	200	174
40-44	382	207	175
45-49	353	199	154
50-54	448	257	191
55-59	376	214	162
60-64	345	179	166
65-69	241	112	129
70 i więcej	753	255	498
Razem	5 797	2 954	2 843

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Tabela 2.25. Struktura wieku ludności w Gminie Raków w 2012 roku na tle regionu według grup ekonomicznych.

Wyszczególnienie	Liczba ludności w wieku			Odsetek ludności w wieku			Współczynnik obciążenia demograficznego
	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym	
Województwo Świętokrzyskie	223 983	805 238	244 774	17,6	63,2	19,2	58,2
gminy wiejskie województwa	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Gmina Raków	1 066	3 571	1 160	18,4	61,6	20,0	62,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, obliczenia własne.

Tabela 2.26. Bezrobotni w Gminie Raków w 2012 roku.

Wyszczególnienie	Bezrobotni		
	ogółem	mężczyźni	kobiety
Gmina Raków	406 (11,4%)*	214 (10,6%)*	192 (12,4%)*

* w nawiasach podano odsetek w stosunku do ludności gminy w wieku produkcyjnym.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, obliczenia własne.

- w 2012 roku w Gminie Raków zarejestrowanych było 406 bezrobotnych, co stanowiło 11,4% liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym – jest to wartość wyższa niż w roku 1997 kiedy wynosiła 9,8%.

2.5.2. Warunki mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe Gminy Raków wynosiły w 2005 roku 2053 mieszkania, w których znajdowało się 7124 izby mieszkalne. Daje to wskaźnik około 2,8 osoby na jedno mieszkanie oraz około 0,8 osoby na jedną izbę mieszkalną.

W tabeli nr 2.27 zamieszczono dane dotyczące zasobów mieszkaniowych w Gminie Raków w latach 2005-2012.

Tabela 2.27. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Raków w latach 2005 - 2012.

Gmina Raków	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	Ludność	Ilość mieszkań na 1000 mieszkańców	Średnia ilość osób w mieszkaniu	Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania [m ²]	Średnia ilość osób na izbę
2005	2053	7124	144447	5778	355	2,8	70,4	0,8
2006	2055	7131	144567	5703	360	2,8	70,3	0,8
2007	2062	7173	145549	5657	365	2,7	70,6	0,8
2008	2071	7221	146510	5644	367	2,7	70,7	0,8
2009	2075	7236	146848	5647	367	2,7	70,8	0,8
2010	2081	7272	147531	5869	354	2,8	70,9	0,8
2011	1967	b.d.	b.d.	5830	337	2,9	b.d.	b.d.
2012	1975	b.d.	b.d.	5797	340	2,9	b.d.	b.d.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Jak wynika z zaprezentowanych danych, w badanym okresie liczba mieszkań w gminie zmniejszyła się o 78 mieszkań. Ma to bezpośredni wpływ na spadek ilości mieszkań na 1000 mieszkańców.

Jedno mieszkanie składało się średnio z około 3,5 izb mieszkalnych. W roku 2005 powierzchnia użytkowa mieszkań wynosiła 144447 m² i w okresie 2005-2010 lat wzrosła o około 3084 m², co pozwala wnioskować, iż nowo wybudowane mieszkania charakteryzują się znacznie większą od przeciętnej powierzchnią użytkową, można mówić o stałym wzroście standardów wielkościowych oddawanych do użytku mieszkań. Z danych wynika, że średnia powierzchnia jednego mieszkania wynosiła około 70 m².

Zdecydowana większość mieszkań, bo prawie 97 % było własnością osób fizycznych, tylko 17 mieszkań pozostawało własnością komunalną, natomiast spółdzielnia mieszkaniowa jest właścicielem 24 mieszkań, a 9 mieszkań jest własnością zakładów pracy.

Generalnie można stwierdzić, iż warunki mieszkaniowe w gminie systematycznie poprawiają się, choć skala zmian pozostaje na niewielkim poziomie.

2.5.3. Infrastruktura społeczna

Oświata i wychowanie

W zakresie wychowania przedszkolnego gmina jest obsługiwana przez:

- Przedszkole Gminne w Rakowie wraz z Filią w Szumsku, wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rakowie,
- Zespoły Wychowania Przedszkolnego przy Szkołach Podstawowych w Bardzie i w Ociesękach,
- Oddziały Przedszkolne tzw. „0” w Szkołach Podstawowych w Bardzie i w Ociesękach oraz w Szkole Podstawowej w Rakowie wchodzącej w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rakowie.

Na terenie gminy znajdują się ponadto 4 szkoły podstawowe: Szkoła Podstawowa w Bardzie, Szkoła Podstawowa w Ociesękach, Szkoła Podstawowa w Szumsku, Szkoła Podstawowa w Rakowie wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Rakowie.

W gminie znajduje się jedno gimnazjum - Gimnazjum im. Jana Pawła II w Rakowie.

Standardy obsługi mieszkańców gminy w zakresie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego należy uznać za dobre. Szkoły nie są przepelnione, a wskaźnik zmianowości nie przekracza 1, co jest wartością bardzo korzystną.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

W chwili obecnej na terenie gminy placówką świadczącą usługi w zakresie ochrony zdrowia jest Gminny Ośrodek Zdrowia w Rakowie z następującymi komórkami organizacyjnymi: Poradnią Lekarza Podstawowej Opieki Zdrowotnej z gabinetami lekarskimi, zabiegowymi i Poradnią Stomatologiczną, Poradnią Ginekologiczno-Położniczą, Gabinetem Pielęgniarki Środowiskowo-Rodzinnej, Gabinetem Pielęgniarki Środowiska Nauczania i Wychowania. W zakresie rehabilitacji usługi świadczy prywatny Ośrodek Rehabilitacji Kompleksowej i Promocji Zdrowia funkcjonujący w budynku Ośrodka Zdrowia w Rakowie. W Ośrodku Zdrowia w Rakowie ma swoją siedzibę również Punkt Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego.

Ponadto na terenie gminy znajduje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rakowie.

Kultura

Gmina nie posiada dużego zaplecza jeżeli chodzi o świadczenie usług z zakresu szeroko pojętej działalności kulturalnej. Na jej obszarze zlokalizowana jest Gminna Biblioteka Publiczna w Rakowie z Filią w Szumsku, prężnie działającą jednostką jest również Centrum Kultury Fizycznej i Rozwoju Lokalnego w Rakowie. Na terenie gminy działają ponadto świetlice: świetlica „Tęcza” w Rakowie, świetlica wiejska w Chańczy oraz pomieszczenia świetlicowe w: Celinach, Nowej Hucie, Ociesękach i Szumsku. Nowym projektem, współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej jest Internetowe Centrum Edukacyjno Oświatowe w Rakowie mające swoją siedzibę w Sali Ochotniczej Straży Pożarnej. Głównym jego celem jest umożliwienie lokalnym społecznościom wiejskim korzystania z nowoczesnych form kształcenia na odległość, dostarczanie wiedzy, organizowanie procesu edukacyjnego, przewidywane są tu imprezy kulturalne i kulturalno-oświatowe.

Działalność kulturalną w gminie wspierają Koła Gospodyń Wiejskich w: Bardzie, Celinach, Mędrowie, Szumsku, Nowej Hucie, Radostowie i Woli Wąkopnej; Stowarzyszenie Aktywnych Serc w Rakowie, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Rakowskiej i Regionu Świętokrzyskiego, Stowarzyszenie Agroturystyczne „Dolina Czarnej”, Rakowski Parafialny Chór Męski „Chorał”, placówki oświatowe oraz jednostki Ochotniczej Straży Pożarnych z terenu gminy.

Sport i rekreacja

Działania statutowe w zakresie sportu i rekreacji na terenie gminy realizują: Centrum Kultury Fizycznej i Rozwoju Lokalnego w Rakowie oraz Gminne Towarzystwo Sportowe. Zajęcia sportowe dla dzieci, młodzieży i osób niepełnosprawnych prowadzi Gminny Organizator Sportu (p. Stanisław Kraska).

Gminne zaplecze sportowe stanowią małe boiska przyszkolne w Rakowie i Ociesękach oraz boiska w Chańczy i Szumsku. Bardziej rozbudowaną infrastrukturą sportową może pochwalić się Gimnazjum im. Jana Pawła II w Rakowie posiadające pełnowymiarową halę sportową oraz kompleks rekreacyjno-sportowy. Dodatkowo przy innych szkołach znajdują się sale szkolne, w których odbywają się zajęcia wychowania fizycznego (w szkołach w Ociesękach, Szumsku, Bardzie, Rakowie).

Obecnie z inicjatywy Gminy oraz Wspólnoty Wsi planowane jest wybudowanie boiska oraz towarzyszących mu obiektów sportowych w Głuchowie.

Place zabaw na terenie gminy znajdują się przy Gimnazjum w Rakowie oraz Szkole Podstawowej w Ociesękach. Planuje się również budowę placu zabaw przy Szkole Podstawowej w Szumsku i Rakowie.

2.6. BEZPIECZEŃSTWO LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Ustalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego mają ograniczony wpływ na bezpieczeństwo ludzi i mienia. W zakresie uwarunkowań przestrzennych bezpieczeństwa ludzi i mienia najistotniejsze są zagrożenia naturalne występujące na terenie gminy. W Gminie Raków naturalne zagrożenia związane są z występowaniem obszarów – stref potencjalnego zagrożenia ruchami osuwiskowymi oraz stref szczególnego zagrożenia powodzią. Obszary te zaznaczono na załącznikach graficznych (uwarunkowania i kierunki) do niniejszej zmiany studium.

Osuwanie i spłyzywanie to zjawiska, które mogą wystąpić wszędzie na stokach i zboczach o znacznym nachyleniu. Najbardziej podatne są jednakże zbocza zbudowane z lessów oraz z innych utworów luźnych a także z utworów niejednorodnych z udziałem skał łupkowych i ilastych. Ponadto zagrożone osuwaniem są zbocza podcinane przez rzeki i potoki. Dla celów niniejszego opracowania dokonano identyfikacji obszarów zagrożonych ruchami osuwiskowymi na podstawie na podstawie dostępnych informacji, w tym głównie analizy map geologicznych i obserwacji terenowych. Ponadto wskazano obszary, które były uwzględniane w dotychczasowych dokumentach planistycznych. Należy jednakże zaznaczyć że bardziej szczegółowe rozpoznanie zagrożenia osuwiskowego terenów gminy wymagałoby prowadzenia badań terenowych wykraczających poza zakres podstawowego opracowania ekofizjograficznego. Uzasadnione byłoby zatem wykonanie odrębnego problemowego opracowania ekofizjograficznego dotyczącego zagrożenia osuwiskowego terenów Gminy Raków.

Przez teren gminy przepływa jedna z ważniejszych rzek świętokrzyskich, jaką jest Czarna, stwarzając zagrożenie powodziowe w jej dolinie. Również obszary wokół rzeki Łagowica wskazuje się jako tereny zagrożenia powodziowego. Nieregularność przepływów głównych rzek gminy sprawia, że obszary położone w dnach dolin rzecznych są zagrożone zalaniem w czasie powodzi. Rzeka Czarna Staszowska jest obwałowana jedynie na bardzo krótkim odcinku w Rakowie. Rzeka Łagowica nie jest obwałowana. Zgodnie z art. 88f, ust.1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo Wodne Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej sporządza mapy zagrożenia powodziowego, na których zgodnie z art. 88d, ust. 2 wymienionej wyżej ustawy

przedstawia się obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Dotychczas nie wykonano takich map dla Gminy Raków. W związku z tym dla potrzeb niniejszym opracowaniu przyjęto granice terenów zalewowych na podstawie rozporządzenia wojewody kieleckiego z dnia 21 grudnia 1992 roku w sprawie określenia nieobwałowanych obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi uszczegółowione na podstawie analizy ukształtowania powierzchni terenu w dolinach rzecznych z uwzględnieniem zakoli, przewężeń, mostów i przepustów oraz innych przeszkód, jakie napotyka płynąca woda. W zasięgu bezpośredniego zagrożenia powodziowego znajdują się stosunkowo nieliczne zabudowania mieszkalne. Najwięcej w Pułaczowie w zakolach Łagowicy oraz wskutek utrudnionego odpływu a ponadto dwa gospodarstwa w Jamnie, po jednym gospodarstwie w Smykowie i w Korzennie. Poza tym w terenach zalewowych znajdują się głównie łąki, zadrzewienia i lasy a także pewna ilość stawów rybnych.

2.7. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Potencjalne możliwości rozwoju Gminy Raków wynikające z jej położenia i warunków naturalnych to:

- dobra dostępność komunikacyjna gminy poprzez dwie drogi wojewódzkie: nr 756 oraz 764 o korzystnych powiązaniach z zewnętrznym układem dróg krajowych (bezpośrednie powiązania wymienionych wyżej dróg z drogami krajowymi nr: 73, 74, 78 i 79);
- urozmaicony krajobraz i walory przyrodnicze gminy;
- dogodne warunki do wypoczynku, rozwoju turystyki i rekreacji.

Urozmaicony krajobraz i walory przyrodnicze gminy dają możliwości rozwoju turystyki i rekreacji. Szczególnie dużym zainteresowaniem cieszą się tereny położone wokół zbiornika „Chańcza” (zalew Chańcza jest największym zbiornikiem wodnym w województwie). Powyższe znajdują potwierdzenie w liczbie złożonych wniosków – w sołectwie Chańcza złożono najwięcej wniosków o zabudowę rekreacyjno-letniskową właśnie w pobliżu zbiornika wodnego. O zabudowę rekreacyjno-letniskową w dużej mierze wnioskowano również w Życinach, Pagowcu, Rakowie, ale również z dala od zbiornika – w Smykowie, czy Korzennie.

Tabela 2.28. Wnioski o zmianę ustaleń studium i planów miejscowych według przedmiotu wniosku.

Przedmiot wniosku	Ilość wniosków	Ilość działek objętych wnioskami
Zmiana przeznaczenia działki na cele zabudowy mieszkaniowej	290	516
Zmiana przeznaczenia działki na cele zabudowy mieszkaniowo-usługowej	1	1
Zmiana przeznaczenia działki na cele zabudowy usługowej	1	1
Zmiana przeznaczenia działki na cele zabudowy zagrodowej	10	12
Zmiana przeznaczenia działki na cele zabudowy rekreacyjnej/letniskowej	56	115
Zmiana przeznaczenia działki na rolną	2	3
Zmiana przeznaczenia działki na rolną z możliwością powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych	1	4
Zmiana przeznaczenia działki na cele zalesień	2	4
Możliwości realizacji elektrowni wiatrowych	2	3
Inne	13	20
Razem	378	679

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Raków (złożonych wniosków).

Potrzeby i aspiracje mieszkańców gminy oraz inwestorów zewnętrznych były artykułowane w formie wniosków kierowanych do Urzędu Gminy Raków o zmianę ustaleń studium i planu miejscowego zarówno przed ogłoszeniem o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium oraz planu, jak i w okresie po ogłoszeniu tego faktu.

W analizowanym okresie od 2007 do 2012 roku złożono łącznie 378 wniosków, dotyczących 679 działek. Ilość wniosków złożonych w latach 2007-2012 zestawiono w tabeli nr 2.28.

Jak wynika z powyższych zestawień wyartykułowane dotychczas potrzeby mieszkańców i inwestorów w zakresie zagospodarowania przestrzennego dotyczą w zdecydowanej większości przeznaczenia dotychczasowych gruntów rolnych na cele zabudowy mieszkaniowej. Duże zainteresowanie jest również na przeznaczenie działek na cele zabudowy rekreacyjnej/letniskowej.

Przestrzenne rozmieszczenie wniosków – według sołectw – zilustrowane zostało w tabeli nr 2.29.

Jak wynika z tego zestawienia najwięcej wniosków złożonych zostało dla sołectw Nowa Huta 44 i Chańcza 43 wniosków. Duże zainteresowanie działkami widoczne jest również w Rakowie (30 wniosków), Ociesękach (29 wniosków) i Smykowie (25 wniosków).

Najmniej wniosków złożono w sołectwach Radostów i Kolonia Szumsko (po 1 wniosku), w Dębnie, Papierni i Pułaczowie (po 2 wnioski) oraz w Lipinach (3 wnioski) i Rakówce (4 wnioski).

Struktura własnościowa gruntów na terenie gminy sprawia iż wnioski o zmianę przeznaczenia gruntów dotyczą głównie rozdrobnionych działek prywatnych pozostających dotychczas w użytkowaniu rolnym. Niekorzystnym uwarunkowaniem ograniczającym możliwości aktywnej polityki przestrzennej gminy jest znikoma liczba w zasobie gruntów komunalnych, które mogłyby być oferowane do wymiany właścicielom gruntów prywatnych.

Tabela 2.29. Wnioski o zmianę ustaleń studium i planów miejscowych według lokalizacji wniosku.

Sołectwa	Ilość wniosków	Ilość działek objętych wnioskami
Bardo	16	23
Celiny	7	10
Chańcza	43	112
Dębno	2	2
Drogowle	16	21
Głuchów	9	13
Jamno	11	30
Korzenno	11	49
Koziel	14	15
Głuchów Lasy	13	16
Lipiny	3	5
Mędrów	10	18
Nowa Huta	44	79
Ociesęki	29	47
Pągowiec	13	25
Papiernia	2	3
Pułaczów	2	3
Radostów	1	1
Raków	30	45
Rakówka	4	5
Rembów	18	35
Smyków	25	28
Szumsko	6	6
Kolonia Szumsko	1	1
Wola Wąkopna	9	12
Wólka Pokłonna	17	23
Zalesie	16	26
Życiny	19	26
Razem	390*	679

*niektóre wnioski dot. więcej niż jednego sołectwa, stąd ich liczba po zsumowaniu , różni się od liczby faktycznie złożonych wniosków, których jest 378.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Raków (złożonych wniosków).

2.8. STAN SYSTEMÓW TRANSPORTU I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

2.8.1. System transportowy

Układ transportowy gminy to głównie układ transportu drogowego. Tworzą go: dwie drogi wojewódzkie (nr 756, 764) o łącznej długości na terenie gminy około 31 km, dziesięć dróg powiatowych o łącznej długości około 49 km oraz szereg dróg zaliczonych jako gminne wraz z siecią uzupełniających dróg lokalnych. Drogi gminne i lokalne są bardzo często drogami o niskich klasach technicznych. Drogi lokalne, często o nawierzchni gruntowo-żwirowej, powstały głównie zgodnie z zapotrzebowaniem komunikacyjnym użytkowników (są to przede wszystkim dojazdy do rozproszonej zabudowy i pól uprawnych).

Pod względem technicznym układ transportu drogowego gminy wykazuje wiele mankamentów (wąskie jezdnie, brak poboczy i chodników, małe promienie łuków, duże spadki podłużne związane z konfiguracją terenu (głównie w północnej części gminy), wysoka degradacja techniczna i niska wytrzymałość nawierzchni). Dotyczy to zarówno dróg wojewódzkich, gdzie dodatkowo nakłada się na niektóre wyżej wymienione mankamenty zwiększony ruch pojazdów, jak również dróg powiatowych i gminnych.

W gminie wyróżnić można następujące środki transportu związanego z układem drogowym:

- **transport samochodowy indywidualny** - pełniący podstawową rolę w gminie. Znaczny wzrost ilości rejestrowanych pojazdów samochodowych (osobowych) w gminie w ostatnich latach sprawia, że jego rola będzie jeszcze rosła biorąc pod uwagę zmniejszanie się liczby połączeń i częstotliwości kursowania transportu publicznego;
- **transport samochodowy publiczny (autobusowy i mikrobusowy)** - PKS Staszów - częstotliwość kursowania autobusów jest stosunkowo niska, a dostępność przystanków za wyjątkiem zabudowy położonej przy głównych drogach niezbyt korzystna. Uzupełnieniem sieci autobusowej jest sieć linii bus, która istotnie zwiększa możliwość przemieszczania się, szczególnie w okresach małego natężenia ruchu autobusów PKS i której częstotliwość kursowania jest nieporównywalnie większa;
- **transport kolejowy** - przez teren Gminy Raków nie przebiegają czynne linie kolejowe. Istniejąca od 1917 roku kolej wąskotorowa relacji Jędrzejów - Bogoria została zlikwidowana (w 1987 r. zawieszono ruch pasażerski, w 1993 – ruch towarowy). Najbliższą czynną dziś stacją jest znajdująca się poza granicami Gminy Raków w odległości ok. 17 km od centrum Rakowa stacja w Staszowie

oraz stacja w Chmielniku, zlokalizowane przy linii kolejowej relacji Kielce – Włoszczowa – Połaniec. Nie mają one jednak większego znaczenia jako środek transportu dla mieszkańców gminy.

- **transport rowerowy i pieszy** – Transport rowerowy: stworzenie koncepcji i opracowanie trasy ścieżki rowerowej na terenie Gmin Raków-Daleszyce było jednym z pomysłów Białych Ługów. Ścieżka została wytyczona przed pola i lasy Gmin Raków i Daleszyce (a więc przez najpiękniejsze zakątki Ziemi Daleszycko-Rakowskiej). Łącznie wytyczono ponad 350 kilometrów tras rowerowych; Transport pieszy: odbywa się w większości (poza Rakowem) w sposób nieuporządkowany, po ciągach drogowych, bez wydzielonych chodników, pobocznymi jezdni - co może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa jego uczestników. Dotyczy to szczególnie ruchu wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że obecny kształt funkcjonalny, techniczny i organizacyjny transportu w gminie nie stanowi jeszcze zasadniczej przeszkody w sprawnym jego funkcjonowaniu. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że sytuacja ta może ulec pogorszeniu w wypadku dalszego istotnego wzrostu ilości pojazdów samochodowych w gminie i dalszego nasilenia się ruchu tranzytowego przez gminę. Stąd regularne remonty i modernizacje nawierzchni dróg są niezbędne w tym zakresie. System transportowy gminy z pewnością usprawni obwodnica Rakowa, wyprowadzając ruch tranzytowy z centrum Rakowa oraz będąc niejako alternatywą dla podróżujących tranzytem przez teren gminy.

2.8.2. Systemy infrastruktury technicznej

Zaopatrzenie w wodę

Na terenie gminy funkcjonują dwa zbiorowe systemy wodociągowe, z których zaopatrywanych jest w wodę około 1700 odbiorców w 20 sołectwach gminy. Są to:

- wodociąg zbiorowy „Raków”;
- wodociąg zbiorowy „Ociesęki”.

Wodociąg zbiorowy „**Raków**” zaopatrywany jest w wodę z trzech studni głębinowych znajdujących się na terenie sołectwa Pałowiec. Są to:

- studnia nr 1 o głębokości 30 m i wydajności około 93 m³/h;
- studnia nr 2 o głębokości 32 m i wydajności około 70 m³/h;
- studnia nr 3 o głębokości 32 m i wydajności około 15 m³/h.

W chwili obecnej czynne są studnie nr 1 i nr 2.

Pod względem fizyko-chemicznym woda ze wszystkich trzech studni nie budzi zastrzeżeń co do przydatności do picia i celów gospodarczych i nie wymaga zabiegów uzdatniających. Istnieje możliwość awaryjnego chlorowania wody chloratorami zlokalizowanymi w stacji uzdatniania wody. Udokumentowane zasoby pokrywają zapotrzebowanie na wodę w Gminie Raków oraz kilku miejscowości z gmin sąsiednich (np. w Gminie Łągów).

Ze studni głębinowych woda pompowana jest do dwóch zbiorników kontaktowych o pojemności 150 m³. Zbiorniki te służą jako czerpnie pompowni II stopnia. W budynku stacji wodociągowej znajdują się pompy II stopnia pompujące wodę do dwóch zbiorników wyrównawczych o pojemności 300 m³ zlokalizowanych w sołectwie Lipiny oraz pompy i zbiorniki hydroforowe, które tłoczą wodę do sieci wodociągowej zaopatrującej sołectwo Życiny. Sołectwa Raków, Dębno, Chańcza (w systemie wodociągowym tego sołectwa zlokalizowana jest także pompownia hydroforowa) i Pągowiec zaopatrywane są grawitacyjnie ze zbiorników zlokalizowanych w sołectwie Lipiny. Ze zbiorników tych zaopatrywane w wodę poprzez sieć wodociągową są ponadto sołectwa Lipiny, Kolonia Szumsko, Rembów i Szumsko oraz przy wykorzystaniu pompowni przesyłowych woda tłoczona jest następnie do dwóch zbiorników wyrównawczych o pojemności 150 m³ zlokalizowanych w sołectwie Zalesie oraz do dwóch zbiorników wyrównawczych o pojemności 75 m³ zlokalizowanych w sołectwie Kolonia Szumsko. Zbiorniki wyrównawcze w sołectwie Zalesie zaopatrują w wodę w chwili obecnej poprzez sieć wodociągową sołectwo Zalesie natomiast zbiorniki wyrównawcze w sołectwie Kolonia Szumsko zaopatrują w wodę w chwili obecnej poprzez sieć wodociągową sołectwa Radostów oraz Kolonia Szumsko.

Z sieci wodociągowej znajdującej się w sołectwie Pągowiec wybudowane jest odgałęzienie do pompowni przesyłowej zlokalizowanej w sołectwie Drogowle skąd poprzez sieć wodociągową woda jest pompowana do dwóch zbiorników wyrównawczych o pojemności 150 m³ zlokalizowanych w sołectwie Korzenno. Ze zbiorników tych zaopatrywane w wodę w chwili obecnej są sołectwa Celiny, Drogowle, Korzenno, Mędrów i Smyków. W najbliższym czasie przewiduje się budowę sieci wodociągowej umożliwiającej zaopatrzenie w wodę sołectw Głuchów i Głuchów Lasy.

Wodociąg zbiorowy „**Ociesęki**” zaopatrywany jest w wodę z dwóch studni głębinowych znajdujących się na terenie sołectwa Mędrów. Są to:

- studnia nr 1 o głębokości 40 m i wydajności około 36 m³/h;
- studnia nr 2 o głębokości 40 m i wydajności około 55 m³/h.

Ze studni głębinowych woda przepływa grawitacyjnie do trzech zbiorników kontaktowo-wyrównawczych o pojemności 50 m³ i dodatkowego zbiornika o pojemności 30 m³ zlokalizowanych w sołectwie Ociesęki. Następnie poprzez pompy II stopnia woda

łoczona jest do dwóch zbiorników wyrównawczych o pojemności 100 m³ zlokalizowanych w sołectwie Ociesęki. Na trasie istnieje możliwość awaryjnego jej chlorowania. Ze zbiorników wyrównawczych woda rozprowadzana jest grawitacyjnie do sieci wodociągowej zaopatrującej sołectwa Ociesęki, Koziel, Nowa Huta i Wólka Pokłonna w Gminie Raków oraz miejscowości Cisów i Widelki w Gminie Daleszyce. W najbliższym czasie przewiduje się rozbudowę tego systemu wodociągowego w sołectwie Wólka Pokłonna i Wola Wąkopna.

Ponadto na terenie sołectwa Chańcza znajduje się lokalne ujęcie wody ze studni głębinowej z którego zaopatrywany jest Ośrodek Wypoczynkowy Elektrowni „Połaniec” zlokalizowany nad zbiornikiem Chańcza.

Zasięgi obsługi i liczbę budynków podłączonych do sieci wodociągowej podano w tabeli nr 2.30.

Tabela 2.30. Wodociągi zbiorowe zaopatrujące w wodę Gminę Raków.

Wodociąg	Wydajność ujęć wody	Jednostka osadnicza	Liczba ludności	Liczba budynków		% zabudowy podłączonej do sieci wodociągowej
	udział %			ogółem	podłączonych do sieci wodociągowej	
Raków	3120 m ³ /d 70,3%	Raków	1151	452	446	98,7
		Celiny	54	43	32	74,4
	Chańcza	432	81	213	100,0	
	Dębno	74	60	58	96,7	
	Drogowle	130	52	51	98,1	
	Korzenno	121	44	80	97,6	
	Lipiny	104	30	29	96,7	
	Mędrów	112	43	41	95,3	
	Pągowiec	87	27	26	96,3	
	Radostów	170	58	z Szumskiem	z Szumskiem	
	Rembów	271	89	87	97,8	
	Smyków	42	38	z Korzennem	z Korzennem	
	Szumsko	239	72	107	58,8	
	Kolonia Szumsko	175	52	z Szumskiem	z Szumskiem	
	Zalesie	358	103	93	90,1	
	Życiny	320	110	169	100,0	
				(w tym zab. rekr.)		
Ociesęki	1320 m ³ /d 29,7%	Ociesęki	413	123	281	84,1
		Koziel	116	34	(razem wszystkie jednostki)	
	Nowa Huta	321	122			
	Wólka Pokłonna	255	55			

Źródło: Urząd Gminy Raków.

Pozostała część mieszkańców gminy (około 25 %) korzysta ze studni przydomowych oraz studni publicznych.

Wydajność ujęć znajdujących się na terenie Gminy Raków wynosi 4440 m³/d i pokrywa aktualne zapotrzebowanie (tabela nr 2.31). Niedużą ilość wody z wodociągu „Ociesęki” pobiera sąsiednia Gmina Daleszyce.

Nierównomierności rozbioru wody są ograniczane przez dwanaście zbiorników magazynująco-wyrównawczych zainstalowanych w obrębie sieci wodociągowej gminy. Zbiorniki te posiadają zadowalającą pojemność przewyższającą dobowe zużycie wody przez Gminę Raków. Pojemność zbiorników magazynująco-wyrównawczych zwiększa niezawodność funkcjonowania omawianych systemów wodociągowych.

Tabela 2.31. Wykaz ważniejszych urządzeń zaopatrzenia w wodę (zbiorniki, hydrofornie, pompownie na terenie Gminy Raków).

Nazwa urządzenia, charakterystyka	Wydajność dobową [m ³ /d]	Pojemność zbiornika [m ³]	Lokalizacja	Stan techniczny
Ujęcie w Pałowcu (wodociąg Raków) podziemne STACJA WODOCIAGOWA 3 studnie głębinowe (2 czynne), zbiorniki kontaktowe 2 x 150, pompownia wody (3 pompy typu 90PJM250, 1 pompa typu 65PJM250, 2 pompy typu 50PJM200), zbiorniki hydroforowe 4 x 2500 litrów, chlorownia (3 chloratory C-52)	3120	300	Pałowiec	dobry, straty wody w wyniku pęknięcia starszej sieci głównie na terenie sołectw Raków i Życiny
Zbiorniki wyrównawcze V 2 x 300, pompownia wody (1 pompa typu ICLV4-90, 3 pompy typu ICLV45-30)		600	Lipiny	
Zbiorniki wyrównawczy V 2 x 150 pompownia wody (2 pompy typu CR10-06A, 2 pompy typu CR15-07A)		300	Zalesie	
Zbiorniki wyrównawczy V 2 x 150 hydrofornia (brak danych)		300	Kolonia Szumsko	
Zbiorniki wyrównawczy V 2 x 150 hydrofornia (brak danych)		300	Korzenno	
Pompownia wody (2 pompy typu CR10-06, 2 pompy typu CR15-07)			Drogowle	
Hydrofornia (3 pompy typu 32WR, 1 pompa typu CR15)			Chańcza	
Ujęcie w Mędrowie (wodociąg Ocieseki) podziemne STACJA WODOCIAGOWA 2 studnie głębinowe, zbiorniki kontaktowe 3 x 50 + 30, pompownia wody (3 pompy typu S250)	1320	180	Mędrow (Ociesęki – zbiorniki kontaktowe oraz pompownia)	dobry, straty wody w części sieci wodociągowej
Zbiorniki wyrównawcze V 2 x 100		200	Ociesęki	
Wydajność dobową własnych ujęć	4440			
Łączna pojemność zbiorników wodociągowych		2180		

Źródło: Urząd Gminy Raków.

Układ i zasięg głównych przewodów wodociągowych pozwala na doprowadzenie wody z ujęć zbiorowych do prawie wszystkich skupisk zabudowy w sołectwach objętych systemami wodociągowymi. Łączna długość sieci wodociągowej wynosi dla wodociągu „Raków” około 79,98 km a dla wodociągu „Ociesęki” około 25,60 km. Długość przyłączy do zabudowy dla wodociągu „Raków” wynosi około 23,82 km.

Główne przewody wodociągowe rozprowadzające wodę zostały wykonane z PCV PE. Posiadają one średnicę 90-315 mm. Przyłącza są z reguły realizowane z przewodów \varnothing 32-63 mm. Na sieci zainstalowano odpowiednią ilość hydrantów przeciwpożarowych, co zwiększa bezpieczeństwo mieszkańców i umożliwia pobór wody do beczkowsów w sytuacjach awaryjnych.

Niezawodność funkcjonowania systemu zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodę zwiększają połączenia pomiędzy niezależnymi systemami wodociągowymi. W tym celu przewiduje się połączenie w przyszłości systemów wodociągowych wodociągów „Raków” i „Ocieseki”.

Gmina Raków dysponuje znacznymi zasobami wód o dobrej jakości. Oba ujęcia wody posiadają korzystne właściwości organoleptyczne, chemiczne i bakteriologiczne. Systematyczne badania prowadzone przez Państwową Terenową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Kielcach wskazują, że woda z wodociągów zbiorowych obsługujących Gminę Raków spełnia warunki jakim powinna odpowiadać woda do picia i na potrzeby gospodarcze.

Aktualnie nie stwierdzono istotnych ograniczeń w zaopatrzeniu mieszkańców gminy w dostateczną ilość wody o dobrej jakości. Głównym źródłem zaopatrzenia mieszkańców w wodę są wodociągi zbiorcze, które obsługują około 75 % zabudowań w poszczególnych sołectwach. Ilość mieszkańców korzystających z wodociągów zbiorowych jest wyższa od średniego „zwodociągowania” gmin w województwie świętokrzyskim. Analiza systemu zaopatrzenia w wodę nie wykazała problemów dotyczących całej Gminy Raków. Do problemów o charakterze lokalnym zaliczono:

- dużą awaryjność części sieci wodociągowej;
- znaczną energochłonność pompowni w obydwu systemach wodociągowych;
- straty wody w sieci wodociągowej.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Na terenie Gminy Raków funkcjonuje zbiorowy system kanalizacji sanitarnej obejmujący sołectwa Raków, Dębno, Pągowiec i Życiny. Ścieki z tego systemu doprowadzane są przy pomocy pompowni ścieków zlokalizowanej w Rakowie do

komunalnej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w Rakowie. Oczyszczone ścieki z oczyszczalni odprowadzane są do rzeki Łagowicy powyżej zbiornika Chańcza.

Ponadto w sołectwie Chańcza funkcjonuje lokalny system kanalizacji sanitarnej obejmujący ten obręb z komunalną oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną także na terenie tego sołectwa. W ramach tego systemu funkcjonuje pompownia ścieków zlokalizowana w Chańczy nieopodal zbiornika wodnego „Chańcza” pompująca ścieki do oczyszczalni. Oczyszczone ścieki z oczyszczalni odprowadzane są do rzeki Czarnej Staszowskiej poniżej zbiornika Chańcza.

Ogółem w wymienionych wyżej sołectwach podłączonych jest do sieci kanalizacji sanitarnej 756 budynków włączając w to budynki rekreacyjne na terenie sołectw Chańcza i Życiny. Jeżeli idzie o budynki mieszkalne to do sieci kanalizacji sanitarnej jest podłączonych około 77,4 % ogółu takich budynków w sołectwach wyposażonych w system kanalizacji sanitarnej.

Pozostałe sołectwa gminy nie są objęte jak na razie systemami odprowadzania i oczyszczania ścieków. Ścieki socjalno-bytowe z zabudowy mieszkalnej, obiektów użyteczności publicznej oraz z działalności usługowo-gospodarczej w tych sołectwach są odprowadzane do różnego typu zbiorników często posiadających przelewy, bądź do gruntu (doły chłonne) lub do wód powierzchniowych (rowów i cieków). W najbliższej przyszłości przewiduje się dalszą rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy zgodnie z „Koncepcją programową kanalizacji i oczyszczalni ścieków dla gmin położonych w zlewni rzek Czarnej Staszowskiej i Wschodniej”.

Oczyszczalnia ścieków w Rakowie o przepustowości maksymalnej 330 m³/d położona jest przy rzece Łagowica we wschodniej części tego sołectwa. Oczyszczalnia ta składa się z następujących urządzeń:

- pompowni ścieków z komorą krat w Rakowie;
- punktu zlewnego ścieków dowożonych;
- piaskownika dwukomorowego o przepływie poziomym;
- poletka do suszenia skratek i osadu z części mechanicznej oczyszczalni;
- stawu nr 1 napowietrzanego o powierzchni 0,28 ha;
- komory dozowania koagulatu;
- stawu nr 2 doczyszczającego typu „LEMNA”;
- urządzenia pomiarowego przelewu Thompsona na kanale odprowadzającym ścieki z oczyszczalni do rowu melioracyjnego.

Proces technologiczny oczyszczania ścieków przewiduje również zbiór biomasy (rzęsy) ze stawu nr 2 doczyszczającego.

W tym systemie kanalizacji sanitarnej funkcjonują ponadto 4 przepompownie przydomowe w sołectwie Życiny.

Oczyszczalnia ścieków w Chańcza posiada przepustowość 200 m³/d położona jest przy zbiorniku Chańcza w południowej części tego sołectwa. Jest to oczyszczalnia typu BIOPAK. Składa się ona z następujących urządzeń:

- pompowni ścieków;
- 3 piaskowników o przepływie pionowym;
- reaktora;
- prasy do odsączania osadu;
- przepływomierza elektronicznego.

W tym systemie kanalizacji sanitarnej funkcjonują ponadto 32 przepompownie przydomowe w sołectwie Chańcza.

Omawiane powyżej oczyszczalnie ścieków posiadają pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie oczyszczonych ścieków.

Do podstawowych problemów z zakresu gospodarki ściekowej zaliczono:

- intensywny rozwój systemów wodociągowych przy niedoinwestowaniu układów do odprowadzania oraz oczyszczania ścieków sanitarnych,
- warunki terenowe - zróżnicowana rzeźba terenu utrudniająca grawitacyjne odprowadzenie ścieków z poszczególnych jednostek osadniczych (konieczność budowy licznych przepompowni, kolektorów tłocznych albo małych lub indywidualnych oczyszczalni ścieków),
- znaczne rozciągnięcie i rozproszenie zabudowy utrudniające realizację zbiorowych systemów kanalizacyjnych oraz podnoszące koszty ich wykonania.

Brak zbiorowych lub lokalnych sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków na przeważającym obszarze gminy jest przyczyną niższego standardu bytowania mieszkańców Gminy Raków oraz ogranicza atrakcyjność działek budowlanych a także rozwój działalności gospodarczej i usługowej. Aktualny stan gospodarki ściekowej stanowi zagrożenia dla środowiska w szczególności dla zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych. Dotyczy to szczególnie zabudowy, z której ścieki sanitarne są odprowadzane do dołów chłonnych (gruntu) lub osadników przelewowych. Dodatkowym, choć zmniejszającym się w ostatnim czasie, zagrożeniem jest rolnicze wykorzystanie słabo przefermentowanych zanieczyszczeń z gnojowników i szamb.

Gospodarka odpadami

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach określa podstawowe zadania gminy oraz obowiązki właścicieli nieruchomości dotyczące utrzymania czystości i porządku. W myśl ustawy utrzymanie czystości i porządku należy do obowiązkowych zadań gminy. Z punktu widzenia prawidłowej gospodarki odpadami w gminie najistotniejsze jest stworzenie w gminie warunków do:

- budowy i utrzymania własnych (lub wspólnych z innymi gminami) składowisk odpadów komunalnych;
- selektywnej zbiórki, segregacji i składowania odpadów;
- budowy i utrzymania grzebalisk i miejsc padłej zwierzyny.

Istotne jest również zebranie i oddzielenie z ogółu odpadów grupy odpadów niebezpiecznych.

Na obszarze Gminy Raków większość odpadów stanowią odpady komunalne związane z bytowaniem i działalnością gospodarczą mieszkańców. Ich charakterystyczną cechą jest niski udział odpadów organicznych, dość duży udział odpadów wielkogabarytowych (sprzęt AGD i elektroniczny). W przypadku braku systemu segregacji odpadów, do odpadów komunalnych mogą trafiać również odpady niebezpieczne „produkowane” w domach np.: zużyte baterie, pozostałości po farbach i lakierach, rozpuszczalniki, środki ochrony roślin, pojemniki po środkach do konserwacji i obsługi pojazdów i sprzętu rolniczego. Rozwój różnorodnej działalności usługowo-produkcyjnej przyczynia się do wzrostu ogólnej liczby produkowanych odpadów, w szczególności niebezpiecznych. Źródłem odpadów niebezpiecznych są przede wszystkim stacje paliw, warsztaty samochodowe oferujące usługi blacharskie i lakiernicze, przychodnie lekarskie, przychodnie weterynaryjne.

Program ochrony środowiska dla Gminy Raków zakłada następujące priorytety w ramach aktywnej polityki dotyczącej gospodarki odpadami:

- likwidacja dzikich składowisk odpadów;
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów;
- ograniczenie ilości odpadów biodegradowalnych w strumieniu odpadów komunalnych;
- wdrażanie systemu gospodarki odpadami niebezpiecznymi;
- racjonalizację gospodarki odpadami przemysłowymi na terenie gminy.

Gmina Raków nie posiada własnego komunalnego składowiska odpadów. Transportem odpadów poza teren gminy zajmują się firmy posiadające zezwolenia w tym zakresie. Wywożą one odpady na składowiska mieszczące się w gminach

Staszów i Jańczyce. Odbiór odpadów i surowców wtórnych odbywa się 1 raz w miesiącu. Odpady są selekcyjonowane w miejscu ich powstawania.

Zaopatrzenie w gaz

Gmina Raków nie jest w chwili obecnej zaopatrywana w gaz sieciowy. Mieszkańcy gminy mają możliwość wykorzystania w gospodarstwach domowych gazu płynnego propan-butan, dostarczanego w butlach.

Elektroenergetyka

Najistotniejsze uwarunkowania przestrzenne stwarzają napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego i średniego napięcia. Przez Gminę Raków przebiega trasa jednotorowej napowietrznej linii elektroenergetycznej 220 kV, relacji Tarnów - Połaniec - Starachowice - Radom (Rożki). Ponadto na terenie gminy funkcjonuje sieć elektroenergetycznych linii napowietrzno – kablowych średniego napięcia wraz ze stacjami transformatorowymi 15/0,4 kV. Wzdłuż napowietrznych linii elektroenergetycznych powinien pozostać wolny od zabudowy pas terenu o szerokości:

- 40 m – wzdłuż linii 220 kV (po 20 m z każdej strony osi trasy linii);
- 16 m – wzdłuż linii 15 kV (po 8 m z każdej strony osi trasy linii).

Podane wielkości należy traktować jako orientacyjne, bowiem dokładny rozmiar strefy technicznej (ograniczonego użytkowania terenu) zależy od takich lokalnych czynników jak odległość przewodu linii od planowanej zabudowy, wysokość i konstrukcja słupa linii. Zarówno wysokość zawieszenia przewodu nad poziomem terenu, jak i rodzaj słupa są zmienne na trasie linii elektroenergetycznej.

Sieć elektroenergetycznych linii napowietrzno – kablowych średniego napięcia na terenie gminy jest zasilana w energię elektryczną od wschodu z GPZ Staszów, od zachodu z GPZ Chmielnik oraz od południa z rozdzielni sieciowej w Szydłowie. Ze stacji transformatorowych 15/0,4 kV zlokalizowanych na liniach średniego napięcia energia elektryczna dostarczana jest bezpośrednio do odbiorców liniami napowietrznymi niskiego napięcia nN 380/220 V.

Niektórzy odbiorcy energii elektrycznej (przemysłowi lub komunalni oraz niektóre ośrodki wypoczynkowe zlokalizowane wokół zbiornika wodnego Chańcza posiadają własne stacje transformatorowe.

Aktualne potrzeby odbiorców z terenu gminy w zakresie dostaw mocy są w wystarczającym stopniu zaspokajane, choć w przypadku powiększenia powierzchni terenów przeznaczonych pod zainwestowanie konieczna będzie rozbudowa sieci SN i nN oraz budowa nowych stacji transformatorowych 15/0,4 kV.

Do uwarunkowań sprzyjających rozwojowi w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną należy zaliczyć przede wszystkim:

- bardzo ograniczony, nie obejmujący całej gminy, charakter występujących obecnie niedoborów w zaopatrzeniu w energię elektryczną;
- dokładne rozpoznanie niezadowalającego stanu zaopatrzenia gminy w energię elektryczną przez dostawcę energii i planowana rozbudowa sieci rozdzielczej średniego napięcia na niektórych terenach, na których występuje deficyt mocy (w tym przystosowanie wszystkich stacji transformatorowo-rozdzielczych do znamionowej mocy 250 kVA,;
- korzystne warunki terenowe do rozwoju elektroenergetycznej sieci rozdzielczej.

Do uwarunkowań ograniczających rozwój w tym zakresie zaliczono:

- niedoinwestowanie systemu zaopatrzenia w energię elektryczną, w tym przede wszystkim:
 - niedostatecznie rozwinięta i o niewystarczających parametrach elektroenergetycznych sieć rozdzielcza,
 - zbyt mała ilość stacji transformatorowych 15/0,4 kV;
- duży udział zabudowy rozproszonej - co wydłuża długość linii sieci rozdzielczej i jest jedną z przyczyn nadmiernych spadków napięć.

Telekomunikacja

Wyniki przeprowadzonej analizy ilości abonentów telefonii przewodowej w poszczególnych sołectwach gminy i dla całej gminy wskazują na następujące wnioski:

- średnia liczba abonentów telefonii przewodowej na 1000 mieszkańców w całej gminie jest porównywalna od średnich w gminach wiejskich województwa świętokrzyskiego i średniej ogólnopolskiej dla gmin wiejskich;
- mieszkańcy gminy, mają stosunkowo dobre, jak na warunki krajowe, możliwości korzystania z usług telefonii przewodowej.

Usługi w tym zakresie świadczone są przez różnych operatorów telekomunikacyjnych z co sprawia, że w wyniku konkurencji na rynku usług telekomunikacyjnych, można zaobserwować spadek cen ich świadczenia.

Z kolei praktycznie cały obszar gminy objęty jest zasięgiem sieci telefonii komórkowej. W związku z kolejnymi seriami koncesji udzielonych operatorom telefonii komórkowej spodziewany jest dalszy wzrost liczby abonentów poszczególnych sieci i dalszy wzrost zasięgu ich działania.

Biorąc pod uwagę dynamiczny rozwój sieci telefonii komórkowych, można przyjąć, że objęcie zasięgiem wszystkich sieci komórkowych obszarów gminy o gęstszym zaludnieniu oraz położonych wzdłuż głównych traktów komunikacyjnych, jest tylko kwestią czasu. Czynnikiem szczególnie sprzyjającym rozwojowi usług telefonii komórkowej jest działanie operatorów tych sieci w warunkach wolnorynkowych oraz znaczna konkurencyjność w stosunku do operatorów sieci telefonii przewodowej działających na terenie gminy.

Powyższe fakty mają również bardzo istotne znaczenie dla możliwości świadczenia na terenie gminy usług związanych z dostępnością do Internetu. Mnogość operatorów daje różne możliwości w tym zakresie a konkurencja na rynku mniejsze opłaty za korzystanie z tego rodzaju usług.

2.9. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

W *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego* na terenie województwa wyodrębnionych zostało osiem obszarów funkcjonalnych (jednostek strukturalnych podziału przestrzennego regionu) różniących się między sobą dość wyraźnie specyficznymi problemami rozwoju i wymagającymi ustanowienia odmiennych priorytetów polityki przestrzennej. Teren Gminy Raków położony jest w obszarze obejmującym gminy skupiające się w pasie od Chmielnika do Rakowa i Bogorii i jest to **obszar predysponowany do rozwoju wielofunkcyjnego („G”)**, opartego o funkcje nierolnicze. Cechą tego obszaru są słabe warunki przyrodniczo-glebowe, wysoka lesistość oraz potrzeba głębokiej restrukturyzacji, związana z wyczerpaniem się dotychczasowych czynników rozwoju (rolnictwo dwuzawodowe i uspołecznione, usługi państwowe, dawny przemysł terenowy itd.). Znaczna część tego obszaru objęta jest głęboką recesją gospodarczą, zaś wszystkie gminy tego obszaru wymagają wielokierunkowej aktywizacji, bazującej na funkcjach proekologicznych.

Wśród potencjalnych zadań rządowych i wojewódzkich wymienionych w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego*, uchwalonym przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego dnia 26 kwietnia 2002 roku, należy wymienić zapisy dotyczące między innymi obszaru Gminy Raków.

W zakresie komunikacji drogowej:

- Drogi wojewódzkie wymagają modernizacji i przebudowy dla uzyskania jednorodnych ciągów na parametrach G, a w następnym etapie wykonania

obwodnic sołectw lub poprowadzenia tras dróg nowymi odcinkami (na terenie Gminy Raków docelowa przebudowa dróg wojewódzkich na wyżej wymienione parametry wymagać będzie realizacji obwodnic między innymi sołectwa Raków na trasie drogi 764);

- Aktywizacja obszarów niedosłużonych komunikacyjnie i pozbawionych odpowiedniej rangi powiązań wymaga natomiast zmiany kategorii wybranych dróg powiatowych na wojewódzkie i utworzenia połączeń: między innymi Klimontów - Bogoria - Raków (na terenie Gminy Raków jest to obecnie droga powiatowa nr 0349T).

W zakresie turystyki i rekreacji:

Turystyka będzie wiodącym czynnikiem aktywizacji wielu gmin i miast regionu. Sprzyjają temu, zarówno korzystne warunki przyrodniczo-kulturowe, występujące na znacznym obszarze województwa, jak i pojawiające się w światowych trendach zmiany zapotrzebowania turystów na aktywne i zróżnicowane formy wypoczynku, charakteryzujące się bliższym kontaktem z miejscową przyrodą i kulturą, z dala od zatłoczonych centrów turystycznych. Istotne znaczenie będzie mieć, zatem wykreowanie nowego wizerunku województwa jako regionu taniego, wielofunkcyjnego i urozmaiconego produktu turystycznego, opartego o czyste ekologicznie i łatwo dostępne komunikacyjnie środowisko.

Cele polityki przestrzennej w tym zakresie to między innymi:

- systematyczne podnoszenie atrakcyjności i konkurencyjności przestrzeni turystycznej województwa, zwłaszcza na obszarach objętych prawną ochroną przyrody;
- kształtowanie rejonów i centrów turystyczno-rekreacyjnych, oferujących wyspecjalizowaną i dostosowaną do zróżnicowanych potrzeb strukturę produktu turystycznego;
- racjonalne zagospodarowanie tradycyjnych obszarów turystycznych: Gór Świętokrzyskich, Sielpi, Chańczy i Golejowa;
- tworzenie warunków przestrzennych rozwoju agroturystyki we wszystkich gminach, posiadających atrakcyjne turystycznie tereny;
- udostępnienie turystyczne głównych rzek województwa oraz budowa zbiorników retencyjnych o funkcji turystycznej.

Zasady polityki przestrzennej to między innymi:

- wiązanie udostępniania turystycznego walorów środowiskowych, krajobrazowych i kulturowych z rozbudową infrastruktury turystycznej i retencji wodnej;

- podporządkowanie turystyce innych dziedzin gospodarki na obszarach intensywnego rozwoju tej funkcji;
- koncentracja bazy turystyki i rekreacji w rejonach o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowych;
- kojarzenie zagospodarowania turystycznego ze wzmożoną ochroną najcenniejszych walorów przyrodniczych i kulturowych;
- ochrona przestrzeni turystyczno-rekreacyjnej przed zagospodarowaniem obniżającym atrakcyjność turystyczną.

Ogólne kierunki zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego to między innymi:

- podejmowanie przez samorzady skoordynowanych wzajemnie działań, mających na celu zagospodarowanie i rozpropagowanie walorów turystycznych województwa;
- odpowiednie eksponowanie i zagospodarowanie turystyczne walorów przyrodniczych i kulturowych w połączeniu ze wzmożoną ich ochroną;
- znaczące zwiększenie retencji wodnej na cele turystyczno-rekreacyjne poprzez zagospodarowanie istniejących i budowę nowych zbiorników o funkcji turystycznej;
- tworzenie preferencyjnych warunków do inwestowania w „gospodarkę turystyczną” w strefach zagospodarowania turystycznego;
- kreowanie urozmaiconej oferty turystycznej i rekreacyjnej, dostosowanej do miejscowych warunków;
- zwiększenie dostępności atrakcji turystycznych;
- doposażenie w odpowiednią infrastrukturę turystyczną i komunalną ośrodków i rejonów turystyczno-rekreacyjnych;
- poprawa stanu technicznego istniejących urządzeń i obiektów turystyczno-rekreacyjnych;
- wskazanie obszarów, na których agro- i ekoturystyka stanowiąc będą wiodący czynnik aktywizacji gospodarczej i społecznej;
- wyznaczenie i oznakowanie tras rowerowych między poszczególnymi rejonami turystyczno-rekreacyjnymi;
- tworzenie sieci zintegrowanych punktów obsługi i informacji turystycznej, bazy noclegowo-gastronomicznej w centrach turystyczno-rekreacyjnych, a także wzdłuż tranzytowych tras samochodowych;
- niwelacja dysproporcji w rozmieszczeniu i standardzie bazy noclegowej z jednoczesnym dopasowaniem struktury tej bazy do specyfiki poszczególnych rejonów turystycznych;

Główne kierunki polityki przestrzennej w rejonach turystycznych:

Rejon Czarnej Staszowskiej - obejmujący obszary położone pomiędzy Rakowem, Szydłowem i Staszowem. W rejonie tym występują duże możliwości rozwoju turystyki zarówno krótko, jak i długopobytowej. Warunki szczególnie sprzyjające do rozwoju agroturystyki występują na terenach przylegających do rzeki Czarnej Staszowskiej i w okolicach zbiorników wodnych, poza tym rejon ten jest predysponowany dla turystyki pobytowej, aktywnej i biernej. Centra turystyczno-rekreacyjne stanowią Staszów (Golejów) i Chańcza. Przy odpowiednich inwestycjach rangę centrów obsługujących turystów powinny osiągnąć Szydłów i Raków.

Priorytety polityki przestrzennej:

- wyznaczenie i zagospodarowanie stref wypoczynku weekendowego;
- rozbudowa i uatrakcyjnienie bazy turystycznej w strefach koncentracji ruchu pobytowego oraz bazy agroturystyki;
- wyznaczenie i oznakowanie tras rowerowych oraz tras dla narciarstwa biegowego;
- zagospodarowanie pieszego szlaku turystycznego, poprzez wyznaczenie miejsc do odpoczynku, oznakowanie atrakcji turystycznych, itp.;
- udostępnienie turystyczne lasów i lokalnych atrakcji dziedzictwa kulturowego.

3. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY

3.1. GŁÓWNE KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY

3.1.1. Cel rozwoju Gminy Raków

Uwzględniając uwarunkowania rozwoju oraz zamierzenia samorządu i aspiracje społeczności lokalnej przyjmuje się **cel główny rozwoju** gminy w brzmieniu:

Trwały, systematyczny wzrost standardów życia, pracy i wypoczynku mieszkańców gminy i jej gości w oparciu o:

- **zasadę zrównoważonego rozwoju,**
- **wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich,**
- **wykorzystanie zasobów gminy dla możliwości rozwoju turystyki oraz agroturystyki,**
- **wykorzystanie szans wynikających z położenia gminy w regionie świętokrzyskim.**

Ambicją władz samorządowych oraz mieszkańców gminy powinno być ponadto przywrócenie praw miejskich oraz lat świetności i rozwoju Rakowa.

Potencjalnie korzystne powiązania funkcjonalno-przestrzenne z otoczeniem oraz częściowe położenie na terenie Gór Świętokrzyskich – w niewielkiej odległości od wielu licznie odwiedzanych atrakcji turystycznych województwa świętokrzyskiego, a także konieczność tworzenia nowych miejsc pracy i źródeł dochodów mieszkańców – to czynniki wpływające na kierunki rozwoju gminy.

Perspektyw dalszego rozwoju gminy należy upatrywać w promowaniu aktywności gospodarczej społeczności lokalnej oraz w przyciąganiu różnorodnych rodzajów działalności gospodarczej, wytwórczej i usługowej, które znajdują na obszarze gminy dogodne warunki do inwestowania i dobry klimat społeczny. Towarzyszyć temu powinno stałe zwiększanie standardów zamieszkania i obsługi infrastrukturą techniczną i społeczną, a także tworzenie warunków do harmonijnego kształtowania ładu przestrzennego. Jakościowy kierunek rozwoju gminy stworzy możliwości poprawy jakości życia mieszkańców i rozwoju różnorodnych form rekreacji, turystyki i wypoczynku.

Przyjęcie zasady zrównoważonego rozwoju w działaniach zmierzających do osiągnięcia przyjętego celu oznacza trwałe dążenie do zachowania równowagi pomiędzy procesami związanymi z wykorzystaniem zasobów gminy przez wszystkich użytkowników przestrzeni a prawidłowym funkcjonowaniem środowiska naturalnego.

3.1.2. Główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy

Zakłada się następujące główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów:

- rozwój mieszkalnictwa jednorodzinnego i zabudowy mieszkaniowo-usługowej;
- utrzymanie funkcji centrum administracyjnego i usługowego w Rakowie;
- wykreowanie przestrzeni publicznych w ramach centrum administracyjnego i usługowego w Rakowie a także w Dębnie oraz w miarę potrzeb w pozostałych sołectwach gminy;
- wykorzystanie atrakcyjnych krajobrazowo terenów dla rozwoju usług turystyki, rekreacji i wypoczynku;
- uzupełnienie i rozbudowa systemów infrastruktury technicznej i drogowej (w tym obwodnicy Rakowa).

Główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy są spójne z celami rozwoju określonymi w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Raków, a studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zapewnia warunki sprzyjające ich realizacji. Z punktu widzenia interesów społeczności lokalnej gminy jako podstawę formułowania ustaleń studium przyjmuje się następujące **cele operacyjne** wynikające ze strategii zrównoważonego rozwoju gminy w następujących sferach:

- społecznej,
- ekonomicznej,
- przyrodniczej,
- kulturowej,
- przestrzennej.

W sferze społecznej:

- Zapewnienie obsługi mieszkańców w zakresie usług publicznych na poziomie akceptowanych standardów jakościowych i ilościowych.
- Zapewnienie młodzieży możliwości ogólnego, wszechstronnego wykształcenia, w sposób pozwalający na znalezienie w przyszłości zatrudnienia.
- Utworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych służących integracji społeczności lokalnej oraz zaspokajaniu potrzeb mieszkańców w dziedzinie usług, wypoczynku i rekreacji.
- Tworzenie dogodnych warunków dla realizacji twórczych potrzeb i aspiracji mieszkańców.
- Tworzenie warunków dla włączenia się w życie gminy osób o ograniczonej sprawności.

- Pomoc w możliwości uzyskania nowych kwalifikacji osobom bezrobotnym.

W sferze ekonomicznej:

- Umożliwienie rozwoju lokalnego rynku zatrudnienia i biznesu.
- Tworzenie warunków dla lokalizacji potencjalnych inwestycji strategicznych generujących nowe miejsca pracy i dochody do budżetu gminy.
- Tworzenie warunków dla rozwoju usług z zakresu turystyki, rekreacji i wypoczynku.
- Przekształcanie rolnictwa w kierunku uzyskania standardów europejskich produkcji rolnej.

W sferze przyrodniczej:

- Zachowanie istniejących wartości środowiska przyrodniczego, w szczególności na terenie obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie” oraz Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego a także obszarów chronionego krajobrazu „Cisowsko-Orłowińskiego” oraz „Chmielnicko-Szydłowskiego.
- Redukcja uciążliwości dla środowiska przyrodniczego wynikających z rozwoju przestrzennego, w szczególności z rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej.
- Minimalizacja strat w przypadku wystąpienia powodzi i ruchów masowych ziemi.

W sferze kulturowej:

- Zachowanie i wyeksponowanie istniejących zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu, ochrona zabytkowych obiektów i zespołów oraz stanowisk archeologicznych.
- Harmonijne kształtowanie współczesnej zabudowy, dbałość o ład przestrzenny, nawiązywanie gabarytem i formą architektoniczną do tradycji.
- Zachowanie terenów otwartych o wysokich wartościach krajobrazowych i ich ochrona przed zabudową.

W sferze przestrzennej:

- **w zakresie struktury przestrzennej:**
 - Utworzenie i aktywizacja centrum administracyjno-usługowego gminy.
 - Harmonijne kształtowanie systemu zainwestowania w oparciu o istniejącą zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjną.
 - Utworzenie ciągłego systemu obszarów przyrodniczo czynnych stanowiących powiązania przestrzenne pomiędzy obszarami objętymi ochroną statutową.

- Ochrona przed zabudową terenów otwartych, a w szczególności terenów rolniczych o najwyższych klasach bonitacyjnych gleb.
- **w zakresie transportu:**
 - Utrwalenie i modernizacja głównego układu drogowego.
 - Zapewnienie optymalnych warunków ewakuacji ludności i mienia z obszarów zagrożonych zalaniem w przypadku wystąpienia powodzi.
 - Realizacja obwodnicy drogowej Rakowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 764.
- **w zakresie infrastruktury technicznej (w tym komunalnej):**
 - Poprawa standardu świadczonych usług; w tym zwiększenie niezawodności działania systemów.
 - Uzbrojenie w sieci infrastruktury technicznej istniejącego zainwestowania oraz potencjalnych terenów rozwojowych.
 - Rozwiązanie problemu zbierania, składowania i utylizacji odpadów.
 - Minimalizacja potencjalnych szkód w systemach infrastruktury technicznej na obszarach zagrożonych zalaniem w przypadku wystąpienia powodzi.
- **w zakresie infrastruktury społecznej:**
 - Polepszenie wyposażenia gminy w podstawowe usługi publiczne.
 - Dostosowanie istniejącej infrastruktury społecznej do nowych potrzeb związanych z zachodzącymi zmianami społecznymi (w szczególności w zakresie oświaty i służby zdrowia).
 - Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do obiektów oświaty, kultury, służby zdrowia itp..
 - Wyposażenie gminy w obiekty sportu i rekreacji pozwalające na aktywne spędzenie wolnego czasu oraz poprawę stanu zdrowia mieszkańców.

3.1.3. Skala planowanych zmian w strukturze przestrzennej gminy

Planowane zmiany w użytkowaniu terenów w Gminie Raków dotyczą przede wszystkim wyznaczenia nowych terenów do zainwestowania (głównie pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne oraz pod indywidualną zabudowę rekreacyjną i letniskową).

Skalę planowanych zmian w użytkowaniu terenów dla poszczególnych sołectw Gminy Raków przedstawiono w poniższej tabeli. Tabela obejmuje zestawienie powierzchni terenów przeznaczonych do zainwestowania w projekcie nowego studium w stosunku do terenów wyznaczonych do zainwestowania w obowiązującym miejscowym planie

zagospodarowania przestrzennego. Poniższe dane nie obejmują powierzchni istniejących i projektowanych tras komunikacyjnych.

Tabela 3.1. Przyrosty terenów do zainwestowania wyznaczone w nowym studium w stosunku do obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z 2005 roku.

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia istniejących terenów zainwestowanych* ogółem [ha]	Powierzchnia terenów pod zainwestowanie* według obowiązującego planu [ha]	Powierzchnia terenów pod zainwestowanie* według nowego studium [ha]	Przyrost terenów do zainwestowania* w stosunku do obowiązującego planu	
					[ha]	[%]
1	Bardo	23,0	56,0	116,1	57,5	102,7
2	Celiny	5,6	40,2	45,6	3,8	9,4
3	Chańcza	32,4	146,4	202,6	56,2	38,4
4	Dębno	5,7	12,1	15,4	3,3	27,3
5	Drogowle	8,4	27,8	48,7	20,9	75,2
6	Głuchów	9,7	53,7	78,6	23,6	43,9
7	Głuchów Lasy	7,8	26,5	77,7	47,6	179,6
8	Jamno	4,7	15,8	19,8	3,9	24,7
9	Kolonia Szumsko	11,6	40,3	54,2	13,9	9,7
10	Korzenno	10,4	42,9	82,7	37,3	52,8
11	Koziel	7,2	40,4	50,5	10,1	25,0
12	Lipiny	4,8	18,6	24,3	5,3	28,6
13	Mędrów	6,7	25,3	37,5	12,2	48,2
14	Nowa Huta	16,3	77,1	126,8	47,7	61,8
15	Ociesęki	33,4	121,8	173,9	48,3	39,7
16	Papiernia	2,6	18,4	19,9	1,5	8,2
17	Pągowiec	3,0	41,2	96,7	51,8	125,7
18	Pułaczów	5,1	10,9	29,7	15,4	141,1
19	Radostów	9,8	18,8	30,0	11,2	59,8
20	Raków	42,9	123,1	191,5	66,5	54,0
21	Rakówka	9,2	71,7	88,1	13,2	18,4
22	Rembów	15,0	35,0	82,8	44,1	126,1
23	Smyków	5,4	14,4	31,7	15,8	110,1
24	Szumsko	8,9	22,1	44,1	22,0	99,5
25	Wola Wąkopna	6,2	18,5	39,4	20,9	113,0
26	Wólka Pokłonna	12,4	43,3	66,7	28,7	66,2
27	Zalesie	17,2	45,0	126,3	80,7	179,3
28	Życiny	18,3	114,0	151,7	37,7	33,1
	Razem	343,7	1321,3	2153,1	801,1	60,6

* dane nie obejmują powierzchni istniejących i projektowanych tras komunikacyjnych

Źródło: Obliczenia własne.

Przyrost terenów przeznaczonych do zainwestowania w nowym studium w stosunku do terenów przeznaczonych do zainwestowania w obecnie obowiązującym planie stanowi 60,6%. Dla poszczególnych sołectw stopień przyrostu terenów przeznaczonych do zainwestowania jest bardzo różny. Największy przyrost terenów do zainwestowania zaprojektowano na obszarze sołectw: Zalesie 80,7 ha, w Rakowie 66,5 ha, Bardzie 57,5 ha, Chańczy 56,2 ha, Pągowcu 51,8 ha, Ociesękach 48,3 ha, Głuchów Lasach 47,6 ha oraz Nowej Hucie 47,7 ha. Najmniej terenów do zainwestowania przeznaczono w: Papierni 1,5 ha, Dębnie 3,3 ha, Jamnie 3,9 ha, Celinach 3,8 ha oraz Lipinach 5,3 ha.

Tabela 3.2. Wielkość rezerw terenowych w obszarach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w nowym studium.

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia istniejących terenów zainwestowanych ogółem [ha]	Powierzchnia istniejących terenów budownictwa mieszkaniowego bądź zagrodowo-mieszkaniowego [ha]	Powierzchnia terenów pod budownictwo mieszkaniowe według nowego studium [ha]	Powierzchnia terenów zainwestowanych w terenach pod budownictwo mieszkaniowe według nowego studium [ha]	Rezerwa	
						[ha]	[%]
1	Bardo	23	22,4	110,7	15,4	95,3	86,1
2	Celiny	5,6	5,4	43,7	5,4	38,3	87,6
3	Chańcza	32,4	31,4	76,0	25,2	50,8	66,8
4	Dębno	5,7	5,7	14,4	5,6	8,8	61,1
5	Drogowle	8,4	8,3	48,5	8,2	40,3	83,1
6	Głuchów	9,7	9,7	76,8	8,9	67,9	88,4
7	Głuchów Lasy	7,8	7,4	75,1	6,3	68,8	91,6
8	Jamno	4,7	4,7	19,1	3,8	15,3	80,1
9	Kolonia Szumsko	11,6	11,4	52,0	8,7	43,3	83,3
10	Korzenno	10,4	10	71,2	8,9	62,3	87,5
11	Koziel	7,2	7,2	50,0	6,8	43,2	86,4
12	Lipiny	4,8	4,7	23,9	4,6	19,3	80,7
13	Mędrów	6,7	6,7	32,4	5,9	26,5	81,8
14	Nowa Huta	16,3	16,3	124,7	15,3	109,4	87,7
15	Ociesęki	33,4	32	157,7	21,8	135,9	86,2
16	Papiernia	2,6	2,6	19,8	2,5	17,3	87,4
17	Pągowiec	3	3	19,4	2,6	16,8	86,6
18	Pułaczów	5,1	5,1	26,3	3,4	22,9	87,1
19	Radostów	9,8	9,8	30,0	7,8	22,2	74,0
20	Raków	42,9	36,1	122,0	32,3	89,7	73,5
21	Rakówka	9,2	9,2	82,9	8,3	74,6	90,0
22	Rembów	15	14,2	69,3	10,8	58,5	84,4
23	Smyków	5,4	5,4	29,7	3,4	26,3	88,5
24	Szumsko	8,9	7,9	42,5	7,4	35,1	82,6
25	Wola Wąkopna	6,2	6,2	39,2	5,4	33,8	86,2

26	Wólka Pokłonna	12,4	12,4	70,3	11,7	58,6	83,3
27	Zalesie	17,2	17,2	125,5	13,5	112,0	89,2
28	Życiny	18,3	18,1	60,8	14,1	46,7	76,8
Razem		343,7	330,5	1713,9	274,2	1439,9	84,0

Źródło: Obliczenia własne.

W tabeli 3.2 zestawiono z kolei wielkość istniejących rezerw terenowych w obszarach przeznaczonych w nowym studium pod zabudowę mieszkaniową.

Analiza rezerw terenowych – obszarów przeznaczonych w nowym studium pod zabudowę mieszkaniową, a dotychczas niezainwestowanych – wskazuje, że w obszarach przeznaczonych w tym studium pod zabudowę mieszkaniową znajduje się blisko 1440 ha terenów wolnych, możliwych do zainwestowania, co stanowi 84% powierzchni tych obszarów. W poszczególnych sołectwach udział ten waha się od ok. 61 % w Dębnie i 67% w Chańczy, do blisko 92 % w Głuchowie Lasy, czy 89 % w Smykowie i Zalesiu.

Ponadto na podstawie danych z powyższej tabeli wynika, że:

powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową w nowym studium stanowi blisko 9% ogólnej powierzchni gminy, przy obecnie zainwestowanej powierzchni, która wynosi 1,7 % ogólnej powierzchni gminy.

Realizacja ustaleń zmiany studium w zakresie zmiany przeznaczenia dotychczasowych terenów leśnych na cele nieleśne będzie wymagać uzyskania na etapie opracowania planów miejscowych zgody na wyłączenie gruntów leśnych z produkcji leśnej wydanej przez ministra właściwego do spraw środowiska (w przypadku lasów stanowiących własność Skarbu Państwa) lub Marszałka Województwa Świętokrzyskiego (w przypadku pozostałych lasów) zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 04.121.1266j.t. z późn. zm.).

3.1.4. Polityka ponadlokalna na obszarze Gminy Raków

Potencjalne zadania rządowe

Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 764 Kielce – Staszów - Połaniec (w sołectwie Raków - budowa obwodnicy Rakowa).

Cele i kierunki regionalnej polityki przestrzennej

- Zrównoważony rozwój przestrzenny Gminy.
- Ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego.
- Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej.
- Ochrona gruntów rolnych o najwyższych klasach bonitacyjnych gleb.

Zadania polityki regionalnej (przy współdziałaniu samorządu gminnego) na obszarze Gminy Raków

- Ochrona środowiska przyrodniczego na obszarze Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”.
- Modernizacja systemu komunikacyjnego o znaczeniu ponadlokalnym.
- Prowadzenie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej.
- Ochrona gruntów rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych.

Powiązania obszaru Gminy Raków z gminami sąsiednimi

Mając na uwadze politykę przestrzenną i kierunki rozwoju przestrzennego Gminy Raków (gmina wiejska), określone w niniejszym „Studium”, zwraca się uwagę na występujące uwarunkowania i powiązania na styku z obszarami położonymi w gminach sąsiednich.

Ustalenia na styku z gminą wiejską Łągów (powiat kielecki):

Z Gminą Łągów graniczą sołectwa: Koziel, Ociesęki, Wólka Pokłonna, Wola Wąkopna, Bardo, Zalesie, Radostów. Ustalenia studium przewidują na styku gmin:

- W zakresie powiązań przestrzennych:
 - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
 - tereny rolne bez prawa zabudowy,
 - tereny rolne z możliwością wyznaczania zabudowy zagrodowej,
 - tereny rolne z możliwością zalesień,
 - tereny lasów,
 - ochronę obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”,
 - ochronę Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego.
- W zakresie komunikacji powiązania poprzez:
 - drogę wojewódzką nr 756 (Starachowice – Łągów - Szydłów - Stopnica)
 - drogę powiatową nr 0338T (Łągów - Pustka - Bielawa - Sądek - Czyżów - Wola Wąkopna),
 - drogę powiatową nr 0339T (Bardo - Sadków),
 - drogę powiatową nr 0346T (Sadków - Zbelutka - Szumsko - Lipiny),
 - istniejące drogi gminne.
- W zakresie infrastruktury technicznej powiązania poprzez:
 - istniejącą napowietrzną linię elektroenergetyczną wysokiego napięcia 220kV (Tarnów – Połaniec – Starachowice – Radom (Rożki)),
 - istniejące napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV,
 - projektowaną sieć wodociagową.

Ustalenia na styku z gminą miejsko-wiejską Daleszyce (powiat kielecki):

Z Gminą Daleszyce graniczą sołectwa: Smyków, Korzenno, Mędrów, Nowa Huta, Koziel. Ustalenia studium przewidują na styku gmin:

- W zakresie powiązań przestrzennych:
 - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
 - tereny rolne z możliwością wyznaczenia zabudowy zagrodowej,
 - tereny rolne z możliwością zalesień,
 - tereny lasów,
 - tereny infrastruktury technicznej – kanalizacja i regulacja stosunków wodnych,
 - ochronę obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”,
 - ochronę Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego.
- W zakresie komunikacji powiązania poprzez:
 - drogę wojewódzką nr 764 (Kielce - Suków - Raków - Staszów - Połaniec),
 - drogę powiatową nr 0349T (Pierzchnica - Ujny - Holendry - Smyków - Korzenno - Drogowle - Ruda - Raków - Rakówka - gr. pow. kieleckiego),
 - drogę powiatową nr 0337T (Makoszyn - Widelki - Wólka Pokłonna - Nowa Huta),
 - istniejące drogi gminne.
- W zakresie infrastruktury technicznej powiązania poprzez:
 - istniejące napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV,
 - istniejącą sieć wodociągową.

Ustalenia na styku z gminą wiejską Pierzchnica (powiat kielecki):

Z Gminą Pierzchnica graniczą sołectwa: Smyków, Papiernia, Głuchów. Ustalenia studium przewidują na styku gmin:

- W zakresie powiązań przestrzennych:
 - tereny rolne z możliwością zalesień,
 - tereny lasów,
 - tereny wód powierzchniowych śródlądowych,
 - ochronę obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”,
 - ochronę Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego,
 - ochronę Chmielnicko-Szydłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.
- W zakresie komunikacji powiązania poprzez:
 - drogę powiatową nr 0349T (Pierzchnica - Ujny - Holendry - Smyków - Korzenno - Drogowle - Ruda - Raków - Rakówka - gr. pow. kieleckiego),
 - drogę powiatową nr 0022T (Chmielnik - Potok - Życiny),

- istniejące drogi gminne.
- W zakresie infrastruktury technicznej powiązania poprzez:
 - istniejące napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV.

Ustalenia na styku z gminą wiejską Szydłów (powiat staszowski):

Z Gminą Szydłów graniczą sołectwa: Głuchów, Głuchów Lasy, Drogowle, Pągowiec, Życiny, Chańcza. Ustalenia studium przewidują na styku gmin:

- W zakresie powiązań przestrzennych:
 - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
 - tereny indywidualnej zabudowy rekreacyjnej i letniskowej,
 - tereny rolne bez prawa zabudowy,
 - tereny rolne z możliwością zalesień,
 - tereny lasów,
 - tereny wód powierzchniowych śródlądowych,
 - ochronę Chmielnicko-Szydłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.
- W zakresie komunikacji powiązania poprzez:
 - drogę wojewódzką nr 756 (Starachowice – Łagów - Szydłów - Stopnica)
 - drogę powiatową nr 0022T (Chmielnik - Potok - Życiny),
 - drogę powiatową nr 0350T (Korzenno - Krośle - Celiny - Głuchów - Rudki),
 - drogę powiatową nr 0828T (droga woj. nr 756 - Korytnica - Kotuszów - Kurozwęki),
 - istniejące drogi gminne.
- W zakresie infrastruktury technicznej:
 - istniejącą napowietrzną linię elektroenergetyczną wysokiego napięcia 220kV (Tarnów – Połaniec – Starachowice – Radom (Rożki),
 - istniejące napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV.

Ustalenia na styku z gminą miejsko-wiejską Staszów (powiat staszowski):

Z Gminą Staszów graniczy Chańcza. Ustalenia studium przewidują na styku gmin:

- W zakresie powiązań przestrzennych:
 - tereny indywidualnej zabudowy rekreacyjnej i letniskowej,
 - tereny rolne z możliwością zalesień,
 - tereny lasów,
 - tereny wód powierzchniowych śródlądowych,
 - tereny parkingów,
 - tereny infrastruktury technicznej – kanalizacja i regulacja stosunków wodnych,

- ochronę Chmielnicko-Szydłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.
- W zakresie komunikacji powiązania poprzez:
 - drogę wojewódzką nr 764 (Kielce - Suków - Raków - Staszów - Połaniec),
 - drogę powiatową nr 0352T (Chańcza - Zapora - droga pow. nr 0828T),
 - istniejące drogi gminne.
- W zakresie infrastruktury technicznej:
 - istniejącą napowietrzną linię elektroenergetyczną wysokiego napięcia 220kV (Tarnów – Połaniec – Starachowice – Radom (Rożki),
 - istniejące napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV.

Ustalenia na styku z gminą wiejską Bogoria (powiat staszowski):

Z Gminą Bogoria graniczą sołectwa: Chańcza, Rakówka, Pułaczów. Ustalenia studium przewidują na styku gmin:

- W zakresie powiązań przestrzennych:
 - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
 - tereny rolne bez prawa zabudowy,
 - tereny rolne z możliwością zalesień,
 - tereny lasów,
 - ochronę Chmielnicko-Szydłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
 - strefę szczególnego zagrożenia powodzią.
- W zakresie komunikacji powiązania poprzez:
 - drogę nr 0349T (Pierzchnia - Ujny - Holendry - Smyków - Korzenno - Drogowle - Ruda - Raków - Rakówka - gr. pow. kieleckiego) zmienioną na odcinku od obwodnicy Rakowa do granic gminy w kierunku Bogorii z klasy drogi powiatowej na drogę wojewódzką (połączenie: Raków – Bogoria – Klimontów),
 - istniejące drogi gminne.
- W zakresie infrastruktury technicznej:
 - istniejące napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15 kV.

Ustalenia na styku z gminą wiejską Iwaniska (powiat opatowski):

Z Gminą Iwaniska graniczą sołectwa: Pułaczów, Radostów. Ustalenia studium przewidują na styku gmin:

- W zakresie powiązań przestrzennych:
 - tereny rolne bez prawa zabudowy,
 - tereny rolne z możliwością zalesień,

- tereny lasów,
- strefę szczególnego zagrożenia powodzią.
- W zakresie komunikacji powiązania poprzez:
 - brak powiązań.
- W zakresie infrastruktury technicznej:
 - brak powiązań.

3.2. ZASADY ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY

Ustalenia dotyczące sposobu kształtowania i realizacji polityki przestrzennej w niniejszym Studium sformułowano z uwzględnieniem zasad określonych w art. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przyjmując ład przestrzenny i zrównoważony rozwój jako podstawę tych działań.

Przy określeniu kierunków rozwoju uwzględniono:

- wymagania ładu przestrzennego, w tym urbanistyki i architektury;
- walory architektoniczne i krajobrazowe;
- wymagania ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych;
- wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- wymagania ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także potrzeby osób niepełnosprawnych;
- walory ekonomiczne przestrzeni;
- prawo własności;
- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa;
- potrzeby interesu publicznego.

Wynikiem zastosowania wymienionych wyżej zasad jest określenie docelowej struktury przestrzennej Gminy poprzez wyznaczenie jednostek funkcjonalnych, o których mowa w rozdziale 3.3. Na rysunku Studium jednostki funkcjonalne wyodrębniono liniami rozgraniczającymi z wypełnieniem pola barwnymi oznaczeniami graficznymi. Poszczególnym jednostkom funkcjonalnym nadano symbole literowe.

Ponadto zgodnie z oznaczeniami na rysunku Studium wyznacza się:

- Obszary potencjalnego zagrożenia powodzią – wyznaczone na podstawie rozporządzenia wojewody kieleckiego z dnia 21 grudnia 1992 roku w sprawie określenia nieobwałowanych obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi uszczegółowione na podstawie analizy ukształtowania powierzchni

terenu w dolinach rzecznych z uwzględnieniem zakoli, przewężeń, mostów i przepustów oraz innych przeszkód, jakie napotyka płynąca woda. W zasięgu bezpośredniego zagrożenia powodziowego znajdują się stosunkowo nieliczne zabudowania mieszkalne. Najwięcej w Pułaczowie w zakolach Łagowicy oraz w centrum Barda wskutek utrudnionego odpływu a ponadto dwa gospodarstwa w Jamnie, po jednym gospodarstwie w Smykowie i w Korzennie. Poza tym w terenach zalewowych znajdują się głównie łąki, zadrzewienia i lasy a także pewna ilość stawów rybnych.

- Obszary potencjalnego zagrożenia ruchami osuwiskowymi, na których wprowadza się zakaz lokalizacji nowej zabudowy.

3.3. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW, PARAMETRY, WSKAŹNIKI ORAZ WARUNKI ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA

Przyjmując za podstawę rozwoju przestrzennego gminy zasady określone w rozdziale 3.2. Studium wyodrębnione zostają poszczególne kategorie terenów predysponowane dla odrębnych rodzajów użytkowania i dla nich zostają określone kierunki przekształceń i rozwoju przestrzennego będące wytyczną dla opracowań planistycznych, wydawanych decyzji oraz ich działań podejmowanych w ramach zarządzania przestrzenią.

3.3.1. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej (MN)

Obejmują istniejące i projektowane tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy zagrodowej.

Dla terenów **MN** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Podstawowe przeznaczenie - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna.
- Dopuszcza się lokalizację zabudowy zagrodowej.
- Dopuszcza się lokalizację usług komercyjnych nieuciążliwych wbudowanych w budynki mieszkalne.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów usług publicznych o indywidualnej formie architektonicznej.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów o jednorodnych funkcjach (np.

zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa zagrodowa, zabudowa usługowa).

- Dopuszcza się wyznaczenie przestrzeni publicznych.
- Dbłość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, gabarytów zabudowy, linii zabudowy, dominant i akcentów architektonicznych oraz obiektów małej architektury.
- Porządkowanie układów przestrzennych, poprzez racjonalne ukształtowanie sieci dróg i regulację układów własnościowych.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej oraz usługowej określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki znajdującej się w terenach budowlanych nie większy niż 0,4.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż 40 %.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek:
 - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej – nie mniejszą niż 600 m²,
 - dla zabudowy zagrodowej – nie mniejszą niż 1000 m².
- Minimalną ilość miejsc parkingowych i postojowych dla nowo realizowanych i przekształcanych obiektów:
 - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej – co najmniej 2 miejsca parkingowe/postojowe lub garażowe na 1 lokal lub jednostkę mieszkalną,
 - dla zabudowy mieszkaniowej z usługami – co najmniej 2 dodatkowe miejsca parkingowe,
 - dla zabudowy usługowej – co najmniej 1 miejsce parkingowe na 25 m² powierzchni użytkowej oraz dodatkowo co najmniej 1 miejsce parkingowe na 5 zatrudnionych.

W zakresie kształtowania zabudowy dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej i usługowej:

- Dbłość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania

przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:

- zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
- zasady kształtowania dachów.
- Dbłość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków mieszkaniowych jednorodzinnych oraz budynków mieszkaniowych w zabudowie zagrodowej nie większą niż 11,5 m,
 - maksymalną wysokość budynków gospodarczych i garaży w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej nie większą niż 7 m,
 - maksymalną wysokość budynków gospodarczych (w tym inwentarskich) i garaży w zabudowie zagrodowej nie większą niż 11,5 m,
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków mieszkaniowych jednorodzinnych i budynków mieszkaniowych w zabudowie zagrodowej – 30° - 55° ;
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków gospodarczych (w tym inwentarskich) i garaży – 15° - 55° .

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

- Zapewnienie ochrony zespołów i obiektów zabytkowych oraz obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji, określających między innymi:
 - zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji nie powodujące utraty ich wartości kulturowych;
 - zapewnienie ekspozycji obiektów.
- Wyznaczenie i ochrona w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego atrakcyjnych otwarc widokowych istniejących i nowo realizowanych zespołach zabudowy.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.
- Zachowanie obudowy biologicznej cieków.

- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zapewnienie docelowo pełnej obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.2. Tereny zabudowy historycznego centrum Rakowa (MU1)

Obejmują tereny historycznego układu zabudowy mieszkaniowo-usługowej centrum Rakowa.

Dla terenów **MU1** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Przeznaczenie podstawowe – zabudowa mieszkaniowa, mieszkaniowo-usługowa i usługowa.
- Dopuszcza się wyznaczenie przestrzeni publicznych.
- Dopuszcza się lokalizację tymczasowych obiektów usługowo - handlowych o wystroju architektonicznym harmonizującym z otaczającą zabudową.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów małej architektury o indywidualnej formie architektonicznej.
- Wprowadza się zakaz realizacji garaży boksowych, otwartych placów składowych, wolnostojących nośników reklamowych oraz obiektów tworzących nowe dominanty kompozycji przestrzennej.
- Obowiązuje utrzymanie historycznego układu zabudowy, ulic i przestrzeni publicznych.
- Obowiązuje zachowanie historycznie ukształtowanych przestrzeni publicznych.
- Obowiązuje utrzymanie pierzei zabudowy w Rynku i w Nowym Rynku.
- Kształtowanie czytelnego układu nowej zabudowy i ogólnodostępnych przestrzeni publicznych o wysokich walorach estetycznych.
- Kształtowanie nowej zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej w nawiązaniu do zabudowy historycznej.
- Partery istniejących budynków – w miarę możliwości technicznych – powinny być przeznaczone pod funkcje usługowe.
- Obiekty małej architektury powinny mieć jednorodną formę plastyczną, harmonizującą z otaczającą zabudową i powinny być lokalizowane w sposób nie kolidujący z ruchem pieszych.

- Dbłość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, gabarytów zabudowy, linii zabudowy, dominant i akcentów architektonicznych oraz obiektów małej architektury.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie mniejszy niż 0,5;
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek:
 - dla zabudowy mieszkaniowej i usługowej – nie mniejszą niż 400 m²,
 - dla mieszkaniowo - usługowej – nie mniejszą niż 600 m².
- Minimalną ilość miejsc parkingowych i postojowych dla nowo realizowanych i przekształcanych obiektów:
 - dla zabudowy mieszkaniowej – co najmniej 2 miejsca parkingowe/postojowe lub garażowe na 1 lokal lub jednostkę mieszkalną,
 - dla zabudowy mieszkaniowo - usługowej – co najmniej 2 dodatkowe miejsca parkingowe,
 - dla zabudowy usługowej – co najmniej 1 miejsce parkingowe na 25 m² powierzchni użytkowej oraz dodatkowo co najmniej 1 miejsce parkingowe na 5 zatrudnionych.

W zakresie kształtowania zabudowy dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej:

- Dbłość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbłość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków mieszkaniowych, mieszkaniowo-usługowych i usługowych – która powinna być zbliżona do przeciętnej wysokości zabudowy na danej ulicy lub w danej pierzei Rynku – nie

większą jednak niż 10 m, dopuszcza się przystosowanie poddasza do funkcji mieszkaniowych lub usługowych.

- maksymalną wysokość budynków gospodarczych i garaży - nie większą niż 6 m,
- maksymalną wysokość tymczasowych obiektów usługowo-handlowych - nie większą niż 5 m,
- kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków mieszkaniowych, mieszkaniowo-usługowych i usługowych – 30⁰- 55⁰.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

- Zapewnienie ochrony zespołów i obiektów zabytkowych oraz obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji określających co najmniej:
 - zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy nadbudowy i zmiany sposobu użytkowania nie powodujące utraty ich wartości kulturowych,
 - zasady ekspozycji obiektów,
 - zasady zagospodarowania przestrzeni publicznych.
- Wyznaczenie i ochrona w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lokalnych, atrakcyjnych otwarc widokowych w istniejących i nowo realizowanych zespołach zabudowy.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zapewnienie docelowo pełnej obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.3. Tereny zabudowy historycznego centrum Dębna (MU2)

Obejmują tereny historycznego układu zabudowy mieszkaniowej i usługowej centrum Dębna.

Dla terenów **MU2** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Przeznaczenie podstawowe – zabudowa mieszkaniowa, mieszkaniowo-usługowa i usługowa.
- Dopuszcza się wyznaczenie przestrzeni publicznych.

- Dopuszcza się lokalizację tymczasowych obiektów usługowo - handlowych o wystroju architektonicznym harmonizującym z otaczającą zabudową.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów małej architektury o indywidualnej formie architektonicznej.
- Wprowadza się zakaz realizacji garaży boksowych, otwartych placów składowych, wolnostojących nośników reklamowych oraz obiektów tworzących nowe dominanty kompozycji przestrzennej.
- Obowiązuje utrzymanie historycznego układu zabudowy, ulic i przestrzeni publicznych.
- Obowiązuje zachowanie niezabudowanych, historycznie ukształtowanych przestrzeni publicznych.
- Obowiązuje utrzymanie linii zabudowy w Rynku.
- Kształtowanie czytelnego układu nowej zabudowy i ogólnodostępnych przestrzeni publicznych o wysokich walorach estetycznych.
- Kształtowanie nowej zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej w nawiązaniu do zabudowy historycznej.
- Partery istniejących budynków – w miarę możliwości technicznych – mogą być przeznaczone pod funkcje usługowe.
- Obiekty małej architektury powinny mieć jednorodną formę plastyczną, harmonizującą z otaczającą zabudową i powinny być lokalizowane w sposób nie kolidujący z ruchem pieszych.
- Dbalność o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, gabarytów zabudowy, linii zabudowy, dominant i akcentów architektonicznych oraz obiektów małej architektury.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie mniejszy niż 0,4 i nie większy niż 0,6.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – nie mniejszy niż 20 %.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek:
 - dla zabudowy mieszkaniowej i usługowej – nie mniejszą niż 400 m²,
 - dla mieszkaniowo - usługowej – nie mniejszą niż 600 m².

- Minimalną ilość miejsc parkingowych i postojowych dla nowo realizowanych i przekształcanych obiektów:
 - dla zabudowy mieszkaniowej – co najmniej 2 miejsca parkingowe/postojowe lub garażowe na 1 lokal lub jednostkę mieszkalną,
 - dla zabudowy mieszkaniowo - usługowej – co najmniej 2 dodatkowe miejsca parkingowe,
 - dla zabudowy usługowej – co najmniej 1 miejsce parkingowe na 25 m² powierzchni użytkowej oraz dodatkowo co najmniej 1 miejsce parkingowe na 5 zatrudnionych.

W zakresie kształtowania zabudowy dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej:

- Dbłość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbłość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków mieszkaniowych, mieszkaniowo-usługowych i usługowych – która powinna być zbliżona do przeciętnej wysokości zabudowy na danej ulicy lub w Rynku – nie większą jednak niż 10 m, dopuszcza się przystosowanie poddasza do funkcji mieszkaniowych lub usługowych.
 - maksymalną wysokość budynków gospodarczych i garaży - nie większą niż 6 m,
 - maksymalną wysokość tymczasowych obiektów usługowo-handlowych - nie większą niż 5 m,
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków mieszkaniowych, mieszkaniowo-usługowych i usługowych – 30⁰- 55⁰.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

- Zapewnienie ochrony zespołów i obiektów zabytkowych oraz obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji określających co najmniej:
 - zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy nadbudowy i zmiany sposobu użytkowania nie powodujące utraty ich wartości kulturowych,

- zasady ekspozycji obiektów,
- zasady zagospodarowania przestrzeni publicznych.
- Wyznaczenie i ochrona w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lokalnych, atrakcyjnych otwarc widokowych w istniejących i nowo realizowanych zespołach zabudowy.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zapewnienie docelowo pełnej obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.4. Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej (MU3)

Obejmują istniejące i projektowane tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej.

Dla terenów **MU3** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Podstawowe przeznaczenie - zabudowa mieszkaniowo-usługowa.
- Dopuszcza się lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.
- Dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej w tym obiektów usług publicznych o indywidualnej formie architektonicznej.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów o jednorodnych funkcjach (np. zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa usługowa).
- Dopuszcza się wyznaczenie przestrzeni publicznych.
- Dbłość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, gabarytów zabudowy, linii zabudowy, dominant i akcentów architektonicznych oraz małej architektury.
- Porządkowanie układów przestrzennych, poprzez racjonalne ukształtowanie sieci dróg i regulację układów własnościowych.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo - usługowej, usługowej określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki znajdującej się w terenach budowlanych nie większy niż 0,5.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – nie mniejszy niż 30 %.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek:
 - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej – nie mniejszą niż 600 m²,
 - dla zabudowy mieszkaniowo - usługowej – nie mniejszą niż 800 m².
- Minimalną ilość miejsc parkingowych i postojowych dla nowo realizowanych i przekształcanych obiektów:
 - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – co najmniej 2 miejsca parkingowe/postojowe lub garażowe na 1 lokal lub jednostkę mieszkalną,
 - dla zabudowy mieszkaniowo - usługowej – co najmniej 2 dodatkowe miejsca parkingowe,
 - dla zabudowy usługowej – co najmniej 1 miejsce parkingowe na 25 m² powierzchni użytkowej oraz dodatkowo co najmniej 1 miejsce parkingowe na 5 zatrudnionych.

W zakresie kształtowania zabudowy dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej:

- Dbłość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbłość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków mieszkaniowych jednorodzinnych i mieszkaniowo - usługowych nie większą niż 11,5 m,
 - maksymalną wysokość budynków usługowych nie większą niż 10 m,

- maksymalną wysokość budynków gospodarczych i garaży nie większą niż 7 m,
- kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków mieszkaniowych jednorodzinnych i budynków mieszkaniowo - usługowych – 30⁰- 55⁰;
- kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków gospodarczych i garaży – 15⁰- 55⁰.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

- Zapewnienie ochrony zespołów i obiektów zabytkowych oraz obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji, określających między innymi:
 - zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji nie powodujące utraty ich wartości kulturowych;
 - zapewnienie ekspozycji obiektów.
- Wyznaczenie i ochrona w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego atrakcyjnych otwarc widokowych istniejących i nowo realizowanych zespołach zabudowy.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.
- Zachowanie obudowy biologicznej cieków.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zapewnienie docelowo pełnej obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.5. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy usługowej (MW)

Obejmują istniejące i projektowane tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z dopuszczeniem zabudowy usługowej.

Dla terenów **MW** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Podstawowe przeznaczenie – zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i usługowa.

- Dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej.
- Dopuszcza się lokalizację usług komercyjnych nieuciążliwych wbudowanych w partery budynków mieszkalnych.
- Dopuszcza się wyznaczenie przestrzeni publicznych.
- Wprowadza się zakaz realizacji tymczasowych obiektów budowlanych za wyjątkiem zaplecza budowy, garaży wolnostojących, obiektów i budynków gospodarczych.
- Dbłość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, linii zabudowy oraz obiektów małej architektury.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej, usługowej, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki znajdującej się w terenach budowlanych nie większy niż 0,7.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej nie mniejszy niż 30 %.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek:
 - dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – nie mniejszą niż 1500. m²,
 - dla zabudowy usługowej – nie mniejszą niż 600 m²,
- Minimalną ilość miejsc parkingowych i postojowych dla nowo realizowanych i przekształcanych obiektów:
 - dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – co najmniej 1 miejsce parkingowe/postojowe na 1 mieszkanie,
 - dla zabudowy mieszkaniowo - usługowej – co najmniej 2 dodatkowe miejsca parkingowe,
 - dla zabudowy usługowej – co najmniej 1 miejsce parkingowe na 25 m² powierzchni użytkowej oraz dodatkowo co najmniej 1 miejsce parkingowe na 5 zatrudnionych.

W zakresie kształtowania zabudowy dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej:

- Dbłość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania

przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:

- zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
- zasady kształtowania dachów.
- Dbłość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków mieszkaniowych wielorodzinnych nie większą niż 15 m,
 - maksymalną wysokość budynków usługowych nie większą niż 10 m,
 - maksymalną wysokość budynków gospodarczych i garaży nie większą niż 7 m,
 - dla budynków mieszkaniowych wielorodzinnych kąt nachylenia głównych połaci dachowych – 15⁰- 45⁰, dopuszcza się dachy płaskie,
 - dla budynków usługowych kąt nachylenia głównych połaci dachowych – 30⁰- 55⁰, dopuszcza się dachy płaskie.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zapewnienie docelowo pełnej obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.6. Tereny usług publicznych (UP)

Obejmują tereny przewidziane dla realizacji usług publicznych.

Tereny usług publicznych umożliwiać mają lokalizację usług typu: administracja, oświata i wychowanie, służba zdrowia, opieka społeczna, kultura, bezpieczeństwo, ochrona przeciwpożarowa, itp.

Dla terenów **UP** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Przeznaczenie podstawowe - obiekty usług publicznych typu: administracja, oświata i wychowanie, służba zdrowia, opieka społeczna, kultura, bezpieczeństwo, ochrona przeciwpożarowa, itp.
- Dopuszcza się lokalizację usług komercyjnych.

- Dopuszcza się lokalizację obiektów sportu i rekreacji.
- Dopuszcza się wykształcenie przestrzeni publicznych.
- Dopuszcza się indywidualną formę architektoniczną obiektów usług publicznych oraz obiektów sportu i rekreacji.
- Szczególna dbałość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, gabarytów zabudowy, linii zabudowy, dominant i akcentów architektonicznych, małej architektury oraz terenów zieleni urządzonej, w tym zieleni parkowej.
- Dbałość o ład przestrzenny oraz formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy usług publicznych i usług komercyjnych, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie większy niż 0,4.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – nie mniejszy niż 40 %.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek – nie mniejszą niż 1500 m².
- Minimalną ilość miejsc parkingowych i postojowych dla nowo realizowanych i przekształcanych obiektów – co najmniej 1 miejsce parkingowe na 25 m² powierzchni użytkowej oraz dodatkowo co najmniej 1 miejsce parkingowe na 5 zatrudnionych.

W zakresie kształtowania zabudowy dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy usługowej:

- Dbałość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbałość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:

- maksymalną wysokość budynków usług komercyjnych nie większą niż 10 m,
- maksymalną wysokość budynków gospodarczych i garaży nie większą niż 7 m,
- dla budynków usług publicznych kąt nachylenia głównych połąci dachowych – 30⁰- 55⁰, dopuszcza się dachy płaskie.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych oraz obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji określających co najmniej:

- zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji;
- zasady ekspozycji obiektów;
- zasady zagospodarowania placów publicznych.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.
- Wprowadzanie w otoczeniu nowo realizowanej zabudowy zieleni urządzonej.
- Zachowanie obudowy biologicznej cieków.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zapewnienie docelowo pełnej obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.7. Tereny usług komercyjnych i rozwoju aktywności gospodarczej (U1)

Obejmują tereny przewidziane dla rozwoju różnorodnych form działalności gospodarczej (usług komercyjnych, drobnej wytwórczości, rzemiosła i nieuciążliwej produkcji).

Dla terenów **U1** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Przeznaczenie podstawowe – obiekty usług komercyjnych, drobnej wytwórczości, rzemiosła i nieuciążliwej produkcji.
- Dopuszcza się ponadto lokalizację baz, składów i magazynów.

- Dopuszcza się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wprowadzenie dodatkowych ograniczeń dotyczących gabarytów lokalizowanych obiektów.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy usługowej, drobnej wytwórczości, rzemieślniczej i produkcyjnej określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni części działki znajdującej się w terenach budowlanych: nie większy niż 0,4.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: – nie mniejszy niż 30 %.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek – nie mniejszą niż 2000 m².
- minimalną ilość miejsc parkingowych i postojowych dla nowo realizowanych i przekształcanych obiektów: dla zabudowy usługowej drobnej wytwórczości, rzemieślniczej i produkcyjnej – co najmniej 1 miejsce parkingowe na 25 m² powierzchni użytkowej oraz dodatkowo co najmniej 1 miejsce parkingowe na 5 zatrudnionych.

W zakresie kształtowania zabudowy dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy usługowej:

- Dbłość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbłość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków – 12 m.
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków usługowych – 15⁰- 45⁰, dopuszcza się dachy płaskie.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych i obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji określających:

- zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów: w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji niepowodujące utraty ich wartości kulturowych;
- zasady ekspozycji obiektów.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.
- Wprowadzanie w otoczeniu nowo realizowanej zabudowy zieleni urządzonej, w szczególności zieleni izolacyjnej, na granicy z terenami zabudowy mieszkaniowej.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zapewnienie docelowo pełnej obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków.

3.3.8. Tereny obiektów kultu religijnego (UK)

Obejmują tereny istniejącej i projektowanej zabudowy sakralnej oraz obiektów kultu religijnego.

Dla terenów **UK** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Przeznaczenie podstawowe - obiekty zabudowy sakralnej oraz inne obiekty kultu religijnego.
- Dopuszcza się lokalizowanie wbudowanych usług publicznych i komercyjnych związanych z działalnością sakralną oraz obiektów usług kultury.
- Dopuszcza się lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej związanej z przeznaczeniem podstawowym.
- Dopuszcza się wykształcenie przestrzeni publicznych.
- Dopuszcza się indywidualną formę obiektów sakralnych, obiektów kultu religijnego i obiektów małej architektury.
- Forma architektoniczna nowej zabudowy mieszkaniowej, musi harmonizować z istniejącymi obiektami zabudowy sakralnej.
- Szczególna dbałość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, gabarytów zabudowy, linii zabudowy,

dominant i akcentów architektonicznych, małej architektury oraz terenów zieleni urządzonej, w tym zieleni parkowej.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Nie określa się.

W zakresie kształtowania zabudowy dla nowo realizowanej i przekształcanej/istniejącej zabudowy sakralnej oraz obiektów kultu religijnego:

- Dbłość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbłość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków mieszkaniowych – 11.5 m,
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków usługowych – 30⁰- 55⁰.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych oraz obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji określających co najmniej:

- zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji nie powodujące utraty ich wartości kulturowych;
- zasady ekspozycji obiektów.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.
- Zachowanie obudowy biologicznej cieków.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zapewnienie docelowo pełnej obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków.

3.3.9. Tereny przestrzeni publicznej (PM)

Obejmują tereny przestrzeni publicznej (ogólnodostępnych placów publicznych oraz związanych z nimi tras i urządzeń komunikacyjnych).

Dla terenów **PM** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Przeznaczenie podstawowe - przestrzeń publiczna o wysokich walorach estetycznych (placze publiczne oraz związane z nimi trasy i urządzenia komunikacyjne).
- Dopuszcza się lokalizowanie tymczasowych przenośnych obiektów handlowo-usługowych, rozbieralnych konstrukcji służących realizacji usług handlu detalicznego, gastronomii, kultury i rozrywki, o wystroju architektonicznym harmonizującym z otaczającą zabudową.
- Dopuszcza się lokalizowanie obiektów małej architektury.
- Wprowadza się zakaz realizacji obiektów kubaturowych innych niż wyżej wymienione, wolnostojących nośników reklamowych, otwartych placów składowych oraz obiektów tworzących nowe dominanty kompozycji przestrzennej.
- Dbłość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących kształtowania obiektów małej architektury.

W zakresie standardów urbanistycznych:

- Utrzymanie historycznego układu przestrzeni publicznych.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: – nie mniejszy niż 20 %.

W zakresie kształtowania przestrzeni publicznych:

- Obiekty małej architektury winny mieć jednorodną formę plastyczną, harmonizującą z otaczającą zabudową i muszą być lokalizowane w sposób nie kolidujący z ruchem pieszych.
- Przy urządzeniu przestrzeni publicznej wyklucza się stosowanie rozwiązań technicznych stanowiących bariery w swobodnym poruszaniu się osób niepełnosprawnych.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych i obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji określających:

- Zachowanie i zapewnienie właściwej ekspozycji zespołów i obiektów zabytkowych.
- zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów: w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji niepowodujące utraty ich wartości kulturowych;
- zasady ekspozycji obiektów.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień oraz zieleni urządzonej.

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zapewnienie docelowo pełnej obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków.

3.3.10. Tereny obiektów produkcyjnych (P)

Obejmują tereny przewidziane dla rozwoju produkcji.

Dla terenów **P** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Przeznaczenie podstawowe – obiekty produkcyjne
- Dopuszcza się lokalizowanie baz, składów i magazynów oraz obiektów i urządzeń służących realizacji przedsięwzięć komercyjnych – usługi komercyjne, obiektów wytwórczości i rzemiosła produkcyjnego.
- Dopuszcza się w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wprowadzenie dodatkowych ograniczeń dotyczących gabarytów lokalizowanych obiektów.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy produkcyjnej i usługowej, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki znajdującej się w terenach budowlanych: nie większy niż 0,5.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej – nie mniejszy niż 20 %.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek – nie mniejszą niż 5000 m².
- Minimalną ilość miejsc parkingowych i postojowych dla nowo realizowanych i przekształcanych obiektów produkcyjnych i usługowych – co najmniej 1 miejsce

parkingowe na 5 zatrudnionych oraz dodatkowo 25 miejsc parkingowych na 1000 m² powierzchni użytkowej budynków usługowych.

W zakresie kształtowania zabudowy dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy produkcyjnej i usługowej:

- Dbłość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbłość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków – 15 m.
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków usługowych – 15⁰- 45⁰, dopuszcza się dachy płaskie.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w planach zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.
- Wprowadzanie w otoczeniu nowo realizowanej zabudowy zieleni urządzonej, w szczególności zieleni izolacyjnej, na granicy z terenami zabudowy mieszkaniowej.

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zapewnienie docelowo pełnej obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej, szczególnie w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków.

3.3.11. Tereny indywidualnej zabudowy rekreacyjnej i letniskowej z dopuszczeniem obiektów usług turystycznych (UT1)

Obejmują istniejące i projektowane tereny indywidualnej zabudowy rekreacyjnej i letniskowej.

Dla terenów **UT1** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy, standardów urbanistycznych oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Przeznaczenie podstawowe – indywidualne obiekty rekreacyjne i letniskowe.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów hotelarskich.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów usług z zakresu handlu i gastronomii.

- Dopuszcza się lokalizację obiektów sportu i rekreacji.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów małej architektury.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów o jednorodnych funkcjach (np. zabudowa rekreacyjna i letniskowa, zabudowa usługowa).
- Obowiązuje dbałość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących linii zabudowy, układu budynków, dominant, akcentów architektonicznych oraz małej architektury.
- Obowiązuje szczegółowe określenie funkcji terenu oraz wskaźników urbanistycznych na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki znajdującej się w terenach budowlanych:
 - dla indywidualnych obiektów rekreacyjnych i letniskowych nie większy niż 0,3,
 - dla hoteli, moteli, pensjonatów, kempingów, domów wycieczkowych i schronisk nie większy niż 0,5,
 - dla pól biwakowych nie większy niż 0,1,
 - dla obiektów usług z zakresu handlu i gastronomii nie większy niż 0,4.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej:
 - dla indywidualnych obiektów rekreacyjnych i letniskowych nie mniejszy niż 40 %,
 - dla hoteli, moteli, pensjonatów, kempingów, domów wycieczkowych i schronisk nie mniejszy niż 30 %,
 - dla pól biwakowych nie mniejszy niż 70 %,
 - dla obiektów usług z zakresu handlu i gastronomii nie mniejszy niż 30 %.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek:
 - dla indywidualnych obiektów rekreacyjnych i letniskowych nie mniejszą niż 400 m²,

- dla hoteli, moteli, pensjonatów, domów wycieczkowych i schronisk nie mniejszą niż 1500 m²,
- dla kempingów i pól biwakowych nie mniejszą niż 5000 m²,
- dla obiektów usług z zakresu handlu i gastronomii nie mniejszą niż 400 m².

W zakresie kształtowania zabudowy dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy rekreacyjnej i letniskowej, hotelarskiej i usługowej:

- Dbłość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbłość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków rekreacyjnych i letniskowych oraz budynków na kempingach i polach biwakowych nie większą niż 7 m,
 - maksymalną wysokość budynków hoteli, moteli, pensjonatów, domów wycieczkowych i schronisk nie większą niż 14 m,
 - maksymalną wysokość budynków usług handlu i gastronomii nie większą niż 9 m,
 - minimalną ilość miejsc parkingowych i postojowych dla nowo realizowanych i przekształcanych obiektów: co najmniej 1 miejsce parkingowe na 4 miejsca noclegowe i konsumpcyjne, oraz dodatkowo, co najmniej 1 miejsce parkingowe na 5 zatrudnionych.

W zakresie kształtowania dostępności wybrzeży zbiornika Chańcza:

- Obowiązuje zakaz grodzenia nieruchomości w odległości 1,5 m od linii brzegu;
- Obowiązuje zakaz wznoszenia ogrodzeń trwałych w odległości mniejszej niż 15 m od linii maksymalnego piętrzenia;
- Obowiązuje zakaz wznoszenia obiektów kubaturowych w odległości mniejszej niż 30 m od linii maksymalnego piętrzenia za wyjątkiem obiektów ogólnodostępnych, które mogą być lokalizowane w odległości nie mniejszej niż 15 m od linii maksymalnego piętrzenia.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony walorów krajobrazowych, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji określających między innymi:

- Zasady kształtowania zieleni.
- Sposoby przebudowy, rozbudowy i adaptacji obiektów.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Zachowanie obudowy biologicznej cieków.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zapewnienie obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.12. Tereny usług turystycznych (UT2)

Obejmują tereny istniejących i projektowanych ogólnodostępnych obiektów turystyki i wypoczynku.

Dla terenów **UT2** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy, standardów urbanistycznych oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Przeznaczenie podstawowe - hotele, motele, pensjonaty.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów usług komercyjnych z zakresu handlu i gastronomii.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów sportu i rekreacji.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów małej architektury.
- Obowiązuje dbałość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących linii zabudowy, układu budynków, dominant, akcentów architektonicznych oraz małej architektury.
- Obowiązuje szczegółowe określenie funkcji terenu oraz wskaźników urbanistycznych na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki znajdującej się w terenach budowlanych: nie większy niż 0,4;
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: nie mniejszy niż 40 %;
- minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek:

- dla hoteli, moteli i pensjonatów nie mniejszą niż 1500 m²,
- dla obiektów usług z zakresu handlu i gastronomii nie mniejszą niż 400 m².

W zakresie kształtowania zabudowy dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy hotelarskiej i usługowej:

- Dbłość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbłość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków hoteli, moteli i pensjonatów nie większą niż 14 m,
 - maksymalną wysokość budynków usług handlu i gastronomii nie większą niż 9 m,
 - minimalną ilość miejsc parkingowych i postojowych dla nowo realizowanych i przekształcanych obiektów: co najmniej 1 miejsce parkingowe na 4 miejsca noclegowe i konsumpcyjne, oraz dodatkowo, co najmniej 1 miejsce parkingowe na 5 zatrudnionych.

W zakresie kształtowania dostępności wybrzeży zbiornika Chańcza:

- Obowiązuje zakaz grodzenia nieruchomości w odległości 1,5 m od linii brzegu;
- Obowiązuje zakaz wznoszenia obiektów kubaturowych i ogrodzeń trwałych w odległości mniejszej niż 15 m od linii maksymalnego piętrzenia.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony walorów krajobrazowych, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji określających między innymi:

- Zasady kształtowania zieleni.
- Sposoby przebudowy, rozbudowy i adaptacji obiektów.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Zachowanie obudowy biologicznej cieków.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zapewnienie obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.13. Tereny usług sportu i rekreacji (US)

Obejmują tereny usług sportu i rekreacji.

Dla terenów **US** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy, standardów urbanistycznych oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Przeznaczenie podstawowe - obiekty oraz urządzenia sportu i rekreacji.
- Dopuszcza się lokalizację hoteli i pensjonatów.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów usługowych z zakresu handlu i gastronomii.
- Dopuszcza się indywidualną formę architektoniczną obiektów oraz urządzeń sportu i rekreacji.
- Obowiązuje dbałość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących linii zabudowy, układu budynków, dominant, akcentów architektonicznych oraz małej architektury.
- Obowiązuje szczegółowe określenie funkcji terenu oraz wskaźników urbanistycznych na etapie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
- W terenach US obowiązuje minimalna ilość miejsc parkingowych i postojowych dla nowo realizowanych i przekształcanych obiektów, co najmniej 1 miejsce parkingowe na 20 m² powierzchni użytkowej oraz dodatkowo, co najmniej 1 miejsce parkingowe na 5 zatrudnionych.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki znajdującej się w terenach budowlanych: nie większy niż 0,3;
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: nie mniejszy niż 50 %;
- minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek:
 - dla hoteli i pensjonatów nie mniejszą niż 1500 m²,
 - dla obiektów usług z zakresu handlu i gastronomii nie mniejszą niż 400 m².

W zakresie kształtowania zabudowy dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy hotelarskiej i usługowej:

- Dbłość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania

przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:

- zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
- zasady kształtowania dachów.
- Dbłość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków hoteli i pensjonatów nie większą niż 14 m,
 - maksymalną wysokość budynków usług handlu i gastronomii nie większą niż 9 m,
 - minimalną ilość miejsc parkingowych i postojowych dla nowo realizowanych i przekształcanych obiektów: co najmniej 1 miejsce parkingowe na 4 miejsca noclegowe i konsumpcyjne, oraz dodatkowo, co najmniej 1 miejsce parkingowe na 5 zatrudnionych.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony walorów krajobrazowych, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji określających między innymi:

- formę dopuszczonych planem obiektów i urządzeń;
- sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji.

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zapewnienie obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.14. Tereny zespołów dworsko-parkowych (ZP1)

Obejmują tereny zespołów dworsko-parkowych z elementami układów zabytkowych oraz zielenią towarzyszącą.

Dla terenów **ZP1** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy, standardów urbanistycznych oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Przeznaczenie podstawowe - obiekty zespołów dworsko-parkowych.
- Przeznaczenie podstawowe - tereny zieleni w zespołach dworsko-parkowych.
- Wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji pozwalających na przystosowanie istniejących obiektów na cele mieszkalne i usługowe, w tym usług publicznych oraz wykształcenie przestrzeni publicznych.

- Określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dopuszczalnego zakresu przekształceń zespołów zgodnie z przepisami dotyczącymi ochrony zabytków.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego możliwości rewaloryzacji, rewitalizacji i rekonstrukcji obiektów zabytkowych i terenów zieleni zgodnie z przepisami dotyczącymi ochrony zabytków oraz umożliwienie realizacji nowej zabudowy, z uwzględnieniem co najmniej:

- Wskaźnika powierzchni zabudowy do powierzchni działki znajdującej się w terenach zespołów dworsko parkowych określanego dla każdego terenu indywidualnie;
- Wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej określanego dla każdego terenu indywidualnie.

W zakresie kształtowania zabudowy dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy oraz w zakresie kształtowania terenów zieleni w zespołach dworsko-parkowych:

- Dbłość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - zasady przekształcania istniejącej zabudowy, w tym w szczególności zabudowy objętej ochroną,
 - zasady kształtowania nowej zabudowy w nawiązaniu do zabudowy istniejącej objętej ochroną.
- Dbłość o formę nowo realizowanych i przekształcanych terenów zieleni, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - zasady przekształcania istniejących terenów zieleni, w tym w szczególności terenów zieleni objętych ochroną,
 - zasady kształtowania nowych terenów zieleni w nawiązaniu do istniejących terenów zieleni objętych ochroną.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

- Obowiązuje ochrona i odnowa obiektów zabytkowych oraz założeń zieleni.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejącej zieleni parkowej.

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zapewnienie docelowo pełnej obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.15. Tereny zieleni urządzonej (ZP2)

Obejmują tereny zespołów zieleni urządzonej oraz tereny zieleni o charakterze naturalnym.

Dla terenów **ZP2** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji oraz kształtowania przestrzeni:

- Przeznaczenie podstawowe - zieleń urządzona oraz zieleń o charakterze naturalnym.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów małej architektury.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego możliwości realizacji przestrzeni publicznych.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

Ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejącej zieleni parkowej.

3.3.16. Tereny cmentarzy (ZC)

Obejmują tereny cmentarzy parafialnych, cmentarzy żydowskich oraz wojennych (z okresu II wojny światowej).

Dla terenów **ZC** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe - cmentarze.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów kultu religijnego.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów administracyjnej i gospodarczej obsługi cmentarza.
- Dopuszcza się lokalizację wewnętrznych ciągów komunikacyjnych oraz urządzeń infrastruktury służących obsłudze cmentarza.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów małej architektury.
- Wokół cmentarzy obowiązuje zachowanie stref sanitarnych (minimalnych odległości pomiędzy cmentarzami a budynkami mieszkalnymi, zakładami produkującymi lub przechowującymi artykuły żywności, zakładami żywienia

zbiorowego i ujęciami wody), zgodnie z wymogami przepisów odrębnych. W ustaleniach planów miejscowych konieczne jest wskazanie, w ramach możliwości przestrzennych, terenów pod parkingi pozwalające na obsługę komunikacyjną cmentarzy.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

- Obowiązuje ochrona i zachowanie cmentarzy zabytkowych.
- Określenie w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zasad ochrony cmentarzy zabytkowych zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

W zakresie infrastruktury technicznej:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.17. Tereny rolne bez prawa zabudowy (R1)

Obejmują tereny rolne, bez prawa zabudowy

Dla terenów **R1** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe – tereny rolne wraz z enklawami zieleni stanowiącej obudowę biologiczną cieków wodnych.
- Obowiązuje zakaz lokalizowania nowej zabudowy.
- Dopuszcza się remonty, przebudowę i nadbudowę oraz zmianę sposobu użytkowania istniejącej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej w obrębie działki siedliskowej.
- Dopuszcza się lokalizację niekubaturowych urządzeń sportu i rekreacji w odległości nie mniejszej niż 200 m od granic Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego i Chmielnicko-Szydłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie, poza obszarami stanowiącymi siedliska chronionych gatunków fauny i flory.
- Dopuszcza się, wzdłuż cieków wodnych, lokalizację ogólnodostępnych urządzeń rekreacji nadwodnej, bez możliwości lokalizacji indywidualnych obiektów i urządzeń turystyki i rekreacji.
- Dopuszcza się zalesianie terenów rolnych na warunkach określonych w przepisach odrębnych, z zachowaniem w stanie niezalesionym obszarów stanowiących siedliska chronionych gatunków fauny i flory oraz punktów widokowych.

- Obowiązuje zakaz wznoszenia ogrodzeń oraz innych obiektów utrudniających dostęp do wód publicznych.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów dopuszczalnej lokalizacji obiektów służących wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii pod warunkiem braku znaczącego negatywnego oddziaływania na zdrowie i jakość życia ludzi oraz ostoje i szlaki migracji dzikich zwierząt (w tym ptaków i nietoperzy).
- Dopuszcza się realizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz urządzeń wodnych.

W zakresie standardów urbanistycznych oraz kształtowania istniejącej zabudowy:

Określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego możliwości remontów, przebudowy i nadbudowy oraz zmiany sposobu użytkowania istniejącej zabudowy w obrębie działek siedliskowych.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ochrona obszarów stanowiących siedliska chronionych gatunków fauny i flory.
- Zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych.

3.3.18. Tereny rolne z możliwością wyznaczenia terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej (R2)

Obejmują tereny rolne, w których dopuszcza się wyznaczenie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej.

Dla terenów **R2** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe – tereny rolne wraz z enklawami zieleni stanowiącej obudowę biologiczną cieków wodnych.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów lokalizacji zabudowy gospodarstw rolnych oraz innych budynków i urządzeń służących wyłącznie produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu.
- Dopuszcza się lokalizację niekubaturowych urządzeń sportu i rekreacji w odległości nie mniejszej niż 200 m od granic Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego i Chmielnicko-Szydłowskim Obszarze Chronionego Krajobrazu

oraz obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”, poza obszarami stanowiącymi siedliska chronionych gatunków fauny i flory.

- Dopuszcza się zalesianie terenów rolnych na warunkach określonych w przepisach odrębnych, z zachowaniem w stanie niezalesionym obszarów stanowiących siedliska chronionych gatunków fauny i flory oraz punktów widokowych.
- Dopuszcza się realizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz urządzeń wodnych.

W zakresie standardów urbanistycznych oraz kształtowania zabudowy:

- Dbłość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbłość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków mieszkaniowych jednorodzinnych oraz budynków mieszkaniowych w zabudowie zagrodowej nie większą niż 11,5 m,
 - maksymalną wysokość budynków gospodarczych i garaży w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej nie większą niż 7 m,
 - maksymalną wysokość budynków gospodarczych (w tym inwentarskich) i garaży w zabudowie zagrodowej nie większą niż 11,5 m,
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków mieszkaniowych jednorodzinnych i budynków mieszkaniowych w zabudowie zagrodowej – 30⁰- 55⁰;
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków gospodarczych (w tym inwentarskich) i garaży – 15⁰- 55⁰.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.
- Zachowanie obudowy biologicznej cieków.

3.3.19. Tereny rolne z możliwością powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych (R3)

Obejmują tereny rolne na których możliwa jest powierzchniowa eksploatacja surowców mineralnych.

Dla terenów **R3** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe – tereny rolne wraz z enklawami zieleni stanowiącej obudowę biologiczną cieków wodnych.
- Obowiązuje zakaz lokalizowania nowej zabudowy.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów obiektów i urządzeń zakładu górniczego.
- Dopuszcza się zalesianie terenów rolnych na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się realizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz urządzeń wodnych.

W zakresie standardów urbanistycznych oraz kształtowania istniejącej zabudowy:

Określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego możliwości realizacji obiektów i urządzeń zakładu górniczego.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ochrona obszarów stanowiących siedliska chronionych gatunków fauny i flory.
- Zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych.

3.3.20. Tereny rolne zmeliorowane (R4)

Obejmują tereny rolne wyposażone w systemy melioracji gruntów rolnych.

Dla terenów **R4** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe – tereny rolne wraz z enklawami zieleni stanowiącej obudowę biologiczną cieków wodnych.
- Obowiązuje zakaz lokalizowania nowej zabudowy.
- Obowiązuje zakaz realizacji nowych zalesień i zadrzewień.

- Dopuszcza się remonty, przebudowę i nadbudowę oraz zmianę sposobu użytkowania istniejącej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej w obrębie działki siedliskowej.
- Dopuszcza się lokalizację niekubaturowych urządzeń sportu i rekreacji w odległości nie mniejszej niż 200 m od granic Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego i Chmielnicko-Szydłowskim Obszarze Chronionego Krajobrazu oraz obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie, poza obszarami stanowiącymi siedliska chronionych gatunków fauny i flory.
- Dopuszcza się realizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz urządzeń wodnych.

W zakresie standardów urbanistycznych oraz kształtowania zabudowy:

Określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego możliwości remontów, przebudowy i nadbudowy oraz zmiany sposobu użytkowania istniejącej zabudowy w obrębie działek siedliskowych.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ochrona obszarów stanowiących siedliska chronionych gatunków fauny i flory.
- Zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych.

3.3.21. Tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych

Obejmują tereny produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych.

Dla terenów **RU** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe - obiekty usług i przetwórstwa rolnego, obiekty i urządzenia gospodarstw hodowlanych oraz obiektów zaplecza administracyjnego i socjalnego.
- Dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej.
- Umożliwienie realizacji sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz urządzeń wodnych.

W zakresie standardów urbanistycznych oraz kształtowania zabudowy:

- Określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego możliwości realizacji nowej zabudowy oraz zmiany sposobu użytkowania i dopuszczalnej skali przebudowy i rozbudowy istniejącej zabudowy.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Wprowadzanie w otoczeniu nowo realizowanej zabudowy zieleni urządzonej, w szczególności zieleni izolacyjnej, na granicy z terenami zabudowy mieszkaniowej.

- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

3.3.22. Tereny rolne z możliwością zalesień (R/ZL)

Obejmują dotychczasowe tereny rolne, wraz z enklawami zadrzewień predysponowane do zalesienia.

Dla terenów R/ZL ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe – tereny rolne wraz z enklawami zieleni stanowiącej obudowę biologiczną cieków wodnych.
- Obowiązuje zakaz lokalizowania nowej zabudowy.
- Dopuszcza się wyznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów przeznaczonych do zalesiania na warunkach określonych w przepisach odrębnych, z zachowaniem w stanie niezalesionym obszarów stanowiących siedliska chronionych gatunków fauny i flory oraz punktów widokowych.
- Dopuszcza się remonty, przebudowę i nadbudowę oraz zmianę sposobu użytkowania istniejącej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej w obrębie działki siedliskowej.
- Dopuszcza się lokalizację niekubaturowych urządzeń sportu i rekreacji w odległości nie mniejszej niż 200 m od granic Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego i Chmielnicko-Szydłowskim Obszarze Chronionego Krajobrazu oraz obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie, poza obszarami stanowiącymi siedliska chronionych gatunków fauny i flory.
- Dopuszcza się realizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz urządzeń wodnych.

W zakresie standardów urbanistycznych oraz kształtowania zabudowy:

Określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego możliwości remontów, przebudowy i nadbudowy oraz zmiany sposobu użytkowania istniejącej zabudowy w obrębie działek siedliskowych.

3.3.23. Tereny lasów (ZL1)

Obejmują istniejące lasy.

Dla terenów ZL1 ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe – tereny lasów.

- Obowiązuje zakaz lokalizowania nowej zabudowy za wyjątkiem obiektów obsługi gospodarki leśnej, urządzeń wodnych oraz obiektów i urządzeń służących gospodarce wodnej a także zabezpieczeniom przeciwpowodziowym i przeciwerozyjnym.
- Realizacja naturalnego, hodowlano-ochronnego kierunku gospodarki leśnej poprzez wykorzystanie w możliwie najszerszym zakresie naturalnego odnowienia drzewostanu.
- Obowiązuje uwzględnienie wymogów zawartych w przepisach odrębnych i w planach ochrony obszarów i obiektów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody.
- Obowiązuje ochrona torfowisk i terenów podmokłych przed odwodnieniem.
- W granicach terenów lasów ochronnych obowiązują przepisy szczególne dotyczące lasów ochronnych.
- W granicach terenów lasów ochronnych zakazuje się prowadzenia wszelkich działań, które mogłyby zagrażać funkcjom ochronnym lasów.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

3.3.24. Tereny ogólnodostępnych lasów rekreacyjnych (ZL2)

Obejmują istniejące lasy predysponowane do pełnienia funkcji rekreacyjnych.

Dla terenów **ZL2** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe – tereny lasów.
- Obowiązuje zakaz lokalizowania nowej zabudowy za wyjątkiem obiektów i urządzeń turystyki i rekreacji, obiektów obsługi gospodarki leśnej, urządzeń wodnych oraz obiektów i urządzeń służących gospodarce wodnej a także zabezpieczeniom przeciwpowodziowym i przeciwerozyjnym.
- Obowiązuje zakaz usuwania drzewostanu w związku z realizacją wyżej wymienionych obiektów.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów lokalizacji obiektów i urządzeń służących celom turystyczno-rekreacyjnym.
- Realizacja naturalnego, hodowlano-ochronnego kierunku gospodarki leśnej poprzez wykorzystanie w możliwie najszerszym zakresie naturalnego odnowienia drzewostanu.

- Obowiązuje uwzględnienie wymogów zawartych w przepisach odrębnych i w planach ochrony obszarów i obiektów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody.
- Obowiązuje ochrona torfowisk i terenów podmokłych przed odwodnieniem.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

3.3.25. Tereny obsługi gospodarki leśnej (ZL3)

Obejmują obiekty i urządzenia obsługi gospodarki leśnej.

Dla terenów **ZL3** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

- Przeznaczenie podstawowe - obiekty obsługi gospodarki leśnej.
- Dopuszcza się lokalizację budynków mieszkalnych i gospodarczych związanych z prowadzeniem obsługi gospodarki leśnej.
- Uwzględnienie wymogów zawartych w przepisach odrębnych i w planach ochrony obszarów i obiektów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

W zakresie standardów urbanistycznych oraz kształtowania zabudowy:

Określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego realizacji nowej zabudowy oraz możliwości remontów, przebudowy i nadbudowy jak również zmiany sposobu użytkowania a także dopuszczalnej skali przebudowy i rozbudowy istniejącej zabudowy.

3.3.26. Tereny wód powierzchniowych śródlądowych (WS)

Obejmują grunty pod powierzchniowymi wodami śródlądowymi płynącymi i stojącymi.

Dla terenów **WS** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe – wody powierzchniowe śródlądowe.
- Ochrona istniejących zasobów przyrodniczych.
- Obowiązuje zakaz lokalizacji nowej zabudowy, za wyjątkiem urządzeń wodnych i obiektów melioracji oraz obiektów i urządzeń służących zabezpieczeniu przeciwpowodziowym i przeciwerozojnym.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

3.3.27. Tereny gospodarki rybackiej (RR1)

Obejmują kompleksy stawów rybnych wraz z obrzeżem oraz obiektami gospodarstw rybackich i urządzeniami wodnymi.

Dla terenów **RR1** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe - stawy rybne i obiekty gospodarstw rybackich.
- Przeznaczenie podstawowe - urządzenia wodne.
- Dopuszcza się lokalizację nowych budynków mieszkalnych oraz innych budynków i urządzeń wchodzących w skład gospodarstw rybackich, służących wyłącznie produkcji rybackiej.
- Dopuszcza się remonty, przebudowę i nadbudowę oraz zmianę sposobu użytkowania istniejącej zabudowy.
- Obowiązuje ochrona funkcji ekologicznych stawów rybnych i ich obrzeży.
- Dopuszcza się realizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz urządzeń wodnych.

W zakresie standardów urbanistycznych oraz kształtowania zabudowy:

Określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego realizacji nowej zabudowy oraz możliwości remontów, przebudowy i nadbudowy jak również zmiany sposobu użytkowania a także dopuszczalnej skali przebudowy i rozbudowy istniejącej zabudowy.

3.3.28. Tereny stawów rekreacyjnych (RR2)

Obejmują kompleksy stawów rybnych wraz z obrzeżem oraz obiektami gospodarstw rybackich i urządzeniami wodnymi, predysponowane do pełnienia funkcji rekreacyjnych.

Dla terenów **RR2** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe - stawy rybne i obiekty gospodarstw rybackich.
- Przeznaczenie podstawowe - urządzenia wodne.
- Dopuszcza się lokalizację nowych budynków mieszkalnych oraz innych budynków i urządzeń wchodzących w skład gospodarstw rybackich, służących produkcji rybackiej.
- Dopuszcza się lokalizację nowych budynków i urządzeń wchodzących w skład gospodarstw rybackich, służących rekreacji.
- Dopuszcza się remonty, przebudowę i nadbudowę oraz zmianę sposobu użytkowania istniejącej zabudowy.

- Obowiązuje ochrona funkcji ekologicznych stawów rybnych i ich obrzeży.
- Dopuszcza się realizację sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz urządzeń wodnych.

W zakresie standardów urbanistycznych oraz kształtowania zabudowy:

Określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego realizacji nowej zabudowy oraz możliwości remontów, przebudowy i nadbudowy jak również zmiany sposobu użytkowania a także dopuszczalnej skali przebudowy i rozbudowy istniejącej zabudowy.

3.3.29. Tereny infrastruktury technicznej

W – Tereny infrastruktury technicznej – zaopatrzenie w wodę.

K – Tereny infrastruktury technicznej – odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

Wymienione wyżej tereny obejmują istniejące i projektowane obiekty i urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej, zgodnie z poszczególnymi kategoriami terenów.

Dla terenów **W**, **K** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe - obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, związane z poszczególnymi kategoriami terenów.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów administracyjnych i gospodarczych, związanych z funkcją podstawową.
- Obowiązuje zachowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stref ochronnych lub technicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

W zakresie standardów urbanistycznych oraz kształtowania zabudowy:

Określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasady kształtowania zabudowy tak, by obiekty spełniały swoje funkcje, a forma architektoniczna nawiązywała do form ustalonych dla terenów sąsiadujących.

W zakresie bezpieczeństwa oraz ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych:

- Uwzględnienie wymogów bezpieczeństwa przed porażeniem prądem elektrycznym dużych ptaków na słupach linii elektroenergetycznych, jak również ochrony przed bezpośrednią kolizją z linią elektroenergetyczną.
- Dążenie do eliminacji napowietrznych linii elektroenergetycznych i zastępowanie ich podziemnymi, kablowymi liniami elektroenergetycznymi.

3.3.30. Tereny stacji paliw (KU)

Obejmują tereny przeznaczone pod infrastrukturę transportową – stacje paliw.

Dla terenów **KU** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe - stacje paliw płynnych i gazowych wraz z niezbędnymi urządzeniami technicznymi.
- Dopuszcza się zabudowę kubaturową (w tym obiekty towarzyszących usług komercyjnych i garaże) na warunkach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.

W zakresie bezpieczeństwa oraz ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych:

- Uwzględnienie wymogów bezpieczeństwa ludzi określonych w przepisach odrębnych.
- Stosowanie materiałów budowlanych o wysokiej trwałości i jakości estetycznej.
- Przeprowadzanie ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko stosownie do wymogów przepisów odrębnych.

3.3.31. Tereny parkingów (KP)

Obejmują tereny przeznaczone pod infrastrukturę transportową – parkingi.

Dla terenów **KP** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe - parkingi wraz z niezbędnymi urządzeniami technicznymi.
- Dopuszcza się zabudowę kubaturową (w tym obiekty towarzyszących usług komercyjnych i garaże) na warunkach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.

W zakresie bezpieczeństwa oraz ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych:

- Uwzględnienie wymogów bezpieczeństwa ludzi określonych w przepisach odrębnych.
- Stosowanie materiałów budowlanych o wysokiej trwałości i jakości estetycznej.
- Przeprowadzanie ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko stosownie do wymogów przepisów odrębnych.

3.3.32. Tereny tras komunikacyjnych – (KDG, KDZ, KDL/P, KDL, KDD)

Obejmują istniejące i projektowane drogi i ulice.

Dla terenów tras komunikacyjnych ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe - drogi i ulice (elementy lokalnego i ponadlokalnego układu drogowego).
- Obowiązują następujące szerokości dróg w liniach rozgraniczających, zgodnie z przepisami odrębnymi:
 - KDG – 25 m,
 - KDZ – 20 m,
 - KDL/P – 15 m,
 - KDL – 12 m,
 - KDD – 10 m.
- Dopuszcza się remonty, przebudowę i nadbudowę istniejącej zabudowy położonej w liniach rozgraniczających dróg, pod warunkiem uzyskania zgody zarządcy drogi.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, pod warunkiem uzyskania zgody zarządcy drogi.

3.3.33. Tereny infrastruktury technicznej – komunikacja drogowa (IT/KDG)

Wymienione wyżej tereny obejmują istniejące i projektowane obiekty i urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej, związanej z komunikacją drogową.

Dla terenów **IT/KDG** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe - obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, związane z komunikacją drogową.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów gospodarczych, związanych z funkcją podstawową.
- Obowiązuje zachowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stref ochronnych lub technicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

W zakresie standardów urbanistycznych oraz kształtowania zabudowy:

Określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasady kształtowania zabudowy tak, by obiekty spełniały swoje funkcje, a forma architektoniczna nawiązywała do form ustalonych dla terenów sąsiadujących.

W zakresie bezpieczeństwa oraz ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych:

- Uwzględnienie wymogów bezpieczeństwa ruchu drogowego i ludzi określonych w przepisach odrębnych.
- Przeprowadzanie ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko stosownie do wymogów przepisów odrębnych.

4. ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

4.1. OBIEKTY I TERENY OBJĘTE OCHRONĄ NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

System przyrodniczy tworzą obiekty i tereny objęte ochroną na podstawie przepisów odrębnych. Są to:

POMNIKI PRZYRODY

Pomniki przyrody nieożywionej:

Głaz narzutowy położony w sołectwie Bardo,

Profil geologiczny położony w sołectwie Zalesie,

Skalka położona w sołectwie Koziel,

Profil geologiczny położony w sołectwie Zalesie,

Odsłonięcie geologiczne położone w sołectwie Zalesie,

Głaz narzutowy położony w sołectwie Chańcza.

Pomniki przyrody żywej:

Cis pospolity położony w sołectwie Rembów,

Dąb szypułkowy położony w sołectwie Wola Wąkopna,

Jałowiec pospolity położony w sołectwie Jamno (Leśniczówka Szumsko),

Sosna pospolita położona w sołectwie Jamno (Leśniczówka Szumsko),

Dąb szypułkowy „Biskup” położony w sołectwie Chańcza.

UŻYTKI EKOLOGICZNE

Trzy bagna położone w sołectwie Smyków,

Wydma śródleśna położona w sołectwie Pagowiec.

LASY OCHRONNE I GOSPODARCZE

Są to lasy glebochronne, wodochronne, lasy stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej oraz lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody.

OBSZARY NATURA 2000

Obszar Natura 2000 **PLH 260040 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”**, obejmujący obszar jednego z większych kompleksów leśnych w Górach Świętokrzyskich. Jest on położony w zlewniach Czarnej Staszowskiej i Nidy. Obejmuje trzy pasma wzgórz zbudowane z dewońskich piaskowców i wapieni oraz z kambryjskich kwarcytów. W ostoi dominują

lasu bukowo-jodłowe (żyzne i kwaśne buczyny, wyżynne bory jodłowe), rzadziej grądy łągi, obejmuje ona także niewielkie płyty łąk trzęślicowych. Występują tu również rozległe torfowiska wysokie i przejściowe otoczone borami bagiennymi i bagiennymi lasami olszowymi. Bardzo dobrze zachowały się tu również suche bory sosnowe Cladonio-Pinetum. Celem ochrony obszaru jest zabezpieczenie naturalnego lasu o charakterze Gorskim na niżu. Oszacowano, że w ostoi występuje około 700 gatunków roślin naczyniowych, w tym 42 gatunki objęte ochroną ścisłą oraz 10 ochroną częściową. Stwierdzono występowanie 19 typów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Występuje tu wiele rzadkich i zagrożonych gatunków ptaków, kilka gatunków nietoperzy trzy gatunki traszek, trzy chronione gatunki ryb i dwa gatunki minogów z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Świat owadów reprezentują najsilniejsze w regionie populacje przelatki aurinii, modraszka telejusa i czerwończyka nieparka, a także mniejsze populacje czerwończyka fioletka, trzepli zielonej i zalotki większej.

WIELKOPRZESTRZENNE OBSZARY CHRONIONE

Cisowsko-Orłowiński Park Krajobrazowy położony w obrębie Wyżyny Kieleckiej i obejmujący wschodni fragment Gór Świętokrzyskich. Ograniczony jest od północnego zachodu i od północy doliną rzeki Belnianki, od wschodu doliną Łagowicy, od południa doliną Czarnej Staszowskiej i od południowego zachodu doliną Pierzchnianki. Teren Parku przecinają pasma: Orłowińskie, Cisowskie i Ociesęckie oraz Wzgórza Bardziańskie. Największą wartością naturalnego środowiska przyrodniczego jest tu szata roślinna, a szczególnie lasy. Zajmują one 63 % powierzchni parku i 28 % otuliny. Lasy charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem typologicznym siedlisk, składu gatunkowego drzewostanów i ich struktury wiekowej. Występuje tu 13 typów siedliskowych lasu od boru suchego do olsu. Dużemu zróżnicowaniu siedlisk towarzyszy bogactwo zespołów roślinnych, zarówno roślinności leśnej (15 zespołów, wśród których dominują lasy mieszane wyżynne, bory i lasy świeże oraz bory mieszane) jak i torfowiskowej. Pod względem zróżnicowania roślinności oraz bogactwa flory teren Parku należy do najciekawszych w Krainie Świętokrzyskiej i przewyższa w tym zakresie nawet Świętokrzyski Park Narodowy.

Cisowsko-Orłowiński Obszar Chronionego Krajobrazu obejmujący tereny rolnicze i leśne; lesistość tego obszaru wynosi około 28 %. Znajduje się tutaj 10 pomników przyrody oraz 2 zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, oprócz walorów przyrodniczych znajduje się tu wiele zabytków świadczących o bogactwie kulturowym tego regionu. Zachowało się też wiele form antropogenicznych dokumentujących istnienie historycznego górnictwa rud metali, zwłaszcza w okolicach Daleszyc, Łagowa,

Szczecna. Zachowały się również zespoły obiektów świadczące o bogactwie dziedzictwa kulturowego od czasów prehistorycznych. Cennym elementem są zabytkowe układy urbanistyczne Łągowa, Rakowa, Daleszyc i Dębna. Na terenie Gminy Raków obejmuje on tereny położone na południe od parku krajobrazowego.

Chmielnicko-Szydłowski Obszar Chronionego Krajobrazu położony w środkowej części województwa świętokrzyskiego, łączący się od zachodu z Włoszczowsko-Jędrzejowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu, w okolicach Szydłowa z Jeleniowsko-Staszowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu, zaś na południowym-wschodzie z Solecko-Pacanowskim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Należący do niego teren zlokalizowany jest w gminach Gnojno i Szydłów a częściowo także w gminach: Morawica, Pierzchnica, Kije, Chmielnik, Raków, Łągów, Busko Zdrój, Stopnica i Tuczępy. Jest to obszar o charakterze rolniczo-leśnym. W jego szacie roślinnej dominują lasy występujące zwarcie na większym terenie w rejonie między Włoszczowicami a Piotrkowicami, na zachód od Chmielnika i na południe od Drugni. Pod względem siedliskowym przeważają tu bory sosnowe i bory mieszane, sporadycznie występują fragmenty borów trzcinnikowych, olsów i łęgów. W okolicach Drugni na rędzinach jurajskich wykształcił się bogaty subkontynentalny bór mieszany, przechodzący miejscami w grąd wysoki i świetlistą dąbrowę. W rezerwacie Radomice na siedliskach grądu wysokiego występuje ponad 1200 cisów. Ważnym elementem szaty roślinnej są zbiorowiska nieleśne: głównie torfowiska z udziałem takich rzadkich roślin jak: przygiętka biała, sesleria błotna, turzyca Davalla, storczyki: kruszczyk błotny, storczyk szerokolistny. Na wychodniach skał węglanowych porastają murawy kserotermiczne znacznie jednak uboższe niż nad dolną Nidą. Liczne stawy i zbiornik Chańcza tworzą biotopy dla wielu gatunków ptaków wodno-bagiennych. Tradycje osadnicze na tym terenie sięgają czasów neolitycznych. Wśród zabytków ważną rolę o znaczeniu krajowym przedstawia gotycki układ urbanistyczny Szydłowa zamknięty murami warownymi oraz romańsko-barokowy kościół w Kijach. Zachowały się pozostałości budownictwa rezydencjonalnego oraz założenia dworsko-parkowe w Maleszowej, Śladkowie Małym, Piotrkowicach, Gnojnie i w Grabkach (unikatowy dawny harem). Obszar pełni ważne ekologiczne funkcje łącznikowe pomiędzy Zespołem Parków Krajobrazowych Gór Świętokrzyskich i Zespołem Parków Krajobrazowych Ponidzia. Jego pierwszoplanową funkcją jest ochrona wód powierzchniowych głównie rzeki Czarnej Staszowskiej wraz ze zbiornikiem wodnym Chańcza.

4.2. POLITYKA OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Przedmiotem polityki w tym zakresie jest całokształt zagadnień związanych ze środowiskiem przyrodniczym. Obejmują one geologię i geomorfologię obszaru w tym zagrożenie ruchami masowymi ziemi, gleby, hydrografię i hydrogeologię, w tym zagrożenia powodziowe, jakość powietrza i klimat akustyczny a także elementy wpływające na bioróżnorodność terenów gminy.

Głównymi celami polityki są:

- zachowanie najcenniejszych przyrodniczo i charakteryzujących się największą bioróżnorodnością terenów gminy;
- ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych, jako głównych elementów systemu przyrodniczego;
- kształtowanie terenów o potencjalnie dużych walorach przyrodniczych w kierunku umożliwienia ich optymalnego funkcjonowania w systemie przyrodniczym gminy.

Działania samorządu gminy na rzecz poprawy stanu środowiska przyrodniczego są integralną częścią dążeń do poprawy jakości życia stałych mieszkańców i do zwiększenia atrakcyjności gminy dla gości. Zaś ochrona zasobów środowiska jest warunkiem trwałego utrzymania tej jakości na satysfakcjonującym poziomie.

Realizacja polityki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego polegać będzie na następujących działaniach w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego.

Zasoby i zagrożenia geologiczne

- umożliwienie poprzez odpowiednie ustalenia planu miejscowego eksploatacji złóż surowców mineralnych przy konsekwentnej rekultywacji terenów poeksploatacyjnych;
- ograniczenie zainwestowania terenów zagrożonych osuwaniem do przypadków inwestycji, których nie można zlokalizować gdzie indziej; inwestycje takie mogą być realizowane wyłącznie z uwzględnieniem wyników uprzednio wykonanej ekspertyzy geologiczno-inżynierskiej.

Gleby i rolnicza przestrzeń produkcyjna

Udział gleb II-III klasy bonitacyjnej, choć nieznaczny w powierzchni gminy sprawia, że wskazana jest daleko posunięta oszczędność w zajmowaniu nowych terenów rolnych na cele inwestycyjne. Polityka ochrony gleb i rolniczej przestrzeni produkcyjnej polegać będzie na:

- koncentracji zainwestowania w już istniejących układach sołectw;

- dopuszczeniu realizacji nowej zabudowy zagrodowej w terenach rolnych tylko dla gospodarstw o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej niż 3 ha;
- zachowaniu i tworzeniu zadrzewień i trwałych użytków zielonych o znaczeniu przeciwoerozyjnym;
- wyznaczeniu obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej bez prawa zabudowy;
- eliminacji negatywnego oddziaływania pozarolniczej działalności gospodarczej na otaczające tereny rolne.

Wody powierzchniowe i podziemne, zagrożenie powodziowe

Głównymi rzekami gminy są Czarna Staszowska i Łagowica, które na terenie gminy niosą generalnie wody III klasy czystości. W biegu rzeki Czarnej Staszowskiej wybudowany został sztuczny zbiornik wodny „Chańcza” znajdujący się w przeważającej większości w granicach Gminy Raków.

Potrzebna jest więc lokalna polityka ochrony jakości wód powierzchniowych i podziemnych zarówno w odniesieniu do tych rzek jak i pozostałych wód w tym w szczególności wód zbiornika „Chańcza”. Polegać będzie ona na:

- budowie systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków obejmującego docelowo swym zasięgiem całość terenów osadniczych gminy;
- wyposażeniu obiektów zlokalizowanych poza terenami osadniczymi (gospodarstwa rolne i inne) w indywidualne urządzenia oczyszczania ścieków;
- zachowaniu i rekonstrukcji naturalnego otoczenia cieków wodnych (zadrzewienia wzdłuż koryt, trwałe użytki zielone w sąsiedztwie koryt).

Ponadto w miarę możliwości samorząd gminy będzie wspierać wszelkie działania ponadlokalne zmierzające do poprawy jakości wód rzek na terenie gminy oraz jakości wód zbiornika wodnego „Chańcza”.

Wstępnym warunkiem skutecznej polityki zagospodarowania terenów zalewowych jest weryfikacja ocen zagrożenia powodziowego na obszarze gminy.

Polityka przestrzenna w odniesieniu do terenów zagrożonych powodzią polegać będzie na:

- niezwiększaniu intensywności zabudowy w obrębie terenów zainwestowanych i nierozszerzaniu (w stosunku do ustaleń obecnie obowiązującego planu) terenów przeznaczonych do zainwestowania;
- regulacji cieków wodnych;
- budowie obwałowań dla ochrony zagrożonych terenów zainwestowania;
- zapewnieniu możliwości szybkiej ewakuacji ludności w sytuacji zagrożenia poprzez odpowiednie rozwiązania w zakresie transportu drogowego.

Jakość powietrza i klimat akustyczny, redukcja zanieczyszczeń powietrza i hałasu

Na terenie Gminy Raków nie prowadzi się aktualnie badań monitoringowych stanu powietrza atmosferycznego. Pewien wpływ na jakość powietrza na terenie gminy mają zakłady przemysłowe zlokalizowane poza terenem gminy. Niemniej jednak polityka ochrony jakości powietrza na terenie gminy będzie się koncentrować na lokalnych źródłach zanieczyszczeń powietrza takich jak: ogrzewanie budynków, działalność produkcyjna i usługowa, transport samochodowy.

Redukcja zanieczyszczeń powietrza powstających w wyniku ogrzewania budynków polegać będzie na:

- utrzymaniu i rozbudowie systemu zaopatrzenia w gaz umożliwiającego wykorzystanie gazu do celów grzewczych;
- promocji energooszczędnych form budownictwa.

Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza pochodzących z zakładów usługowych i produkcyjnych osiągnąć będzie poprzez:

- modernizację istniejących zakładów w kierunku minimalizacji ilości emitowanych zanieczyszczeń;
- dopuszczenie lokalizacji nowych zakładów tylko pod warunkiem niepogarszania jakości powietrza atmosferycznego.

Redukcja zanieczyszczeń powietrza, których źródłem jest transport samochodowy polegać będzie na:

- tworzeniu pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu;
- tworzeniu ułatwień dla ruchu pieszego;
- budowie ścieżek rowerowych służących zarówno dla celów rekreacyjnych jak i dojazdów do pracy.

Powyższe działania uzupełnione o stosowanie w razie potrzeby zabezpieczeń akustycznych dla istniejących i nowopowstających budynków służyć będą równocześnie poprawie klimatu akustycznego.

Bioróżnorodność terenów gminy

Na politykę utrzymania i wzbogacania bioróżnorodności terenów gminy składać się będą następujące działania:

- utrzymanie istniejących lasów, zadrzewień i dużych kompleksów trwałych użytków zielonych, ze szczególnym uwzględnieniem zadrzewień położonych wzdłuż cieków wodnych;
- umożliwienie migracji gatunków pomiędzy obszarami o największej bioróżnorodności poprzez utworzenie ciągłego systemu terenów o znaczeniu

ekologicznym, nierozszerzanie terenów zainwestowania w ich obrębie i niezwiększanie intensywności zainwestowania ponad ustalenia obecnie obowiązującego planu;

- tworzenie nowych zalesień i zadrzewień zwłaszcza o znaczeniu przeciwoerozyjnym;
- ochrona obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie”, Wielkoprzestrzennych Obszarów Chronionych, pomników przyrody oraz użytków ekologicznych.

5. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

5.1. OBIEKTY I TERENY OBJĘTE OCHRONĄ NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

System kulturowy Gminy Raków tworzą obiekty wpisane do rejestru zabytków, strefy ochrony konserwatorskiej, zespoły i obiekty przeznaczone do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru i do ewidencji zabytków archeologicznych.

Na terenie Gminy Raków znajduje się dziewięć obiektów bądź zespołów zabytkowych wpisanych do **rejestru zabytków**:

1. **Zespół kościoła parafialnego p. w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny wraz z cmentarzem przykościelnym w Bardzie, nr rej.: A.451/1-2 z 20.01.2010 r.**
2. **Kościół filialny p. w. Św. Andrzeja w Drogowlach, 1620-30 r., nr rej.: A.452 z 20.01.2010 r.**
3. **Układ urbanistyczny i zespół zabudowy małomiasteczkowej z reliktnami architektury sakralnej i mieszczańskiej innowierców (Braci Polskich) w Rakowie, 2 połowa XVI wieku – 1 połowa XVII wieku oraz XIX/XX wiek, nr rej.: A.453 z 20.01.2010 r.**
4. **Zespół kościoła parafialnego p. w. Świętej Trójcy w Rakowie (ul. Kościelna 3) obejmujący kościół parafialny p. w. Świętej Trójcy, 1640-50 r., 1947 r.; dzwonnice z 1 połowy XVIII wieku; dawną plebanię (obecnie dom pielgrzyma), XVI/XVII wiek, nr rej.: A.454/1-3 z 20.01.2010 r.**
5. **Kościół reformatów obecnie filialny p. w. Św. Anny w Rakowie, 1641 r., XVIII wiek, nr rej.: A.455 z 20.01.2010 r.**
6. **Budynek Wójtostwa w Rakowie, ul. Sienieńskiego 9, XVI/XVII wiek, nr rej.: A.456 z 20.01.2010 r.**
7. **Pozostałości zamku obronnego wraz z fosą w Rembowie, XIV wiek, nr rej.: A.457 z 20.01.2010 r.**
8. **Zespół dworski w Rembowie obejmujący dwór (pozostałości, obecnie dom mieszkalny) oraz pozostałości parku, XVII wiek, nr rej.: A.458/1-2 z 20.01.2010 r.**
9. **Kościół parafialny p.w. Św. Stanisława Biskupa w Szumsku, 1673 r., 1910 r., 1945-50 r., nr rej.: A.459 z 20.01.2010 r.**

Dla ochrony wyżej wymienionych obiektów obowiązują przepisy odrębne oraz wyodrębnione zostają **strefy ochrony konserwatorskiej** wyznaczone wokół obiektów wpisanych do rejestru zabytków. W obszarach tych obowiązuje ochrona i właściwa ekspozycja zabytków, zachowanie historycznej sieci dróg i rzek, zieleni oraz granic

działek. W przypadku otaczającej dysharmonijnej zabudowy obowiązuje poprawa jej wyglądu (w nawiązaniu do architektury obiektu zabytkowego). Wszystkie działania związane z zagospodarowaniem tych terenów wymagają akceptacji działań i dostosowania się do warunków podanych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Ponadto na terenie Gminy Raków znajduje się szereg obiektów przeznaczonych do ujęcia w **gminnej ewidencji zabytków**. Zostały one wymienione w rozdziale 2.4.2. uwarunkowań do niniejszego studium. Do ochrony prawem miejscowym wskazuje się zachowane przykłady architektury tradycyjnej, które nie utraciły cech stylowych – wyszczególnione w spisie obiektów przeznaczonych do ujęcia w Gminnej Ewidencji Zabytków. Dla obiektu/zespołu należy ustalić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z przepisami odrębnymi, przepisy określające zakres dopuszczonych prac na obiekcie i w jego otoczeniu, ze szczególnym uwzględnieniem regulacji dotyczących ochrony cech stylowych zabudowy. W przypadku koniecznych wyburzeń obiektów należy każdorazowo uzyskać pozytywną opinię konserwatorską oraz wykonać konieczną dla celów archiwalnych dokumentację konserwatorską. Obowiązuje zachowanie:

- zabytkowej zabudowy, dla której szczegółowe zasady ochrony ustalone będą w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- walorów historycznych i kompozycyjnych, rozplanowania i dyspozycji przestrzennej; w szczególności ochronie podlega: układ dróg i ścieżek wewnętrznych, wewnątrz urbanistycznych, założenia historycznej zieleni konserwatorskiej;
- na obszarze cmentarzy zachowanie idei układu kompozycyjnego, w tym głównych alei i ukształtowania zieleni, najcenniejszych nagrobków i form małej architektury.

Przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej, w dostosowaniu do historycznego układu urbanistycznego i form zabudowy tradycyjnej, w otoczeniu o dopuszcza się:

- uzupełnienia nową zabudową;
- przebudowę, rozbudowę i zmianę funkcji obiektów zabytkowych.

Zasady rewaloryzacji zabytkowej substancji oraz kształtowania nowej zabudowy w zgodzie ze skalą i tradycją przestrzenno-historyczną, winny być szczegółowe sprecyzowane w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a w szczególności zawierać ustalenia dotyczące: układu kalenicy, wysokości zabudowy, ukształtowania bryły obiektów; w tym form dachów i rzutu budynków,

rozwiązań elewacji; detal architektoniczny, stolarka okienna i drzwiowa, kolorystyka i materiały wykończeniowe.

W zależności od uwarunkowań i specyfiki obiektu, bądź obszaru objętego ochroną, przyjęte w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego rozwiązania muszą ponadto:

- określać zasady podziału historycznych działek i sposób ich zabudowy;
- ustalać, w zależności od potrzeb, nakazane bądź nieprzekraczalne linie zabudowy;
- sankcjonując historyczny układ ciągów komunikacyjnych, w razie potrzeby ustalać zasady ewentualnej jego rozbudowy;
- ustalać zasady sytuowania nośników treści informacyjnych (szyldy, oznakowania, reklamy);
- wprowadzać regulacje dotyczące sposobu zagospodarowania i kształtowania zieleni;
- uwzględniać powiązania ciągów widokowych w celu ochrony ekspozycji krajobrazu.

Na terenie Gminy Raków występują także stanowisko archeologiczne wpisane do **rejestru zabytków archeologicznych**, które wskazuje się do objęcia ochroną prawem miejscowym, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Jest nim:

Rembów – „Zamczysko” (ruiny zamku pocz. XIV w.), (nr rej.: Aa 12 z 21.08.1986 r.

Ponadto na terenie Gminy Raków występują stanowiska archeologiczne wpisane do **rejestru i ewidencji zabytków archeologicznych**, które wskazuje się do objęcia ochroną prawem miejscowym, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zostały one wymienione w rozdziale 2.4.2. uwarunkowań do niniejszego studium (za wyjątkiem stanowiska archeologicznego wpisanego do rejestru zabytków archeologicznych).

Dla stanowisk archeologicznych ustala się:

- działalność budowlana jest możliwa zgodnie z przepisami odrębnymi; na obszarach stanowisk archeologicznych dopuszcza się prowadzenie prac ziemnych wyłącznie pod nadzorem archeologicznym, na który należy uzyskać zezwolenie u Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- przy wydawaniu decyzji administracyjnych wymaga się podania informacji o obecności stanowiska archeologicznego i ustawowych obowiązkach wynikających z tego faktu.

5.2. POLITYKA OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I KRAJOBRAZU

Celem polityki na terenie gminy jest:

- zachowanie i wyeksponowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego decydujących o tożsamości kulturowej gminy;
- kształtowanie atrakcyjnego oblicza gminy, a szczególnie jego przestrzeni publicznych;
- zachowanie krajobrazu otwartego obszarów gminy o dużych walorach widokowych i przyrodniczych.

Zachowanie i ekspozycja wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego powinny polegać na:

- zachowaniu i rewaloryzacji obiektów zabytkowych zarówno wpisanych do rejestru jak też przeznaczonych do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków, ze zwróceniem szczególnej uwagi na tradycyjną zabudowę drewnianą najbardziej zagrożoną ze względu na zły stan techniczny i postępujący rozwój nowej zabudowy;
- promocji zasobów dziedzictwa kulturowego, które stanowić mogą atrakcję turystyczną gminy, poprzez informację o zabytkach, oznaczenie obiektów zabytkowych oraz ewentualne wyznaczenie szlaków kulturowych wiodących przez najcenniejsze pod względem zachowania układy przestrzennych i obiektów zabytkowych fragmenty sołectw;
- propagowaniu wśród mieszkańców gminy wartości zasobów dziedzictwa kulturowego gminy, jej wyglądu i atrakcyjności;
- zachowaniu historycznych układów przestrzennych oraz dalszego ich rozwoju na zasadzie kontynuacji, wymiany i uzupełniania istniejącej zabudowy;
- ochronie stanowisk archeologicznych zlokalizowanych na terenie gminy.

Kształtowanie krajobrazu kulturowego wiąże się z:

- ustaleniem zasad kształtowania formy współczesnej zabudowy zgodnie z tradycją regionu;
- przestrzeganiem ustalonych zasad w realizacji poszczególnych obiektów, szczególnie obiektów użyteczności publicznej;
- dążeniem do poprawy wyglądu i ujednoczenia wewnątrz poszczególnych obrębów, zwłaszcza terenów mieszkaniowych o zróżnicowanej formie i gabarycie oraz chaotycznie usytuowanych budynkach poprzez zwrócenie uwagi na ogrodzenia, zieleń, małą architekturę a w przypadku przebudowy czy remontu, poprawę formy zabudowy;

- niedopuszczeniem do rozpraszania zabudowy oraz jej żywiołowego, niekontrolowanego rozwoju;
- kontynuacją tradycyjnych układów przestrzennych;
- podniesieniem atrakcyjności centrów sołectw (przestrzeni publicznych) ze względu na ich ważną rolę w percepcji poszczególnych sołectw (chodniki, mała architektura, zieleń, oświetlenie);
- zachowaniem istniejących zadrzewień i założeń zielonych oraz obudowy cieków wodnych.

Zachowanie i ekspozycja krajobrazu otwartego wymaga:

- przeciwdziałania degradacji krajobrazu naturalnego stanowiącego główny zasób gminy przez niedopuszczanie do zabudowania terenów eksponowanych widokowo a także poprzez ochronę przed nadmiernym obudowywaniem (zagęszczaniem zabudowy) wzdłuż dróg posiadających walory widokowe, ciągów i punktów widokowych;
- niedopuszczania do dewastacji krajobrazu przez budowę elementów infrastruktury technicznej w terenach o szczególnych walorach krajobrazowych.

6. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego przyjęto następujące zasady konstrukcji docelowego modelu obsługi komunikacyjnej gminy:

- **efektywność pracy układu**, zabezpieczająca obsługę ruchu wewnętrznego i zewnętrznego na odpowiednich standardach;
- **zabezpieczenie możliwości zrównoważonego rozwoju** gminy;
- **elastyczność układu**, czyli dostosowanie do możliwości efektywnego sterowania ruchem;
- **realność terenową inwestycji**.

Biorąc pod uwagę – zweryfikowane, zgodnie z aktualnymi rozpoznaniem i programem urbanistycznym – przeprowadzone dotąd analizy, zaproponowano układ dróg zabezpieczający obsługę głównych kierunkowych ciężarów ruchu oraz obsługę ruchu wewnętrznego.

Sieć drogowa

Sieć drogową Gminy Raków można podzielić na sieć drogową zewnętrzną (drogi wojewódzkie i powiatowe) oraz uzupełniającą ją sieć drogową wewnętrzną (drogi gminne). Uzupełnieniem sieci drogowej wewnętrznej – lokalnej są drogi dojazdowe oraz wewnętrzne, których wyznaczanie odbywać się będzie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Układ drogowy zewnętrzny

Przez Gminę Raków przebiegają dwie drogi wojewódzkie o klasie funkcjonalnej G 1/2: nr 756 (relacji: Starachowice – Łągów - Szydłów - Stopnica) oraz nr 764 (relacji: Kielce - Suków - Raków - Staszów - Połaniec). Poprzez wymienione wyżej drogi zapewnione jest powiązanie gminy z krajowym układem drogowym.

Główną zmianą w układzie drogowym gminy, jest obwodnica Rakowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 764. Obwodnica ta o klasie funkcjonalnej G 1/2 przebiegać będzie po północno - wschodniej stronie Rakowa, wyprowadzając ruch tranzytowy z historycznego centrum tego sołectwa na zewnątrz. Obwodnica poprzez węzły drogowe łączyć się będzie z drogą wojewódzką nr 756 (na północny-wschód od centrum sołectwa) oraz obecną drogą powiatową nr 0349T, która w przyszłości ma stać się drogą wojewódzką, łączącą Raków poprzez sołectwo Rakówka z drogą wojewódzką nr 757.

Dla nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę położonych wzdłuż dróg wojewódzkich obowiązuje zakaz realizacji nowych zjazdów na drogę wojewódzką za

wyjątkiem sytuacji, w których nie ma innej możliwości obsługi komunikacyjnej, wówczas wymagana jest zgoda zarządcy drogi.

Ponadto układ dróg zewnętrznych stanowić będą **drogi powiatowe**:

- nr 0337T (relacji: Makoszyn – Widelki – Wólka – Nowa Huta);
- nr 0338T (relacji: Łagów – Pustka – Bielawa – Sądek – Czyżów – Wola Wąkopna);
- nr 0339T (relacji: Bardo – Sadków);
- nr 0346T (relacji: Sadków – Zbelutka – Szumsko – Lipiny);
- nr 0349T (relacji: Pierzchnica – Ujny – Holendry – Smyków – Korzenno – Drogowle – Ruda – Raków – Rakówka – gr. pow. Kieleckiego);
- nr 0350T (relacji: Korzenno – Krośle – Celiny – Głuchów – Rudki);
- nr 0351T (relacji: przez wieś Chańcza);
- nr 0352T (relacji: Chańcza – Zapora – droga powiatowa nr 0828T);
- nr 0828T (relacji: droga wojewódzka nr 756 – Korytnica – Kotuszów – Kurozwęki);
- nr 0022T (relacji: Chmielnik – Potok – Życiny).

Ulice Listopadowa i Antoniowska (w Rakowie) będące obecnie częścią drogi powiatowej nr 0349T, na odcinku od obecnej drogi wojewódzkiej nr 764 do drogi wojewódzkiej nr 756 i od drogi wojewódzkiej nr 756 do obwodnicy – powinny zostać przeklasyfikowane na drogi gminne o parametrach dróg lokalnych (L). Z kolei na wschód od obwodnicy ul. Antoniowska powinna zostać przeklasyfikowana na drogę wojewódzką o parametrach drogi głównej (G). Uwarunkowane jest to istniejącą zabudową ulic Listopadowej i Antoniowskiej, pomiędzy obecną drogą wojewódzkiej nr 764 a obwodnicą, usytuowaną bardzo blisko pasa drogowego, co uniemożliwia na tym odcinku przyjęcie większych parametrów, właściwych drodze zbiorczej, jaką jest droga powiatowa.

Układ drogowy wewnętrzny

Obsługa wewnątrzgminna będzie się odbywać głównie poprzez system dróg gminnych - modernizowany w zakresie parametrów technicznych i poprawy jakości nawierzchni. Spójność funkcjonalna układu wewnętrznego nie będzie zakłócona przebiegiem obwodnicy, gdyż nie przecina ona innych ważnych jego elementów. Wzdłuż obwodnicy wybudowane zostaną po obydwu jej stronach drogi serwisowe zapewniające od strony południowej obsługę terenów zabudowy w Rakowie, a od strony północnej terenów rolnych i leśnych w tym sołectwie.

Gmina posiada dużą gęstość istniejących powiązań lokalnych, w tym również o nawierzchni żwirowej bądź gruntowej, które będą sukcesywnie modernizowane. Rozbudowa układu lokalnego wewnętrznego (drogi dojazdowe i wewnętrzne) będzie postępować w miarę uruchamiania nowych terenów budowlanych i potrzeb obsługi mieszkańców. Wyznaczanie przebiegu tych dróg będzie się odbywać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z przepisami odrębnymi. Skala Studium i stan rozpoznania potrzeb na etapie jego sporządzania, w tym późniejszych podziałów nieruchomości, determinuje przyjęcie takiej polityki gminy. Na rysunku Studium pokazano ważniejsze powiązania w zakresie publicznych dróg gminnych zabezpieczających jej prawidłowy rozwój.

Zaplanowane i utrzymane główne kierunki docelowego rozwoju układu komunikacyjnego Gminy Raków zapewniają możliwość prawidłowego funkcjonowania wszystkich podsystemów transportowych, w tym również dobrego poprowadzenia przebiegu linii **komunikacji publicznej**, uporządkowania **komunikacji pieszej** oraz **segregacji ruchu pieszego i rowerowego** w kolejnych etapach zadań planistycznych i projektowych.

Zasady kształtowania sieci drogowej

Zaleca się, zgodnie z wymogami normowymi, przyjęcie rezerwy na pasy dróg zależnie od ich klas funkcjonalnych. W wyszczególnieniu podano szerokości pasów regulacyjnych o wielkościach średnich, z uwagi na konieczność rezerw na prowadzenie infrastruktury technicznej towarzyszącej drodze oraz ścieżek rowerowych, chodników dla pieszych – szczególnie przez obszary zabudowane poszczególnych sołectw oraz ewentualnych osłon izolacyjnych. Ze względu na istniejącą zabudowę należy tam gdzie to uzasadnione, dopuścić zachowanie istniejących i utrwalonych w przestrzeni linii zabudowy, pomimo niezachowania wymaganych szerokości. W nawiasach podano minimalnie (ze względu na istniejącą zabudowę) dopuszczalne szerokości rezerw terenowych w planach miejscowych:

- **G (główna):** 1/2 - 25 m;
- **Z (zbiorcza):** 1/2 - 20 m;
- **L (lokalna):** 1/2 - 15 m (min. 12 m);
- **D (dojazdowa):** 1/2 - 15 m (min. 10 m).

Dla projektowania układów transportu pieszego i rowerowego należy przyjąć następujące zasady:

- trasy rowerowe:
 - trasa jednokierunkowa – szerokość zalecana 1,20 m, minimalna 0,80 m,

- trasa dwukierunkowa – szerokość zalecana 2,40 m, minimalna dopuszczalna 1,60 m,
- ciąg pieszo-rowerowy jednokierunkowy (dla rowerzystów) – min. 2,50 m, dwukierunkowy (dla rowerzystów) – minimum 3,50 m;
- chodniki – ciągi piesze:
 - 2,0 m – minimum szerokości ciągu bezpośrednio przy jezdni, wyjątkowo przy modernizacji 1,25 m,
 - 1,5 m – minimum samodzielnego ciągu odsuniętego od jezdni, samodzielnego.

Rozwiązanie problemu parkowania, proponuje się poprzez realizację większej liczby niedużych parkingów rozmieszczonych ekstensywnie – ze względu na możliwości pozyskania terenu i estetykę – w rejonach koncentracji usług.

Według badań socjologicznych z krajów wysoko zmotoryzowanych akceptowalne długości dojeżdżać pieszych od miejsca zaparkowania do celu podróży są następujące:

- dla parkujących w związku z pracą – do 300 m;
- dla parkujących w innych celach – do 200 m;

a w zależności od czasu postoju:

- parkujący 1 godz. - 300 m;
- parkujący 2 do 3 godz. - 450 m;
- parkujący do 8 godz. - 800 m.

Stosując się do tych zasad należy uznać, że jest możliwość dobrego rozwiązania problemu parkowania w gminie. Użytkownicy systemu muszą uznać, że przy wzrastającej wciąż motoryzacji coraz mniej będzie możliwe podróżowanie samochodem „od drzwi do drzwi”.

Konieczne inwestycje komunikacyjne:

- sukcesywne podnoszenie parametrów technicznych istniejących ciągów komunikacyjnych;
- budowa chodników wzdłuż ulic gminnych w szczególności w centralnych odcinkach poszczególnych sołectw, koło szkół i innych obiektów generujących ruch pieszy;
- budowa ścieżek rowerowych.

Główne cele polityki komunikacyjnej gminy skupiają się na:

- zapewnieniu mieszkańcom gminy dogodnej dostępności celów ich podróży i miejsc zamieszkania w akceptowanych standardach podróżowania, przy jednoczesnej minimalizacji transportochłonności układu transportowego;

- eliminacji bądź łagodzeniu uciążliwości funkcjonalnych i środowiskowych powstających w efekcie rozbudowy elementów układu transportowego;
- wykorzystaniu dogodnego położenia gminy w stosunku do układu dróg ponadregionalnych i regionalnych dla aktywizacji gospodarczej przyległych terenów.

Niezbędny zakres działania władz gminy mający na celu realizację przyjętych kierunków zagospodarowania przestrzennego, to:

- współpraca udokumentowana istniejącymi potrzebami transportowymi – z administracją centralną i wojewódzką – odnośnie **przyspieszenia realizacji i modernizacji dróg o charakterze ponadlokalnym**;
- modernizacja układu dróg lokalnych, korekty wybranych przebiegów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- utrzymywanie i **tworzenie nowych rezerw pod rozbudowę lokalnego układu komunikacyjnego** poprzez regulowanie spraw związanych z własnością gruntów;
- zapewnienie możliwości niezbędnych realizacji, poprzez odpowiednią konstrukcję budżetu gminy;
- opracowanie szczegółowej koncepcji układu ścieżek rowerowych służącym mieszkańcom oraz turystom.

7. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

7.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Gmina Raków posiada sprawnie funkcjonujące zbiorowe systemy wodociągowe, których największym mankamentem jest fakt, że obsługują one zaledwie około 50 - 60 % zabudowy na terenie gminy. Podstawowa sieć wodociągowa wymaga zatem dalszej jej rozbudowy, łącznie z systemem nowych obiektów i urządzeń wodociagowych tak aby w przyszłości zapewnić wystarczającą dostępność do zaopatrzenia w wodę większości mieszkańców gminy oraz niezawodność działania całego systemu zaopatrzenia w wodę. Stan techniczny większości obiektów, urządzeń i sieci zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę jest dobry a nawet bardzo dobry, ze względu na oddanie ich do użytkowania w ostatnich latach, dlatego też nie występują istotne ograniczenia w dostarczaniu mieszkańcom gminy objętych tymi systemami dostatecznej ilości wody spełniającej wymogi stawiane wodzie do picia.

Do problemów o zasięgu lokalnym, które należy w pierwszej kolejności wyeliminować zaliczono:

- awaryjność starszej sieci wodociągowej obsługującej Raków i okoliczne sołectwa;
- straty wody w starszej sieci wodociągowej zasilającej Raków (niezlokalizowane nieszczelności przewodów).

Najistotniejszym zagadnieniem wymagającym rozwiązania w najbliższym czasie jest dalsza rozbudowa systemów zaopatrzenia w wodę zgodnie z koncepcją dotyczącą rozbudowy wodociągu „Raków” oraz opracowanie i realizacji koncepcji dotyczącej rozbudowy wodociągu „Ociesęki”. Ponadto istotnym zadaniem zwiększającym niezawodność działania wymienionych wyżej systemów zaopatrzenia w wodę będzie ich połączenie, które w przyszłości da możliwości awaryjnego ich zasilania w wodę, w przypadku sytuacji awaryjnych na jednym z funkcjonujących wodociągów.

Perspektywiczny rozwój systemów wodociagowych będzie realizowany w oparciu o następujące kierunki działań:

- budowa sieci wodociągowej oraz obiektów i urządzeń z nią związanych na terenach nieobjętych dotychczas systemami wodociagowymi;
- rozbudowa sieci wodociągowej na terenach przewidzianych do zainwestowania na bazie istniejących systemów wodociagowych;

- połączenie sieci wodociągowej wodociągów „Raków” i „Ociesęki” umożliwiające ich zasilanie w razie wystąpienia sytuacji awaryjnych na którymś z tych wodociągów.

Zatwierdzone zasoby eksploatowanych ujęć wody usytuowanych na terenie gminy pozwalają na zaopatrzenie w wodę z wodociągów zbiorowych ludności Gminy Raków. Pozwalają również na zaopatrywanie w wodę przylegających do granic gminy sołectw zlokalizowanych w gminach sąsiednich, szczególnie w gminach Daleszyce i Łagów. W związku z tym perspektywiczna polityka gminy powinna uwzględnić następujące warianty:

- rozbudowę istniejących systemów wodociągowych na terenie gminy bez zmiany aktualnego sposobu zasilania miejscowości znajdujących się poza jej granicami;
- rozbudowę istniejących systemów wodociągowych na terenie gminy z możliwością zasilania większej liczby miejscowości znajdujących się poza jej granicami.

Wybór wariantu docelowego będzie uzależniony od szeregu czynników z których najistotniejszymi będą:

- racjonalne gospodarowanie zasobami ujęć wody na terenie gminy, które zapewni utrzymanie ich dotychczasowej wydajności;
- możliwości techniczne i finansowe dalszego rozbudowywania systemów wodociągowych;
- zapotrzebowanie na wodę w miejscowościach zlokalizowanych na terenie gmin sąsiednich.

Ponadto polityka gminy powinna zmierzać do zwiększenia niezawodności funkcjonowania systemów wodociągowych, co wymaga:

- renowacji lub przebudowy niektórych sieci wodociągowych;
- wykonywania przeglądów i bieżących remontów pozwalających na utrzymanie ujęć, urządzeń i sieci w zadowalającym stanie technicznym.

7.2. ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW

Podstawowym kierunkiem działań powinno być sukcesywne likwidowanie dużej dysproporcji pomiędzy zasięgiem terenów objętych zbiorowymi systemami wodociągowymi a zasięgiem terenów objętych zbiorowymi systemami odprowadzania i oczyszczania ścieków.

Gmina Raków prowadzi intensywne działania zmierzające w kierunku rozbudowy systemów zaopatrzenia w wodę mieszkańców. Może to spowodować przez jakiś czas dalsze zwiększenie wymienionej na wstępie dysproporcji. Dlatego równolegle,

koniecznym będzie podjęcie intensywnych działań w kierunku uporządkowania gospodarki ściekowej na terenie gminy. Głównym problemem w realizacji tych działań będą na pewno niewystarczające środki finansowe.

Gmina posiada koncepcję budowy kanalizacji sanitarnej i lokalizacji oczyszczalni ścieków opracowaną w ramach koncepcji programowej w tym zakresie obejmującej gminy położone w zlewni rzek Czarnej Staszowskiej i Wschodniej. Uwzględnia ona już funkcjonujące na jej terenie systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz przewiduje ich rozbudowę i budowę nowych w oparciu o już istniejące oczyszczalnie ścieków w Rakowie i Chańczy oraz o projektowane oczyszczalnie ścieków w Bardzie, Jamnie, Korzennie, Kozielu, Nowej Hucie, Rakówce i Smykowie.

Tereny o nielicznej i rozproszonej zabudowie, których włączenie do zbiorowych systemów kanalizacyjnych wymaga budowy długich odgałęzień lub przepompowni ścieków powinny być wyposażone w lokalne lub indywidualne oczyszczalnie ścieków.

Uporządkowanie gospodarki ściekowej gminy będzie procesem długotrwałym i wymagającym dużych nakładów finansowych. Dlatego proponuje się następującą kolejność działań (priorytety):

- rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej w sołectwach objętych systemami odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz pełne wykorzystanie mocy przerobowych oczyszczalni w Rakowie i Chańczy;
- realizacja docelowej koncepcji systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków w pozostałych sołectwach gminy uwzględniająca aspekty ekonomiczne, w szczególności aspekt poniesionych nakładów inwestycyjnych do potencjalnych korzyści w zakresie całości zagadnień dotyczących prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej.

Niedoinwestowanie systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków jest czynnikiem obniżającym standard życia mieszkańców oraz ograniczającym zgodny z zasadami ochrony środowiska zrównoważony rozwój gminy. Dlatego polityka gminy zakłada sukcesywny rozwój systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków bytowo-gospodarczych na terenach najintensywniej zabudowanych.

Planowane systemy kanalizacyjne powinny:

- umożliwiać odprowadzanie jak największych ilości ścieków socjalno-bytowych do projektowanych oczyszczalni;
- być przystosowane do etapowej realizacji, o średnicach kolektorów uwzględniających zasięg docelowy;
- być szczelne, ograniczające do minimum dopływ wód infiltracyjnych;
- być wyposażone w punkty zlewne;

- być uzasadnione ekologicznie (ochrona ujęć wody) oraz ekonomicznie (intensywność zabudowy, szkoły, obiekty użyteczności publicznej, możliwość grawitacyjnego odprowadzania ścieków).

Projektowane oczyszczalnie powinny zapewnić:

- wysoką efektywność oczyszczania, pozwalającą na odprowadzanie ścieków do rzeki o docelowej I klasie czystości wody;
- niezawodność eksploatacyjną;
- małą uciążliwość dla otoczenia;
- prawidłową gospodarkę osadami ściekowymi.

Na terenach o rozproszonej zabudowie polityka gminy powinna zmierzać do uporządkowania gospodarki ściekowej poprzez likwidację przelewowych lub nieszczelnych szamb i gnojowników. Ponadto gmina powinna stworzyć system wspomagania mieszkańców budujących grupowe lub indywidualne oczyszczalnie oraz zorganizować punkt informacyjno-konsultacyjny dysponujący projektami przyzagrodowych oczyszczalni oraz adresami wiarygodnych firm projektowo-wykonawczych. W rejonach gdzie nie przewiduje się budowy zbiorowych systemów kanalizacji sanitarnej dla projektowanej zabudowy należy wprowadzić obowiązek wyposażania obiektów w grupowe lub indywidualne urządzenia do oczyszczania ścieków. Oczyszczalnie te powinny być wykonywane równocześnie z realizacją zabudowań.

7.3. GOSPODARKA ODPADAMI

Głównymi kierunkami w zakresie rozwiązania problemu zbierania, składowania i utylizacji odpadów będą:

- wdrożenie i konsekwentna realizacja programu segregacji odpadów komunalnych w miejscach ich powstawania (zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa, obiekty użyteczności publicznej, obiekty usługowe i drobnej wytwórczości, zlokalizowane w obrębie zabudowy mieszkaniowej);
- systematyczny odbiór i wywożenie posegregowanych śmieci na składowiska odpadów zlokalizowane poza granicami gminy; w chwili obecnej oraz w przyszłości nie przewiduje się lokalizacji na terenie gminy lokalnego składowiska odpadów;
- sukcesywna likwidacja dzikich wysypisk śmieci na terenie gminy;
- stała kontrola sposobu składowania oraz wywozu z terenu gminy odpadów przemysłowych powstających w wyniku działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy.

Głównym zadaniem w tym zakresie będzie wdrożenie systemu segregacji odpadów komunalnych w miejscach ich powstawania. Wymaga to w pierwszej fazie przeprowadzenia działań edukacyjnych, których celem będzie wskazanie zalet jego wprowadzenia i realizacji wśród społeczności lokalnej. Działania techniczne w tym zakresie spoczywać będą na instytucji, która zajmuje się okresowym wywożeniem odpadów z terenu gminy. Gmina wspierać będzie te działania od strony organizacyjnej w zakresie informowania mieszkańców o terminach odbioru odpadów, sposobach ich segregacji oraz kontrolować je w zakresie ustalania poziomu kosztów ich wywozu. Pozostałymi działaniami organizowanymi przez gminę będą: sukcesywna likwidacja dzikich wysypisk na terenie gminy oraz okresowe zbiórki odpadów wielkogabarytowych i odpadów niebezpiecznych. Duży nacisk zostanie położony również na stałą kontrolę sposobu składowania oraz wywozu z terenu gminy odpadów przemysłowych. Działania w tym zakresie będą miały istotne znaczenie dla utrzymania i podnoszenia atrakcyjności inwestycyjnej gminy, zarówno związanej z budownictwem mieszkaniowym, jak i działalnością gospodarczą, a także podnoszenia atrakcyjności turystycznej.

7.4. ZAOPATRZENIE W GAZ

Kierunki rozwoju tego systemu będą zależne od doprowadzenia do terenu gminy gazu sieciami gazowymi wysokoprężnymi i ewentualnego wyposażenia obszaru gminy w sieci gazowe średnio i niskoprężne doprowadzające gaz bezpośrednio do jego odbiorców.

W chwili obecnej nie można określić kiedy tego typu działania zostaną podjęte.

7.5. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

Rozwój systemu zaopatrzenia w energię elektryczną Gminy Raków będzie zmierzał w kierunku:

- zapewnienia wszystkim mieszkańcom gminy i pozostałym odbiorcom niezawodnych dostaw mocy i energii elektrycznej o wymaganym standardzie;
- zaspokojenia przyszłych potrzeb, wynikających z rzeczywistego rozwoju przestrzennego gminy i jej aktywizacji gospodarczej;
- minimalizacji kosztów ponoszonych przez gminę na oświetlenie miejsc publicznych, ulic, placów i dróg znajdujących się na terenie gminy i stanowiących mienie komunalne;
- ograniczenia niekorzystnego wpływu elektroenergetycznych linii napowietrznych na atrakcyjność krajobrazu.

Obszary o przewidywanym intensywnym, a nawet skokowym wzroście zapotrzebowania na dostawy mocy i energii elektrycznej to obszary rozwoju:

- specjalistycznej działalności usługowej produkcyjnej i gospodarczej – obszary **U1, P**;
- układu osadniczego – obszary **MN, MU3, MW, UT1, UT2**;
- centrum usługowego sołectwa Raków – obszar **MU1** i centrum sołectwa Dębno – obszar **MU2**.

Analogiczny, duży wzrost zapotrzebowania na dostawy mocy i energii elektrycznej wystąpi w przypadku realizacji pojedynczych, energochłonnych inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej.

Bardziej równomiernego przyrostu zapotrzebowania na dostawy mocy i energii elektrycznej oczekiwać należy na pozostałych obszarach gminy, w miarę wzrostu zainwestowania.

Głównym zadaniem w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną jest zwiększenie niezawodności dostaw mocy i energii elektrycznej o wymaganym standardzie, obecnym i przyszłym odbiorcom energii, które zostanie osiągnięte poprzez:

- sukcesywną rozbudowę i modernizację sieci elektroenergetycznej średniego napięcia i niskiego napięcia w celu tworzenia pętlowych i pierścieniowych układów zasilania oraz budowę stacji transformatorowych ŚN/nn;
- wyznaczenie w planach miejscowych rezerw terenu na powyższe cele:
 - w postaci pasów wolnych od zabudowy dla linii napowietrznych 15 kV i odgałęzień od tych linii,
 - wyznaczenie rezerw terenu dla nowych stacji transformatorowych ŚN/nn i dróg dojazdowych do tych stacji.

Wzdłuż istniejącej linii wysokiego napięcia 220 kV wymaga się zachowania wolnego od zabudowy pasa terenu o szerokości 40 m.

Ograniczenie niekorzystnego wpływu napowietrznych linii elektroenergetycznych na walory krajobrazowe i estetyczne zostanie osiągnięte w rezultacie:

- projektowania oraz realizacji na tych terenach nowych linii średniego i niskiego napięcia wyłącznie w wykonaniu kablowym;
- wymiany istniejących napowietrznych stacji transformatorowych ŚN/nn na stacje wnetrzowe oraz projektowania na tych terenach nowych stacji transformatorowych ŚN/nn wyłącznie w wykonaniu wnetrzowym;
- uwzględnienia w planach miejscowych rezerw terenu na wymienione cele.

7.6. TELEKOMUNIKACJA

Głównym kierunkiem rozwoju systemów telekomunikacji będzie osiągnięcie – we wszystkich sołectwach gminy – ogólnopolskich standardów gęstości abonentów telefonii przewodowej, wyższych od standardów dla terenów wiejskich, a w dalszej perspektywie – znaczące zbliżenie się do standardów europejskich, zarówno pod względem gęstości abonentów jak i jakości transmisji.

Uzyskanie na obszarze całej gminy ogólnopolskich standardów jakości i dostępu do sieci telekomunikacyjnej, a w dalszej perspektywie europejskich, nastąpi poprzez kontynuację dotychczasowych działań, zmierzających do poprawy poziomu usług telekomunikacyjnych i polegających na modernizacji i rozbudowie sieci i urządzeń telekomunikacji przewodowej i bezprzewodowej.

8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I GOSPODARKI GRUNTAMI

8.1. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Głównym kierunkiem w tej dziedzinie będzie podniesienie standardów wyposażenia gminy w podstawowe usługi publiczne, rozbudowa systemu infrastruktury społecznej w dostosowaniu do nowych potrzeb związanych z zachodzącymi zmianami społecznymi oraz zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do świadczonych w tym zakresie usług.

Działania jakie podejmować powinna gmina koncentrować się będą w następujących sferach:

- oświaty i wychowania;
- kultury;
- ochrony zdrowia i pomocy społecznej;
- rozwoju kultury fizycznej i sportu.

Oświata i wychowanie

Głównym kierunkiem zadań w tym zakresie będzie wykształcenie społeczeństwa na ludzi otwartych, przygotowanych do samodzielnego funkcjonowania, zaradnych, posiadających wszechstronne co najmniej ogólne wykształcenie, zwiększające szansę na znalezienie w przyszłości zatrudnienia lub bycia pracodawcą.

Realizacja powyższych celów wymaga m.in.:

- utrzymania szkół podstawowych na terenie gminy i gimnazjum w Rakowie;
- dostosowania istniejącej bazy oświatowej do nowych potrzeb wynikających ze zmian w systemie oświaty;
- zapewnienia kadrze nauczycielskiej możliwości stałego dokształcania się;
- zapewnienia dostępności transportowej szkół (m.in. przez organizowanie dojazdów);
- stałej modernizacji i uzupełniania wyposażania szkół w nowoczesny sprzęt dydaktyczny;
- organizowania jak najbardziej zróżnicowanych zajęć pozalekcyjnych, ponadprogramowych pozwalających na rozwijanie zainteresowań uczniów;
- likwidacji dysproporcji w zakresie bazy dydaktycznej w poszczególnych szkołach;
- tworzenia w oparciu o bazę szkolną zajęć (kursów) ogólnie dostępnych, mających na celu zapewnienie możliwości stałego podnoszenia poziomu wykształcenia całej społeczności gminy;

- stworzenia programu modernizacji obiektów oświatowych pozwalającego na adaptację obiektów do potrzeb wynikających ze zmieniających się uwarunkowań demograficznych;
- stworzenia systemu pomocy dla młodzieży uzdolnionej umożliwiającego podjęcie studiów na wyższych uczelniach.

Dostępność do dóbr kultury

Głównym kierunkiem zadań w tym zakresie będzie zapewnienie mieszkańcom dostępu do szeroko pojętych zasobów kultury. Wśród działań, które podjąć powinna gmina w tym zakresie pierwszoplanowe znaczenie mają:

- upowszechnianie kultury w sposób umożliwiający dostęp wszystkim mieszkańcom gminy (Internet, multimedia);
- prowadzenie bibliotek – pożądanym poziomem jest ilość 3 - 4 woluminów/mieszkańca;
- nawiązywanie kontaktów i współpraca ze stowarzyszeniami społeczno-kulturalnymi;
- popularyzacja imprez kulturalnych;
- współpraca z instytucjami kulturalnymi (teatrami, chórami, orkiestrami, zespołami szkolnymi itp.) z poza gminy;
- wypracowywanie (głównie wśród młodzieży szkolnej) potrzeby rozwijania swoich zainteresowań kulturalnych;
- stałe uzupełnianie księgozbiorów szkolnych o nowe pozycje z literatury popularnonaukowej, wiedzy o świecie, nowoczesnej techniki, wydawnictw albumowych, literatury klasycznej;
- organizowanie różnorodnych konkursów szkolnych i międzyszkolnych zarówno z zakresu tzw. wiedzy szkolnej jak i bardziej ogólnej.

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Głównym kierunkiem zadań w tym zakresie będzie stała poprawa jakości dostępności usług z zakresu służby zdrowia i pomocy społecznej, stworzenie warunków do czynnego włączenia się w życie gminy osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, osób o najniższych dochodach.

Standard proponowanych obecnie usług w tym zakresie powoduje, że dla realizacji powyższego celu działania gminy skupiać się będą głównie na tym by:

- docelowo zwiększyć ilość personelu medycznego w ośrodkach zdrowia;
- zapewnić opiekę zdrowotną w szkołach i przedszkolach poprzez zorganizowanie gabinetów lekarskich lub przynajmniej opieki pielęgniarskiej;

- rozwijać instytucję lekarza domowego;
- zmodernizować obiekty zdrowia w celu wyeliminowania barier architektonicznych utrudniających swobodne poruszanie się – zarówno pacjentom jak i personelowi oraz osobom niepełnosprawnym;
- zapewnić pomoc socjalną dla najuboższych;
- propagować tzw. zdrowy styl życia;
- aktywizować bezrobotnych, organizować szkolenia i kursy pozwalające im na naukę poszukiwanych obecnie zawodów;
- uruchomić małe domy pomocy społecznej, generujące równocześnie nowe miejsca pracy;
- współpracować z organizacjami pozarządowymi.

Kultura fizyczna i sport

Głównym kierunkiem zadań w tym zakresie będzie zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu do urządzeń i obiektów sportowych, możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu, a przez to poprawę stanu zdrowia mieszkańców.

Dla realizacji powyższego celu gmina powinna:

- współpracować z klubami sportowymi;
- propagować działania na rzecz promocji kultury fizycznej i sportu;
- organizować ogólnodostępne (masowe) imprezy sportowe;
- wyposażać poszczególne sołectw w obiekty sportowe (sale gimnastycznej, boiska, korty);
- dofinansowywać zajęcia sportowe dla mieszkańców gminy organizowane w szkołach poza godzinami lekcyjnymi,
- organizować współzawodnictwo sportowe pomiędzy szkołami (sołectwami);
- wytyczyć i wybudować ścieżki rowerowe (o różnym stopniu trudności);
- promować rozwój tanich dyscyplin sportowych (tenis stołowy, siatkówka, koszykówka itp.).

8.2. GOSPODARKA GRUNTAMI

Głównym kierunkiem działań w zakresie gospodarki gruntami powinno być stworzenie warunków do prowadzenia aktywnej polityki gminy w tym zakresie. Może to zostać osiągnięte tylko poprzez zwiększenie zasobu gruntów komunalnych. W głównej mierze należy zwrócić uwagę na możliwości pozyskiwania gruntów z zasobów Skarbu Państwa co nie jest obarczone dużymi nakładami finansowymi.

Następnym z kolei działaniem powinno być skupywanie terenów od właścicieli prywatnych na obszarach gdzie przewiduje się realizację inwestycji publicznych o istotnym znaczeniu dla funkcjonowania gminy. Ponadto realizacja tej polityki wymaga:

- określenia zasad dysponowania terenami mienia komunalnego, w tym zasad kontroli i egzekucji terminowości opłat za korzystanie z mienia gminnego;
- aktywnej realizacji wtórnych podziałów geodezyjnych lub scaleń w terenach wyznaczonych w planach miejscowych;
- podjęcia działań organizacyjnych służących sprawnemu pozyskiwaniu gruntów przez gminę;
- określenia przy przetargach, a następnie egzekwowania zgodnego z przeznaczeniem zagospodarowania i wykorzystywania nieruchomości komunalnych;
- różnicowania warunków finansowych korzystania z gruntów już zainwestowanych w celu wprowadzenia pożądaných zmian w istniejącym zagospodarowaniu terenu.

9. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO

Wśród inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wymienionych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, na terenie Gminy Raków realizowana jest obwodnica Rakowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 764. Inne działania gminy w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym dotyczyć będą poprawy stanu funkcjonowania systemu transportowego na terenie gminy, głównie w zakresie poprawy stanu technicznego dróg wojewódzkich wymagających modernizacji i przebudowy dla uzyskania jednorodnych ciągów na parametrach G.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym na terenie gminy będą w najbliższych latach koncentrować się głównie na wyrównywaniu dysproporcji pomiędzy stanem zaopatrzenia w wodę a stanem odprowadzania i oczyszczania ścieków. W pierwszej kolejności należy wymienić budowę nowych systemów kanalizacji sanitarnej postępującą za sukcesywną rozbudową systemów zaopatrzenia w wodę.

Inne działania gminy w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym dotyczyć będą poprawy stanu funkcjonowania systemu transportowego na terenie gminy, głównie w zakresie poprawy stanu technicznego dróg gminnych (w tym przede wszystkim tych które zaliczone są do dróg publicznych) oraz poprawy bezpieczeństwa na tych drogach (chodniki, oświetlenie itp.).

Pozostałe działania gminnych władz samorządowych w dziedzinach za które są one odpowiedzialne, podejmowane będą zgodnie ze Strategią Rozwoju Gminy, stosownie do posiadanych środków budżetowych, oraz środków pozyskiwanych z innych źródeł finansowania.

10. OBSZARY, NA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI

10.1. PLANY MIEJSCOWE

W studium nie wskazuje się obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych.

Nie określa się również obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości; w przypadku ich podjęcia z inicjatywy właścicieli i użytkowników wieczystych nieruchomości – na warunkach określonych w przepisach odrębnych – należy odpowiednio uwzględnić szczegółowe warunki zagospodarowania określone w ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych terenów.

Realizacja polityki przestrzennej gminy odbywać się będzie poprzez opracowywanie i realizację zmian planów miejscowych, opracowywanie i realizację studiów, koncepcji i programów, a także poprzez inne działania władz gminy na rzecz aktywizacji gospodarczej i promocji gminy, gospodarowania mieniem komunalnym itp. Gmina Raków jest w całości objęta obowiązującym planem miejscowym. Polityka władz gminy w tym zakresie ukierunkowana więc będzie na ewentualne ich zmiany stosownie do zaobserwowanych potrzeb wynikających z potrzeb rozwoju przestrzennego gminy.

Na mocy art. 14, ust. 7 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2003 roku, Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami) plan miejscowy sporządza się obowiązkowo, jeżeli wymagają tego przepisy odrębne.

Na terenie Gminy Raków, zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 roku *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (Dz. U. z 1995 roku, Nr 16, poz. 78) obowiązek ten dotyczy wszystkich dotychczasowych terenów rolnych i leśnych, dla których w niniejszym studium wskazano inny kierunek zagospodarowania przestrzennego niż rolny lub leśny, a które dotychczas nie uzyskały zgody na zmianę przeznaczenia na cele

nierolnicze i nieleśne w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego. Tereny takie występują we wszystkich sołectwach gminy.

Zgodnie z art. 44, ust. 1 ustawy *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, do planu miejscowego wprowadza się ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa w zakresie lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Na terenie Gminy Raków inwestycją taką jest realizacja obwodnicy Rakowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 764.

Zakłada się, że w Studium zostały wyznaczone nowe tereny budowlane zaspokajające na długi okres – kierunkowo potrzeby rozwoju przestrzennego gminy. W związku z powyższym przyjmuje się za możliwe etapowe uruchamianie terenów przewidzianych w Studium do zabudowy – w zależności od zgłaszanych potrzeb inwestycyjnych oraz możliwości wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną i obsługę komunikacyjną. Minimalny zakres merytoryczny planów będzie obejmował:

- podstawowe przeznaczenie terenów oraz zasady i warunki lokalizacji użytkowania dopuszczalnego;
- zasady i warunki pierwotnych i wtórnych podziałów geodezyjnych, minimalnej wielkości działek zgodnie z zapisami Studium. Minimalne wielkości działek nie obowiązują w przypadku dokonywania podziałów pod drogi, place, obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, podziałów mających na celu powiększenie działek macierzystych;
- wskaźnika minimalnej wielkości powierzchni biologicznie czynnej zgodnie z zapisami Studium;
- zasad kształtowania architektury i zagospodarowania terenu;
- rzutu bryły budynku, jego proporcji;
- kolorystyki obiektów;
- szczególne warunki zagospodarowania terenów wynikające z potrzeb ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego, zasobów wodnych i zdrowia ludzi, w tym przed promieniowaniem jonizującym, prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody oraz ochrony gruntów rolnych i leśnych;
- zasady ochrony i kształtowania powiązań widokowych, w tym: osie widokowe, ciągi widokowe, dominanty krajobrazowe, płaszczyzny ekspozycji;
- zasady kształtowania przestrzeni publicznych;
- zasady ochrony obiektów i terenów o wysokich wartościach kulturowych wymagających zachowania i objęcia ochroną;
- zasady kształtowania lokalnego układu komunikacyjnego i jego powiązania z układem zewnętrznym;

- minimalnej ilości miejsc parkingowych dla nowo realizowanych obiektów; podane w Studium wartości mogą zostać zweryfikowane w planie miejscowym w wyniku uwzględnienia specyfiki miejsca i inwestycji, której bezpośrednio dotyczą;
- zasady wyposażenia w infrastrukturę techniczną;
- wymagania w zakresie przeciwpożarowego zaopatrzenia wodnego;
- wymagania w zakresie umożliwienia administratorom cieków oraz sztabom kryzysowym dostępu do koryt cieków wodnych w celu prowadzenia robót remontowych, konserwacyjnych oraz umożliwiających prowadzenie akcji przeciwpowodziowych;
- wysokość tzw. renty planistycznej, tzn. opłaty pobieranej w trybie art. 36, ust. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2003 roku, Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami) z tytułu wzrostu wartości nieruchomości w związku z uchwaleniem lub zmianą planu miejscowego.

W granicach nowych terenów budowlanych wyznaczonych w studium znajdują się liczne grunty rolne, na których wskutek zaniechania użytkowania rolniczego nastąpiła spontaniczna sukcesja roślinności drzewiastej. Zabudowa na tych gruntach powinna być wkomponowana w istniejące zadrzewienia przy maksymalnym zachowaniu drzewostanu. W miarę potrzeby szczegółowe zasady wkomponowania zabudowy w zadrzewienia będą formułowane w ustaleniach planów miejscowych.

10.2. DOPUSZCZALNY ZAKRES ZMIAN W PLANACH MIEJSCOWYCH

Przy sporządzaniu planów miejscowych oraz ich zmian należy korzystać z dokumentów zmiany studium, w szczególności jego ustaleń tekstowych i graficznych dla zapewnienia **zgodności rozwiązań i ustaleń zmian planów miejscowych z kierunkami i polityką przestrzenną określoną w studium.**

Dopuszcza się, jako zgodne z ustaleniami studium zmiany zasięgu przestrzennego terenów określających kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz zmiany w zakresie ustaleń dla poszczególnych terenów w planach miejscowych w stosunku do ustaleń studium, pod warunkiem zachowania zgodności z określonymi w niniejszym studium celami rozwoju, w następujących sytuacjach:

- dostosowania do istniejących podziałów nieruchomości lub do zasad podziału nieruchomości określonych planach miejscowych;
- dostosowania do przyjętych w niniejszej zmianie studium ustaleń w zakresie kształtowania układu urbanistycznego lub w zakresie standardów urbanistycznych;

- konieczności lokalizacji infrastruktury technicznej, oraz lokalizacji dróg publicznych i gminnych niebędących drogami publicznymi;
- konieczności realizacji inwestycji celu publicznego;
- konieczności dostosowania granic poszczególnych terenów do istniejącej rzeźby terenu – dopuszcza się korektę zasięgu terenów wyznaczonych w studium o nie więcej niż 50 m;
- wyznaczenie w obrębie poszczególnych kategorii terenów obszarów o funkcji jednorodnej (np. wyznaczenie w terenach MU wyłącznie terenów usługowych lub wyłącznie terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej);
- konieczności dostosowania granic poszczególnych terenów ustalonych w studium do zmian w przepisach odrębnych;
- przebudowy i rozbudowy istniejącej zabudowy oraz dobudowy zabudowy gospodarczej i garaży w przypadkach, gdy nie ma możliwości zachowania ustaleń dla poszczególnych typów terenów z przyczyn technicznych;
- stosowania nowatorskich rozwiązań o wysokich walorach estetycznych, harmonijnie wpisanych w otoczenie jednakże bez zwiększania dopuszczalnej wysokości zabudowy;
- konieczności dostosowania do zasad kształtowania zabudowy ustalonych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków przez właściwy organ nadzoru konserwatorskiego;
- dostosowania granic cmentarzy do wyników badań przydatności terenu przeprowadzonych zgodnie z wymogami przepisów odrębnych;
- dostosowania dopuszczalnego użytkowania terenu do stwierdzonego faktycznego zasięgu ponadnormatywnych uciążliwości tras komunikacyjnych;
- dostosowania dopuszczalnego użytkowania terenu do ustaleń dokumentacji geologiczno-inżynierskiej opracowanej zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

Ponadto:

- we wszystkich terenach poza terenami lasów oraz poza terenami zidentyfikowanych siedlisk przyrodniczych wymagających ochrony na podstawie przepisów odrębnych, dopuszcza się, jako zgodne z ustaleniami studium wyznaczenie w planach miejscowych niewyznaczonych w studium sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
- we wszystkich terenach dopuszcza się, jako zgodne z ustaleniami studium wyznaczenie w planach miejscowych niewyznaczonych w studium dróg

publicznych i wewnętrznych oraz ciągów pieszo-jezdnych, poza obszarami stanowiącymi siedliska chronionych gatunków fauny i flory ;

- we wszystkich terenach utrzymuje się istniejącą zabudowę z możliwością jej remontów i przebudowy. Rozbudowę oraz budowę nowej zabudowy dopuszcza się pod warunkiem zgodności z ustaleniami określonymi dla poszczególnych terenów w ramach określonych kierunków rozwoju;
- we wszystkich terenach dopuszcza się, jako zgodne z ustaleniami studium wprowadzanie ograniczeń dotyczących zasad kształtowania zabudowy oraz wskaźników urbanistycznych mających na celu zachowanie jednorodności danego układu przestrzennego;
- dopuszcza się, jako zgodną z ustaleniami studium aktualizację spisu obiektów przeznaczonych do ujęcia w ewidencji zabytków (w trybie określonym w przepisach szczególnych bez konieczności zmiany studium);
- dopuszcza się, jako zgodne z ustaleniami studium zmiany przebiegu tras komunikacyjnych i ich klas funkcjonalnych, poza obszarami stanowiącymi siedliska chronionych gatunków fauny i flory;
- we wszystkich terenach, w których dopuszcza się lokalizację zabudowy mieszkaniowej dopuszcza się, jako zgodne z ustaleniami studium lokalizowanie budynków mieszkań socjalnych.

11. OBSZARY ROZMIESZCZENIA WIELKOPOWIERZCHNIOWYCH OBIEKTÓW HANDLOWYCH

Na obszarze Gminy Raków nie wyznacza się terenów pod lokalizację wielkopowierzchniowych obiektów handlowych.

12. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

Na podstawie analizy stanu istniejącego zagospodarowania przestrzennego oraz biorąc pod uwagę zamierzenia i aspiracje samorządu gminy wskazuje się następujące, wyodrębnione na rysunku studium, obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji:

Obszar „**Rehabilitacji centrum Rakowa**” – obejmujący tereny położone w centrum Rakowa, w tym w szczególności objęte strefą ochrony konserwatorskiej historycznego centrum Rakowa. Przekształcenia zagospodarowania przestrzennego tego obszaru będą zmierzać w kierunku zwiększenia jakości przestrzeni terenu będącego wizytówką gminy przy uwzględnieniu wymogów ochrony dziedzictwa kulturowego tego obszaru. Działania na rzecz rehabilitacji tego obszaru polegać będą na:

- wdrożeniu planu rehabilitacji (rewitalizacji) uwzględniającego co najmniej:
 - walory kulturowe obszaru i zasady jego ochrony,
 - walory architektoniczne i wytyczne w tym zakresie,
 - możliwości kształtowania przestrzeni publicznych o wysokiej jakości estetycznej pod względem nawierzchni placów publicznych, obiektów małej architektury i wnętrz urbanistycznych;
- wykreowaniu przestrzeni publicznych;
- przebudowie i poprawie uzbrojeniu terenu w zakresie systemów infrastruktury technicznej;
- umożliwieniu poprzez ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego możliwości realizacji obiektów działalności usługowej służących ożywieniu przestrzeni rynku i jego okolic w zakresie spędzania wolnego czasu przez mieszkańców gminy i przyjezdnych.

Obszar „**Rekultywacji terenów poeksploatacyjnych**” – obejmujący tereny zakończonej eksploatacji piasku w północnej części sołectwa Wólka Pokłonna. Przekształcenia zagospodarowania przestrzennego tego obszaru będą zmierzać do likwidacji niekorzystnych skutków powstałych w wyniku prowadzonej eksploatacji piasku oraz przywrócenia w miarę możliwości tego obszaru do stanu pierwotnego. Działania na rzecz restrukturyzacji i rekultywacji obszaru polegać będą na:

- stopniowym przywracaniu obszaru do stanu pierwotnego;

- umożliwieniu poprzez ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zmiany sposobu użytkowania terenu z ewentualną możliwością wykorzystania go na cele rekreacyjne.

13. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na rysunku Studium wyznaczono strefę zagrożenia powodzią – wyznaczoną na podstawie rozporządzenia wojewody kieleckiego z dnia 21 grudnia 1992 roku w sprawie określenia nieobwałowanych obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi uszczegółowioną na podstawie analizy ukształtowania powierzchni terenu w dolinach rzecznych z uwzględnieniem zakoli, przewężeń, mostów i przepustów oraz innych przeszkód, jakie napotyka płynąca woda. W zasięgu bezpośredniego zagrożenia powodziowego znajdują się stosunkowo nieliczne zabudowania mieszkalne w Pułaczowie, w centrum Barda a ponadto w Jamnie, Smykowie i w Korzennie. Poza tym w terenach zalewowych znajdują się głównie łąki, zadrzewienia i lasy a także pewna ilość stawów rybnych.

Studium nie wprowadza nowej zabudowy na terenach narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, a dla przypadków remontów, przebudowy, bądź rozbudowy istniejących obiektów wskazuje, że działalność inwestycyjna winna być prowadzona ze świadomością możliwości wystąpienia zagrożenia. Ponadto obecni użytkownicy oraz inwestorzy winni podjąć działania (m. in. w zakresie konstrukcji i formy obiektów), zmierzające do zredukowania ewentualnych strat materialnych i niematerialnych.

Na rysunku Studium wyznaczono strefy potencjalnego zagrożenia ruchami osuwiskowymi, na których wprowadza się zakaz lokalizacji nowej zabudowy.

14. OBSZARY I TERENY GÓRNICZE, UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN

Na obszarze Gminy Raków nie ma terenów i obszarów górniczych.

Dotychczas na terenie gminy rozpoznano i udokumentowano jedynie trzy złoża piasków: „Dębno” (ID 1310); „Chańcza” (ID 1329) oraz „Rembów” (ID 5573). Dwa pierwsze z tych złóż zostały skreślone z bilansu zasobów. A zatem tylko złożo „Rembów” ma pewne znaczenie gospodarcze. Ponadto w gminie znajdują się dwa perspektywiczne złoża piasków przydatnych dla budownictwa: „Raków” i „Pagowiec”.

„W Ociesękach znajduje się obszar występowania glin zwietrzelinowych wytworzonych z łupków kambryjskich. Gliny te zawierają okruchy zwięzłych łupków i piaskowców i w związku z tym jedynie niewielkie płyty tego surowca posiadają jakość odpowiednią dla produkcji ceramiki budowlanej. Mało prawdopodobne jest zatem udokumentowanie złoża surowca ilastego w ilości wystarczającej dla podjęcia eksploatacji na skalę przemysłową.

15. POTENCJALNE OBSZARY OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA I TERENY ZAMKNIĘTE

15.1. OBSZARY OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA

Na podstawie analizy istniejącego zainwestowania oraz w związku z realizacją przyjętych kierunków zagospodarowania przestrzennego przewiduje się, że (jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, z analizy porealizacyjnej albo z przeglądu ekologicznego wyniknie, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem obiektu), następujące istniejące i planowane obiekty na terenie Gminy Raków mogą wymagać ustanowienia obszarów ograniczonego użytkowania:

- istniejąca napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 220 kV wraz ze strefą techniczną;
- obwodnica Rakowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 764.

15.2. TERENY ZAMKNIĘTE

Na terenie Gminy Raków brak jest terenów zamkniętych określonych w przepisach odrębnych.

16. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ, SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM

Niniejszy dokument jest formalnie drugą edycją **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Raków**. Obowiązek sporządzenia i uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wynika z ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami).

Niniejsze opracowanie stanowi realizację Uchwały Nr XLIII/242/2010 z dnia 28 czerwca 2010 roku Rada Gminy Raków w sprawie przystąpienia do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Zmiana Studium otrzymuje treść i formę, a także zakres nowego dokumentu, spełniającego wymagania:

- ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku (Dz. U. Nr 80, poz. 717 z późniejszymi zmianami);
- rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zapis ustaleń nowej edycji Studium podporządkowany został priorytetowi tworzenia regulacji odnoszących się stricte do problematyki zagospodarowania przestrzennego, ograniczając do niezbędnych ustalenia o charakterze operacyjnym, których miejscem jest Strategia Rozwoju Gminy, wynikające z niej programowe działania oraz inne dokumenty polityk sektorowych.

Wzmocnienie roli Studium, jako niezbędnego dokumentu planistycznego w procesie tworzenia aktów prawa miejscowego, skutkuje koniecznością określenia w Studium kierunków zmian przeznaczenia terenów, ustaleniem wytycznych do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz zasadą, że w wypadku sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego projekt tego planu musi być zgodny ze Studium.

Weryfikacja dotychczasowej polityki przestrzennej samorządu wywołana została szeregiem innych uwarunkowań, m.in.:

- koniecznością uwzględnienia w dokumentach planistycznych przepisów nowelizowanych ustaw powiązanych z zagospodarowaniem przestrzennym, a w szczególności: ustawy o gospodarce nieruchomościami, ustaw dotyczących środowiska: prawo ochrony środowiska, ustawa o ochronie przyrody, ustawa

o udostępnianiu informacji o środowisku udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko itp.;

- wejściem w obieg prawny dokumentów, których ustalenia winny być uwzględnione w studium lub wiążące przy jego sporządzaniu (m.in. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, Strategia Rozwoju Województwa, Strategia Rozwoju Powiatu);
- przyjęcie Strategii Rozwoju Gminy oraz innych dokumentów i programów, wymagających koordynacji działań dla osiągnięcia założonych celów.

Kształt niniejszego dokumentu został zdeterminowany:

- rozstrzygnięciami organu sporządzającego Studium w sprawie przyjęcia nowych wniosków, złożonych na zawiadomienie o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego;
- faktem funkcjonowania w obiegu prawnym obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego gminy co miało zasadniczy wpływ na przyjęte w studium rozwiązania przestrzenne.

Rozstrzygnięć dotyczących kształtowania i rozwoju polityki przestrzennej w niniejszym Studium dokonano przy uwzględnieniu zasad określonych w art. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przyjmując ład przestrzenny i zrównoważony rozwój jako podstawę tych działań, respektowaniu zasad konstytucyjnych, w tym ochrony własności, zasady proporcjonalności.

Do zmiany Studium złożono 378 wniosków dotyczących 679 działek. Wobec powyższych postulatów zgłoszonych przez właścicieli bądź użytkowników wieczystych nieruchomości oraz decyzji o uwzględnieniu znacznej części z nich, głównym kierunkiem w polityce przestrzennej gminy staje się:

- rozwój mieszkalnictwa poprzez realizację zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej w zwartych obszarach wokół terenów już zainwestowanych oraz nowych osiedli;
- wykorzystanie atrakcyjnych krajobrazowo terenów w gminie dla rozwoju indywidualnej zabudowy rekreacyjnej i letniskowej oraz usług turystycznych;

pozostałe kierunki to:

- utrzymanie funkcji rolniczej gminy choć w bardziej ograniczonym niż dotychczas zakresie;
- ochrona zasobów przyrodniczych i wartości kulturowych gminy;
- uzupełnienie i rozbudowa systemów infrastruktury technicznej i drogowej.

Opracowana zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Raków utrzymuje dotychczasowe cele zagospodarowania przestrzennego gminy oraz Strategii Rozwoju Gminy Raków. Celem głównym jest:

Trwały, systematyczny wzrost standardów życia, pracy i wypoczynku mieszkańców gminy i jej gości w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich, wykorzystanie zasobów gminy dla możliwości rozwoju turystyki oraz agroturystyki a także wykorzystanie szans wynikających z położenia gminy w regionie świętokrzyskim.

Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zidentyfikowane w gminie na podstawie analizy stanu społeczno-gospodarczego. Główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy są spójne z celami strategicznymi określonymi w Strategii Rozwoju Gminy Raków, a studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zapewnia warunki sprzyjające ich realizacji. Z punktu widzenia interesów społeczności lokalnej gminy jako podstawę formułowania ustaleń studium przyjmuje się następujące **cele operacyjne** wynikające ze strategii rozwoju gminy w następujących sferach:

- społecznej,
- ekonomicznej,
- przyrodniczej,
- kulturowej,
- przestrzennej.

W sferze społecznej:

- Zapewnienie obsługi mieszkańców w zakresie usług publicznych na poziomie akceptowanych standardów jakościowych i ilościowych.
- Zapewnienie młodzieży możliwości ogólnego, wszechstronnego wykształcenia, w sposób pozwalający na znalezienie w przyszłości zatrudnienia.
- Utworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych służących integracji społeczności lokalnej oraz zaspokajaniu potrzeb mieszkańców w dziedzinie usług, wypoczynku i rekreacji.
- Tworzenie dogodnych warunków dla realizacji twórczych potrzeb i aspiracji mieszkańców.
- Tworzenie warunków dla włączenia się w życie gminy osób o ograniczonej sprawności.
- Pomoc w możliwości uzyskania nowych kwalifikacji osobom bezrobotnym.

W sferze ekonomicznej:

- Umożliwienie rozwoju lokalnego rynku zatrudnienia i biznesu.
- Tworzenie warunków dla lokalizacji potencjalnych inwestycji strategicznych generujących nowe miejsca pracy i dochody do budżetu gminy.
- Tworzenie warunków dla rozwoju usług z zakresu turystyki, rekreacji i wypoczynku.
- Przekształcanie rolnictwa w kierunku uzyskania standardów europejskich produkcji rolnej.

W sferze przyrodniczej:

- Zachowanie istniejących wartości środowiska przyrodniczego, w szczególności na terenie obszaru Natura 2000 „Lasy Cisowsko-Orłowińskie” oraz Cisowsko-Orłowińskiego Parku Krajobrazowego a także obszarów chronionego krajobrazu „Cisowsko-Orłowińskiego” oraz „Chmielnicko-Szydłowskiego.
- Redukcja uciążliwości dla środowiska przyrodniczego wynikających z rozwoju przestrzennego, w szczególności z rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej.
- Minimalizacja strat w przypadku wystąpienia powodzi i ruchów masowych ziemi.

W sferze kulturowej:

- Zachowanie i wyeksponowanie istniejących zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu, ochrona zabytkowych obiektów i zespołów oraz stanowisk archeologicznych.
- Harmonijne kształtowanie współczesnej zabudowy, dbałość o ład przestrzenny, nawiązywanie gabarytem i formą architektoniczną do tradycji.
- Zachowanie terenów otwartych o wysokich wartościach krajobrazowych i ich ochrona przed zabudową.

W sferze przestrzennej:

- **w zakresie struktury przestrzennej:**
 - Utworzenie i aktywizacja centrum administracyjno-usługowego gminy.
 - Harmonijne kształtowanie systemu zainwestowania w oparciu o istniejącą zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjną.
 - Utworzenie ciągłego systemu obszarów przyrodniczo czynnych stanowiących powiązania przestrzenne pomiędzy obszarami objętymi ochroną statutową.

- Ochrona przed zabudową terenów otwartych, a w szczególności terenów rolniczych o najwyższych klasach bonitacyjnych gleb.
- **w zakresie transportu:**
 - Utrwalenie i modernizacja głównego układu drogowego.
 - Zapewnienie optymalnych warunków ewakuacji ludności i mienia z obszarów zagrożonych zalaniem w przypadku wystąpienia powodzi.
 - Realizacja obwodnicy drogowej Rakowa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 764.
- **w zakresie infrastruktury technicznej (w tym komunalnej):**
 - Poprawa standardu świadczonych usług; w tym zwiększenie niezawodności działania systemów.
 - Uzbrojenie w sieci infrastruktury technicznej istniejącego zainwestowania oraz potencjalnych terenów rozwojowych.
 - Rozwiązanie problemu zbierania, składowania i utylizacji odpadów.
 - Minimalizacja potencjalnych szkód w systemach infrastruktury technicznej na obszarach zagrożonych zalaniem w przypadku wystąpienia powodzi.
- **w zakresie infrastruktury społecznej:**
 - Polepszenie wyposażenia gminy w podstawowe usługi publiczne.
 - Dostosowanie istniejącej infrastruktury społecznej do nowych potrzeb związanych z zachodzącymi zmianami społecznymi (w szczególności w zakresie oświaty i służby zdrowia).
 - Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do obiektów oświaty, kultury, służby zdrowia itp..
 - Wyposażenie gminy w obiekty sportu i rekreacji pozwalające na aktywne spędzenie wolnego czasu oraz poprawę stanu zdrowia mieszkańców.

Do Studium zostały wprowadzone zapisy odnośnie sposobu prowadzenia komunikacji ponadlokalnej i rozwoju komunikacji lokalnej, infrastruktury technicznej oraz rozszerzenie granic terenów przeznaczonych pod rozwój mieszkalnictwa i usług.

Ze względu na oczekiwania ludności odnośnie wyznaczenia nowych terenów budowlanych, wskazanych w Studium, została przyjęta potrzeba zmiany planu dla terenu wszystkich sołectw gminy, bądź wybranych obszarów – zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami w tym zakresie. W związku z tym sporządzenie zmian w obowiązującym planie może zostać przeprowadzone w trybie sporządzania planu dla całego terenu gminy, jak i dla poszczególnych jednostek administracyjnych, bądź ich części.

Możliwość opracowywania planów miejscowych dla obszarów mniejszych niż całość sołectwa jest dopuszczona pod warunkiem sprawdzenia możliwości i poprawności powiązań transportowych i infrastrukturalnych pozwalających na zachowanie ich ciągłości.

Zakłada się, że w Studium zostały wyznaczone nowe tereny budowlane zaspokajające na stosunkowo długi okres – kierunkowo potrzeby rozwoju gminy. W związku z powyższym przyjmuje się za możliwe etapowe uruchamianie terenów przewidzianych w Studium do zabudowy – w zależności od zgłaszanych potrzeb inwestycyjnych oraz możliwości wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną i obsługę komunikacyjną.